'JÓVENES NACIONALISTAS ESPAÑOLES'

Els *jóvenes nacionalistas españoles* són persones situades en coordenades culturals castellanes que tenen una perspectiva etnocèntrica de la cultura catalana, la qual contemplen com un fenomen socialment desvaloritzat i subaltern. El seu perfil aproximat és el següent: culturalment, castellanocèntrics; socialment, mesocràtics, i, professionalment, són quadres tècnics, ensenyants, periodistes i funcionaris.

El seu combat ideològic es desenvolupa fonamentalment des d'òrgans de comunicació de masses i plataformes culturals. Si bé el castellanocentrisme és l'element que estaria a la base com a factor de condicionament comportamental, el fi pràctic que persegueixen és l'eixamplament i la consolidació definitiva de l'hegemonia social del castellà.

D'aquesta manera, l'objectiu preferent dels seus atacs són els progressos (en curs o realitzats) en la reapropiació cultural dels valencians, així com les persones i les institucions (públiques o privades) que els propicien. Una característica general d'aquests *neonacionalistas españoles* és que la seua proposta positiva complementària de l'anticatalanisme que exerceixen és senzillament la pura hegemonia castellanista, tot prescindint, sovint, de la *parafernàlia* blavera.

Poden ser considerats un subproducte ideològic de

les determinacions estructurals de la societat franquista hipernacionalista i castellanocèntrica. Substitueixen la vinculació al pensament franquista per una abstracta adhesió als criteris democràtics, sense variar substancialment la seua escala de valors ni la seua forma de ser (com a individus). El seu ésser, històricament determinat, lluita per conservar les seues circumstàncies fonamentants. La seua batalla per la dominació castellanista és el combat per mantenir, en democràcia, sobre la inèrcia autoreproductiva de l'estat, de les institucions, dels costums i de la ideologia, allò que el franquisme va construir i consolidar pesadament en quaranta anys de dictadura feixista. Però és necessari distingir entre els joves nacionalistes espanyols de dreta i els d'esquerra. Els de dreta parlen des del País Valencià amb el mateix estil que podrien parlar si estiguessen a Castella o a Extremadura, és a dir, des d'un suposat marc col·lectiu de monocultura castellana, on el català apareix com a singularitat d'alguns individus. Sofreixen el capgirament de la perspectiva característica del colonialista que, des de la subjetivitat deformada per l'etnocentrisme, minoritza i priva de drets col·lectius la majoria real.

El seu sociocentrisme mesòcrata i castellanista és una simple adequació a les circumstàncies sòcio-polítiques i culturals dels postulats etnocèntrics propis del tradicional nacionalisme espanyolista de dreta. Heus ací una mostra d'aquests darrers, obra d'Eliseo Palomares, cronista oficial de Sinarques i col·laborador de l'Acadèmia de Cultura Valenciana.

«Lo que pretendemos destacar es el hecho de que cada año se vean menos carteles explicativos del significado de la falla en castellano, junto a la explicación en valenciano.[...]

»Hoy, las fallas no sólo son una fiesta local sino nacional y hasta internacional, y es lamentable que por un patriotismo mal entendido hagamos incomprensible para muchos esos monumentos originalísimos de arquitectura y escultura efímeras, que con toda su parafernalia constituyen un atractivo turístico extraordinario.[...]

»También pecan de infantilismo político los que tienen la manía de cambiar el nombre de pueblos y calles por sus equivalentes aborígenes [12] *con pintadas que despistan a viajeros y visitantes, o con los nuevos nombres presuntamente valencianos intercalados en textos castellanos, abuso que no compartimos, ya que si los topónimos ingleses, italianos, franceses, etc. tienen su equivalente forma en español y por consiguiente no escribimos London, Rome o France sino Londres, Roma o Francia, resulta ridículo e improcedente pretender que escribamos en castellano Xàtiva, Quart o Aldaia en lugar de Játiva, Cuarte y Aldaya.»*

(*Las Provincias*, 28-2-1988, p. 34)

Si Eliseo Palomares és un exemple qualsevol de vell nacionalista espanyol reaccionari —i blaver— en qui la tosquedat conceptual descobreix un pensament colonialista, el discurs dels *jóvenes nacionalistas* millorarà la facturació publicitària de l'etnocentrisme castellanista amb una nova sofística espanyolista. Veiem un exemple que procedeix de Joaquín Calomarde. Té interès perquè Calomarde no és un vell feixista reciclat, sinó tot el contrari, és un jove ensenyant, de 32 anys, castellanoparlant, que fa només dotze anys, durant la seua època d'estudiant universitari, estava pròxim a les idees llibertàries.

[12] Els subratllats són nostres.

En un article titulat «¿Castellano o Español?» (*Las Provincias*, 28-2-1987, p. 30), s'hi pot llegir:

«El español nació como la lengua de los otros, la lengua de los desheredados que no conocían otra nación que la que ellos mismos y su trabajo pudiesen edificar sin restricciones de raza, sexo, clase social o lugar de nacimiento.[...] [13]

»Es obvia la unidad gramatical y sintáctica del castellano y el español, pero las realidades son evidentemente distintas y, en algunos sentidos, distantes.[...]

»Una cosa es "el castellano" y otra es "el español". Y la diferencia es el valor de "koiné" del segundo frente al primero.[...]

»La conversión política del español en castellano y la institucionalización represiva de esa conversión son las directamente responsables del malestar actual y profundo de la sociedad valenciana; por ejemplo y sin ir más lejos. [...]

»El español nace de una conversión del gallego-portugués, el navarro-aragonés, el castellano, el astur-leonés y el propio catalán, con una lengua mixta vasco-románica, a la que bien se puede denominar "koiné" del valle del Ebro. ¿Qué otra ideología puede ser definida, desde ese origen, que la flexibilidad, la unión sin coerciones y la fusión y el mestizaje culturales?[...]

»Hoy escribir y hablar español (creo que para cualquier lector el matiz debe ser a estas alturas claro) se ha convertido, aquí y ahora en un pecado imperdonable, censurable y en algo así como un tumor a extirpar por las bravas. La política de la administración autonómica, claramente favorecedora del desarrollo editorial y pecuniario (que no creador, donde está) de la lengua autóno-

[13] Citació d'A. López García per Calomarde.

ma (afirmación esta que, ya sé, negarán todos y cada uno de los grupos nacionalistas), ha condenado al resto de los escritores e intelectuales de la Comunidad Valenciana al exilio (exterior e interior, la marginación, la abulia y el aburrimiento».

En aquest al·legat sofístic i reivindicador del *jove nacionalista* Calomarde, són remarcables els aspectes següents: en la metàfora poètica de la citació inicial, al marge de la manca de veracitat respecte als fets històrics (ja que més que d'*«otros»* era empresa d'*«hunos*) destaquen el càntic heroico-plebeu i la idea de comunitat orgànica alhora que una formulació còncava de *«la unidad de destino en lo universal»*. Estem, doncs, en l'espai teòric de la metafísica nacionalista petit-burgesa que abeura en la tradició conceptual falangista; és a dir, l'espai del feixisme espanyol.

Els dos fragments següents tenen interès en tant que exercici autocontradictori ja que se suggereix que s'afirma una diferència mentre realment s'està reafermant una identificació. Identificació que, d'altra banda, consagra la tradició de l'estat i i converteix en *no espanyol* qualsevol altre idioma de la Península Ibèrica. Castellà, espanyol i koiné són el misteri de la Santíssima Trinitat del nacionalisme expansionista pancastellanista que enlaira un estendard espanyolista per obrir-se camí, *«tres realidades distintas, pero un solo idioma verdadero»*, que tradicionalment funda en l'aparell d'estat la seua religió monoteista.

En el fragment que segueix sobresurt la inversió de la seqüència històrica. És a dir que la dimensió temporal està lesionada sota una ordinació que perd la historicitat en actuar al servei de la ideologia. Allò que de manera indiscutible es va produir històricament, va ser, contràriament, la conversió nominalista

del castellà en espanyol mitjançant la institucionalització en l'aparell de l'estat, i com a formula de contribuir a la legitimació retroactiva del mateix estat. L'estat-nació espanyol no va ser el fruit d'un pacte federal de les nacions ibèriques sinó el resultat de la política annexionista i militar de l'oligarquia castellana. Denominar el castellà com a *espanyol* —cosa que, d'altra banda, és un fenomen relativament recent— és un artifici que fa un doble paper encobridor: diluir l'absoluta hegemonia castellanista i desterritorialitzar la resta d'idiomes peninsulars.

La fantàstica concepció genètica de l'espanyol, que expressa la citació que continua a l'anterior, jugá també aquesta funció de desposseir del territori que els és propi la resta d'idiomes peninsulars. És el sofisma destinat a deslegitimar un ús social preferencial de cada idioma en el seu marc històric natural. El moviment passa per reduir a l'àmbit dels drets individuals allò que són drets col·lectius. En tant que *espanyol*, el castellà pot atrevir-se a foragitar de l'espai públic els altres idiomes peninsulars.

Només des d'una ideologia d'absolutisme uniformista castellanista poden ser escrites les paraules que conté la llarga citació final. L'intens castellanocentrisme du Calomarde a considerar una amenaça per a la seua llengua els tímids reconeixements legals de les altres cultures peninsulars en els seus marcs naturals. No menys desproporcionada és la irritació que manifesta pel modest suport que les institucions locals i regionals donen a la llengua i la cultura del País Valencià. Aquesta mena de discursos realitzen la tasca de capgirar la representació ideològica de la realitat en un doble moviment de victimació de l'opressor i criminalització de l'oprimit. La desmesura de les pa-

raules citades no és fàcilment aprehensible des de la consideració abstracta sinó pel contrast amb la realitat que tracta de definir; n'hi ha prou d'assenyalar que el 1988, al País Valencià, tots els diaris autòctons estan fets en castellà, cap emissora de ràdio comercial o institucional emet completament en català —i la majoria no hi emeten gens— i la cadena regional de TVE només utilitza el català en un 15-20 % del temps d'emissió; si hi afegim la immersió permanent de la societat valenciana en els paràmetres culturals castellans com a efecte (entre altres factors) dels mitjans de comunicació de masses estatals, sobrarien més comentaris.

Aquest *joven nacionalista español* acabava l'article que hem citat amb les següents paraules:

> *«[...] la única actitud honesta no es el silencio, no; es la denuncia, la claridad y la dignidad del gesto. También, naturalmente, la tristeza desarmada y el asombro».*
>
> (*Las Provincias*, 28-2-87, p. 30)

No sorprèn, però, la consonància de la seua desarmada tristesa amb els termes de la denúncia que formula un professional de les armes, el general Carlos Martínez-Vara del Rey. En l'acte celebrat a Maó, al quarter de Santiago, com a finalització del seu mandat a la comandància general de Menorca, el senyor general va dir:

> *«Cara a cara, el enemigo jamás os vencerá, pero ahora os están atacando por la espalda.*
>
> *»Quiero preveniros contra la droga —dijo el general— contra el pacifismo y los falsos ecologistas. Los militares somos los primeros que queremos la paz, y nuestro amor a la naturaleza es proverbial. Recientemente, un informe nos felicitaba por nuestra conservación de Cabrera, pero ahora nos quieren encerrar en los cuarteles.*
>
> *»Os advierto contra el antimilitarismo. Todo esto son fuerzas que quieren debilitarnos. Os advierto también por los ataques contra la lengua castellana, que parece se quiere borrar de la faz de la tierra, cuando a finales de siglo la hablarán seiscientos millones de personas. Según la Constitución, todos deben conocer el castellano».*
>
> (*Las Provincias*, 19-12-87 p. 7)

Els més conspicus representants dels *jóvenes nacionalistas* de dreta, per la seua militància constant i rabiüda, són Ricardo Bellveser i Pedro J. de la Peña. El primer és periodista de *Las Provincias, negre* de Lizondo, i assessor en matèria cultural del partit feixista de masses valencià, de manera que ha estat el seu candidat per dirigir la comissió del 750 aniversari de la fundació del País Valencià. El segon és professor de literatura a la Universitat de València, escriptor i habitual col·laborador de *Las Provincias* en les pàgines d'opinió i cultura. Tots dos són també els més destacats actors de l'Asociación de Escritores Valencianos en Lengua Castellana, front de lluita gremial que agrupa els nacionalistes pancastellanistes del ram de la ploma. L'AEVLC publica una revista titulada *Cuarto Cambiante* el redactor en cap de la qual és Pedro J. de la Peña.

Veiem un botó de mostra del treball doctrinari de Bellveser:

> *«La revista del Ministerio de Cultura* El Público *dedica un monográfico al Misteri d'Elx.[...]*
>
> *»Ahora bien,* me han herido la inteligencia algunas referencias que he leído por las cuales se sitúa al Mis-

teri en el flujo sincrónico de la cultura catalana. *Me parece un error, grave, tanto desde un punto de vista sociológico como lingüístico e incluso antropológico. Aquí los autores han bajado la guardia del rigor y se han dejado llevar perezosamente por afirmaciones hechas con anterioridad, defecto que desdeña cualquier intelectual que se dedique a los estudios históricos. En muchas ocasiones se ha querido ver como precedente del Misteri de Elche un perdido auto asuncionista, no documentado, que quizá se representó en Lérida. Hipótesis que no tienen respaldo documental ya que no se conserva el auto, ni los cánticos, ni el libro de ceremonias, ni indicaciones o descripciones de la tramoya, ni noticias fiables de los cantos paralitúrgicos. La ausencia convierte la hipótesis en algo sumamente gaseoso, más adecuado para una esquina de anécdotas que para sustentar un formulamiento serio.*

»La única "tradición catalana" *que podría ser motivo de polémica —ya lo fue en su momento— es la lingüística, la de saber en qué momento de fragmentación dialectal debemos fijar este* llibre *y cuál era* la divergencia que se estaba marcando respecto al habla *del Principado de Cataluña. Y nada más.[...]*

»Pero volviendo a la "tradición cultural", desde la información que tenemos y las pruebas inesquivables de la tradición local, el Misteri es tan cultura catalana como la conquista del oeste por los colonos en una gesta histórica británica [...]» [14]

(*Las Provincias*, 14-7-1987, p. 40

Pedro J. de la Peña ve a ser un equivalent al País Valencià d'allò que a França s'empara sota l'etiqueta de *nouvelle droite*, que és únicament una reformulació

[14] Els subratllats són nostres.

actualitzada del discurs, l'escenografia i les persones de la ultradreta tradicional.

Heus ací una petita mostra de les seues produccions. En primer lloc veiem la típica procacitat ideològica destinada a justificar els seus correligionaris anticatalanistes i absolutament falsificadora de la tradició històrica real.

«Lo que yo creo es que Fuster o, mejor aún, los fusterianos son los creadores del anticatalanismo».

(*Las Provincias*, 10-2-87, p. 19)

Ara, el senyor professor universitari se sent graciós et i fa unes brometes sobre Vicent Garcés (líder de la família Izquierda Socialista del PSOE), que fou regidor de cultura a l'Ajuntament de València.

«para la in-kultura del Koncejal sólo lo producido en la llengua *del Valle de la Gallinera merecía el nombre de poético.*

»[...] con el takto que le karakteriza hizo venir a David Rosenthal al ojo del huracán en un momento que no estaba el horno para bollos. La barbarie de unos inciviles que por allí deambulaban impidió un acto normal, que se vistió enseguida de anormalidad y "reivindicació" innecesária. Reivindika que algo queda.

»[...] aparecen las ruinas del Palacio Real. La kulta y kritika respuesta del koncejal no extrañará a nadie: Deben cubrirse hasta que estemos dispuestos a hacerlas reaparecer llenas de cuatribarradas por los cuatro costados. ¡Eso es defensa de las raíces y no lo que hacen los blaveros y folklóricos perdidos en la nostalgia de Lo Rat Penat*!»*

(*Las Provincias*, 7-2-87, p. 19)

Finalment veiem un fragment d'un article seu titulat «La libertad es un músculo», on realitza una atapeïda síntesi d'un conjunt de nòduls ideològics de la tradicional cosmovisió feixista, que exposa, si més no, amb alguna precaució d'estil:

> *«Esos son los sectores que tienen que ir al gimnasio con mayor prontitud. Los que están más obligados a salir a la calle y conquistarla. Que nada esperen de liberales de boquilla y redentores de causas tercermundistas. La calle, si la conquistan, no se la arrebatará nadie. Las oficinas siniestras les arrebatarán, en cambio, las ganas de salir a la calle.*
>
> *»Afortunadamente, no todos los jóvenes son Javier de Paz. Algunos, como la norma evangélica, no han venido a traer la paz, sino la guerra. De ellos será la vida, y no el juguete fofo de la dádiva y el compadreo.*
>
> *»Sólo ellos aprenderán que la libertad es un músculo sujeto al esfuerzo de la contienda abierta. Una advocación a la olimpiada. Y que está por ello, bajo la protección de dioses como Afrodita y Hermes. Es Hermafrodita. O, como dijo Henry de Montherland: "hermatenea": Hermes, dios de los gimnasios. Atenea, diosa de la inteligencia. "Indisolubles"».*
>
> (*Las Provincias*, 17-3-1987, p. 5)

Per concloure amb aquest subtipus, veiem una mostra d'un altre representant, també periodista. Es tracta de Benigno Camañas, responsable de la secció política del diari *Las Provincias* durant més de deu anys fins el dia 21 de juliol del 1988, en què va passar a dirigir el diari *Mediterráneo*, de Castelló. El seu nomenament en aquest càrrec va ser el primer resultat del control d'un paquet majoritari d'accions per part d'un grup que té com a caps visibles els empresaris

Jaime Ollero; el distribuïdor de Pepsi-cola a València J. Flames, i F. Dolz, conegut com *el rey del pollo frito*, alhora que compta amb la participació de Manolo Rivas ex-secretari de finances del PSPV-PSOE. Aquesta operació és probablement un moviment estratègic d'Unió Valenciana, tendent a controlar aquest diari per dotar-se en l'àmbit de província de Castelló d'un òrgan de propaganda que puga jugar una funció semblant a la realitzada per *Las Provincias* en la de València.

Maria Consuelo Reyna dedicava a Benigno Camañas una lloança de comiat (*Las Provincias*, 22-7-88, p. 5) en la qual feia una semblança del seu subordinat, i escrivia:

> *«Benigno Camañas ha sido es y será* maestro *en el* difícil arte *de ver por dónde llega la* manipulación.*[...]*
>
> *»No es de esa tonta especie que cree en la* objetividad fría, *en esa objetividad de laboratorio que sólo existe en la* mente calenturienta *de los dogmáticos que no saben que nadie tiene toda la verdad, ni nadie está totalmente equivocado.[...]*
>
> *»Benigno es un periodista de* cuerpo entero, *conoce cada* recoveco *de la profesión, sabe que LO IMPORTANTE ES LA* HONESTIDAD, *NO LA* OBJETIVIDAD».[15]

Si bé té raó Maria Consuelo Reyna en la definició que fa de B. Camañas, el que ens diu del seu cadell quan anteposa l'honestedat a l'objectivitat és que la primera es fonamenta exclusivament en l'absolutització sota una disfressa moral de l'interès particular i del deliri subjectivista. La frase remarcada en majúscules, al marge de ser una apologia de la psicosi, po-

[15] Els subratllats i les majúscules són nostres.

dria tenir algun sentit si estigués destinada al gremi de saurís o de cartomàntics, però és una lamentable ironia quan s'adreça precisament a l'ofici de periodista. I, d'altra banda, en el marc dels corrents de l'energia psicosexual, aquella que flueix subterràniament tot modulant els solcs del discurs; és possible que ací (mots subratllats) la negació de l'objetivitat siga una negació de la realitat del desig, que, com a desig *impossible*, ha de transformar-se en *honestedat* per a no desintegrar el subjecte. I això estaria a la base de la concepció antinòmica entre honestedat i objetivitat, com també de l'estatus on es col·loca la primera, que s'allunya de la realitat objectiva.

Encara que pogués tractar-se d'un periodista de cos i mig, ningú no posa en dubte la seua honestedat,[16] però una lleugera dosi d'objectivitat no li vindria malament. L'honestedat de B. Camañas, entesa com a fidelitat a la línia de propaganda política demagògica del moviment feixista blaver és una dada inqüestionable. Vet ací un exemple de com es manifesta:

[16] No creiem que signifiquen cap màcula per al seu currículum possibles fets com l'airejat per la *Cartelera Turia* , 1249 (11-17, gener-1988, p. 30 i 31), on es presentava la fotocòpia d'un contracte entre B. Camañas (junt amb els periodistes I. Zaragüeta i E. Alcalde) i l'empresa Publicidad Arpa S.A., a favor de la Sociedad Inmobiliaria Valencia Urbana S.A. L'empresa constructora i promotora pagaria 600.000 ptes. a cada un dels periodistes per publicar durant quatre mesos diverses informacions relacionades amb ella. Al número següent de la *Turia* s'hi podia llegir aquest comentari sobre l'afer: «*La semana pasada publicamos un documento que implicaba a tres periodistas —de los considerados* agresivos*— en la utilización de medios informativos como instrumentos de publicidad encubierta, traicionando la necesaria objetividad con fines de lucro personal*» (*Turia*, 1250, del 18 al 24, gener-1988, p.1).

«A Unitat del Poble Valencià (UPV) le acaba de salir un quiste en el ombligo. Se han encontrado con la sorpresa de que, en las comarcas castellano-parlantes del interior, pueden haber colectivos que se declaren nacionalistas y de izquierdas. Lo mismo que ellos pero dicho en castellano. ¡Toma castaña![...]

»¡Cielos! Los textos de Marx o Joan Fuster se les han quedado pequeños. ¿Qué hacen con esos nacionalistas valencianos de izquierda, que se expresan en castellano? ¿Los matan? ¿Los hacen desaparecer con el sistema argentino?

»Según los santos cánones del nacionalismo radical pro-catalanista, de momento hay que enviarlos a Castilla. Pero cómo explicar coherentemente que se les niega el derecho de autodeterminación. ¿En base a qué son comarcas pobres que no le interesan a la burguesía catalana, que tontos ellos sólo quieren fagocitar las ricas y desarrolladas?».

(Benigno Camañas, *Las Provincias*, 29-6-88, p. 19)

Fenomen un poc especial són els joves nacionalistes espanyols d'esquerra. El seu representant més característic ha estat una determinada orientació seguida per la *Cartelera Turia* durant alguns anys. L'actitud castellanocèntrica de la *Turia* en cap moment no ha comportat mostres de simpatia envers el fenomen feixista blaver, que sempre ha criticat (si bé el trivialitzà durant anys); de la mateixa manera que també era habitual que disparàs alguna traca anticatalanista amb olor de sofre cremat. Una fantasiosa postura d'equidistància i centralitat entre *catalanisme* i blaverisme permetia a la *Turia* fer ridícules bromes en què el pes específic d'un lluitador per les llibertats i la cul-

tura (com ara Doro Balaguer) era equiparable al de qualsevol capdavanter de la xenofòbia blavera.

Aquesta actitud es va modificar després de les eleccions municipals i autonòmiques de juny del 1987, que comportaren una entrada espectacular del partit de masses del feixisme regional a nombrosos municipis i al parlament autònom. La pujada en resultats electorals del moviment blaver i la seua intervenció institucional ha permès que es comence a comprovar seriosament tot el potencial latent de destrucció sobre la convivència tolerant i civilitzada, la racionalitat i la cultura. Probablement la *Turia* va reflexionar sobre el fenomen amb major serietat que anteriorment i això es va traduir en la presa d'una postura de crítica seriosa contra el feixisme blau al mateix temps que cessava en els seus exercicis puntuals d'anticatalanisme.

LERROUXISTES

Els *lerrouxistes*, o *"esquerra" esclerótica i anticatalanista*, són semblants als *jóvenes nacionalistas españoles* d'esquerra, en els aspectes dels seus nuclis constitutius globals (castellanocentrisme, idea espanyolista, valoració de la democràcia formal) però molt distints en les seues concrecions, a causa de la diferència de contextos i referències culturals.

Són gent de la tercera edat, que s'autoconsideren d'esquerra malgrat tenir concepcions socials i polítiques essencialment conservadores. Se'ls fa difícil valorar si el seu anticatalanisme és pura influència de la ideologia del règim franquista o hi subjau també alguna emprempta mnèmica del republicanisme blasquista (que fustigava el valencianisme de l'època per ser un aliat dels reaccionaris). Només hem trobat dues persones (amb relativa projecció pública al seu moment) que pogueren representar genuïnament aquesta actitud: López Crots i Hernández Zafrilla; així com una petita i residual organització política, ARDE.

José María López Corts (1902-1984) va ser separat inicialment de l'ofici periodístic en triomfar l'alçament franquista. Posteriorment treballà en Publicidad Cid, empresa amb la qual es traslladà a Barcelona on es va jubilar treballant per a Ràdio Barcelona. En tornar a València ja jubilat, va iniciar una col·labora-

ció fixa en *La Hoja del Lunes*. Des de la secció que portava el títol de «Micalet, hora cero», es va convertir en un dels més tenaços artillers del primer blaverisme. El seu xovinisme localista i anticatalanista era probablement (entre altres coses) una manifestació del seu esperit generós; mostra de reconeixement i gratitud envers la terra que li havia permès guanyar-se bé el jornal durant anys.

Rafael Hernández Zafrilla era un periodista esportiu, militant del PSOE, que va ser represaliat pel franquisme; fou rehabilitat ja en el tardofranquisme. En els primers anys vuitanta tenia una columneta titulada «Caza al ojeo» en la *Hoja de Lunes* de València. La cosmovisió que oferia la columneta era una barreja de beneiteries de jubilat ociós, adulacions al PSOE, crítiques respectuoses a la dreta i insolents a l'esquerra; tot adobat amb una mesureta de demagògia anticatalanista. Així era la salseta Zafrilla:

> *«El martes fue inaugurado el curso académico en la Universidad Literaria de Valencia, lamentablemente catalanizada por su rector, el conocido* noi *lingüístico Ramón Lapiedra. Todo el acto se llevó a cabo en* parla catalana *y tuvo que ser soportado pacientemente, por todos los asistentes, autoridades incluidos. Lerma, que presidía acto, tuvo que tolerar el* trágala *impuesto por el tal Lapiedra, al que algunos ya apodan pedrusco y cudol».*
>
> (*Hoja del Lunes*, 7-10-1985, p. 20)

> *«El gamberrismo es multicolor y no tiene tope. El gobierno ha hecho instalar, en diversos lugares del país, para propaganda del referéndum, unas vallas publicitarias en las que dice: "Permanencia alianza atlántica. En interés de España." Y varios sujetos de los que se consideran "exclusivistas del patriotismo", con la mala uva que utilizan en todas sus acciones, han garrapateado en la parte inferior de las citadas vallas: "vota no". No quiero adjetivar su acción, por respeto a los lectores.»*
>
> (*Hoja del Lunes*, 24-2-1986, p. 19)

> *«En un "manifest" lanzado por las calles y pegado en algunas partes, los chicos de las Juventudes Socialistas de la ciudad citan reiteradamente al País Valenciano. Muchachos ¡formalidad! Que somos Comunidad».*
>
> (*Hoja del Lunes*, 14-10-1985)

Vorejant aquest tipus hi ha gent com Manuel del Hierro, advocat i polític (ex-PCE, ex-PSOE, ex-CDS), regidor adscrit al grup mixt de l'Ajuntament de València, al qual va accedir com a cap de llista del CDS en les eleccions de juny del 1987. Des dels inicis del blaverisme, M. del Hierro va encoratjar el moviment tot efectuant declaracions en què subscrivia el seu ideari. Proclamava tenir «el blau al cor», amb una insensata jactància premonitòria de la ràpida cianosi política generalitzada que ha sofert. La condició social de petit-burgès, el tarannà populista i la rigidesa formal són factors que units es donen en totes les expressions plebees del feixisme i havien d'actuar lògicament com a elements d'empatia entre la reacció blavera i el ciutadà Del Hierro. Aquest era el líder d'una família del PSOE denominada *tronco*, que tenia presència a la comarca de l'Horta i estava composta quasi exclusivament per gent de la tercera edat que s'autoconsideraven històrics del partit.

Tanmateix, el blaverisme acompleix per a Del Hierro una funció instrumental: és el camí seguit per obtenir el reconeixement —i el suport— de part d'alguns

estaments de la classe dominant i en particular del diari *Las Provincias*. Durant alguns anys va funcionar aquesta simbiosi en què el polític trobava al diari una plataforma de projecció pública i el diari feia del polític el capdavanter d'una concepció social escleròtica pseudo-esquerrana i filoblavera que tractava d'actuar com a contrapès oposat als corrents més dinàmics del PSOE. Primer, amb el PSOE, i, després de la primavera del 1987, amb el CDS, va continuar aquest joc en què el polític esdevenia un home polèmic per al seu partit alhora que un cap de pont obert a aliances amb el partit de masses del feixisme regional. Quan, a la primavera del 1988, un any després d'haver-s'hi afiliat, Del Hierro va abandonar el CDS, el joc es va acabar, ja que ell, com a individu, no tenia cap valor de canvi; màximament en declarar que des del grup mixt donaria suport a la gestió del PSOE. M.C. Reyna va llançar contra ell un dur anatema on li recordava que el vestit d'ordenança no es regala graciosament sinó en raó de l'exercici de les funcions corresponents.

Actitud de tall lerrouxista pot considerar-se el pamflet que va motivar el processament de José López Domingo i Santiago González Díez. El dia dos de març de 1981 van aparèixer a les dependències de l'Ajuntament de Burjassot uns libels difamatoris contra el funcionari Vicent Badia i Marín, assenyat i vell valencianista que a l'època era militant del Partit Nacionalista del País Valencià. En aquell moment J. López Domingo i S. González Díez eren regidors del PSOE alliberats a l'Ajuntament de Burjassot. En una reunió de l'assemblea local del PSOE els dos regidors al·ludits van confessar públicament ser els autors del pamflet. Vicent Badia va presentar una querella criminal contra ells.

El tema va accedir a la comissió de conflictes del PSOE del País Valencià, òrgan que va acordar l'expulsió del partit dels dos militants esmentats. Però, per tractar-se de càrrecs públics, la proposta d'expulsió va haver de traslladar-se a la comissió federal de conflictes, lloc on es va deixar en suspens l'acord de l'òrgan del País Valencià. I els fets posteriors vingueren a demostrar la gran patinada de la supremacia centralista.

El suport de l'executiva del PSOE a López Domingo i González Díez va motivar la dimissió de l'alcalde i militant del partit Marcos González, que era el primer alcalde democràtic de Burjassot. L'executiva local va designar com a nou alcalde López Domingo i González Díez es va convertir en el segon tinent d'alcalde. Després de les eleccions de 1983, José López Domingo continuarà al front de l'alcaldia mentre que el seu inseparable Santiago González Díez esdevindrà primer tinent d'alcalde. Aquesta situació durarà fins als primers mesos del 1985 quan un altre escàndol vindrà a modificar-la. A principis de 1985, es desmantella una xarxa de prostitució infantil i el tinent d'alcalde Santiago González Díez s'hi troba implicat, raó per la qual es processat per l'audiència provincial, acusat de dos delictes de corrupció de menors i un altre contra la salut pública (*Las Provincias*, 15-3-85, p. 36). Coincideix que per la primavera de 1985 també s'havia de dictar pública sentència pel tribunal suprem en relació amb el recurs que López Domingo havia presentat contra l'acte de processament dictat contra ell i González a causa del pamflet de 1981 contra V. Badia. A finals de febrer de 1985, el PSOE va suspendre de militància Santiago González i, el dia 15 de maig del mateix any, José López Domingo va dimitir del càrrec d'alcalde.

El pamflet contra Vicent Badia, home que havia evolucionat cap a conviccions democràtiques i valencianistes des d'una jove adscripció al franquisme, que mai no ha tractat d'amagar, estava *adornat* amb nombroses incorreccions ortogràfiques i deia el següent:

> *«Al Señor Vicente Badia Marin, Avogado y Doctor Graduado en Derecho, Ex-combatiente, Bieja Guardia, Fundador del SEU, y funcionario del Ayuntamiento de Burjassot, Llamado en algunos tiempos Vicente "El Facha". —Oy por sus ideas progresistas y su rotura con su pasado equivocado, se le conoce por el nombre de Vicentico "El Maulet" (de Maula)—. Vicentico, no me fastidies, pero si tu as sido un cara toda tu vida, o es que no te acuerdas que has sacado dinero de todo el sufrido ciudadano que a caydo en tus manos, ¡presumes de honradez! —¡no me jodas!—. Tu has sido toda tu vida un simberguenza. Ombre. —Te recordaría muchas cosas, pero considero que no bale la pena, ya debes de sentirte vastante erido con el desprecio que practica esta casa sobre tu nombre, digo personal—. Bete Badía libranos de tu presencia. —Te perdonamos—. AMEN».*

Veiem una altra mostra d'aquest estil de demagògia lerrouxista que també és originària de Burjassot. És obra del militant d'Unió Valenciana i famós escriptor de la secció de cartes al director de *Las Provincias*, Enrique Belenguer Donad. Ens ofereix un model de capgirament lerrouxista hiperideologitzat. La criatura silencia la seua militància actual i tracta de sostenir el seu discurs des d'un suggeriment de filiació jovenívola esquerrana, que, pel grau de definició que realitza, és absolutament increïble. L'home deu recordar-se que fumava Ideales i amb això s'arranca per buleries:

> *«En los tiempos en que yo era un muchacho con unos ideales, libertarios por más señas, limpios y bien definidos, y junto a mis compañeros de aquellos comien-*

> *zos de los años treinta integrábamos aquella delegación, rama, grupo, federación local o comarcal de la Federación Ibérica de Juventudes Libertarias (FIJL) y al mismo tiempo me afiliaba al sindicato CNT en Valencia capital, donde soy nacido, ya que empecé a trabajar a los doce años y todo ello fue al unísono o la par, nuestra confianza en los hombres que teníamos al frente de uno y otro era ilimitada, pues su línea de conducta era en todo, más que clara transparente, en cuanto al mantenimiento de esos ideales y en cuanto a la tierra donde habían nacido y les albergaba; unos ideales límpidos, repito, puros, sin mezcla de raros afanes de anexionismo y de olvido de nuestra identidad y nuestra personalidad, cosas estas que nunca jamás se cuestionaron; ideales de sola y verdadera y auténtica reivindicación de los derechos del obrero como base y pilar del sostenimiento de la sociedad en que vivimos, teniendo como punto de partida la pureza de nuestros ideales y como meta en nuestros sueños y ambiciones un mundo, una sociedad más justa y más feliz, gracias al esfuerzo de todos y a la ausencia de ambiciones inconfesables y menos aún injustificables propias de los tiempos del nazismo hitleriano.[...]*
>
> *»Y [...] ¿Qué ocurre ahora, que a todo movimiento social o al menos en ciertos partidos y sindicatos se introduce fraudulentamente y se mezclan elementos totalmente ajenos a cualquier ideal [...] mezclando y revolviendo suciamente a unos ideales realizados o irrealizables pero límpios, un antivalencianismo furibundo, ciego, irracional y rabioso.*
>
> *»[...] ni el PSOE-PV, ni PCPV, ni IU, ni UPV , no saben no contestan, porque todos en principio, todos, ya sólo con el mantenimiento de su nombre o anagrama, ya atentan contra nuestros estatutos de autonomía, [...]*
>
> *»[...] ahora son ellos los que intentan sojuzgar y avasallar al pueblo valenciano para anexionarlo a las cuatro provincias catalanas actuales, en nombre de un falso izquierdismo, apoyándose en él y en un régimen*

democrático que hoy por hoy hace oídos sordos a un problema que ya colea y ya huele.[...]

»[...] a quien [...] debieran hablar y explicar es al pueblo valenciano y decirle por qué aún se mantiene lo de "país valencià".[...]

»Y los otros, los de "la" Unitad del Poble... (¿quin poble, ¿quin?, ¿el valencià?), expliquen a ese pueblo, expliquen si pueden, la intríngulis o el meollo de la cuestión o enredo ese de "poble valencià parla català", y en fin todo eso, todo tan embrollado, tan oscuro, tan ilógico».

(*Las Provincias*, 4-8-1988, p. 23)

NEOBLAVERS

Neoblavers (els fascinats pel blaverisme). És un tipus d'actitud que comença a manifestar-se a partir del que hem denominat tercera etapa blavera, és a dir, en un moment en què l'anticatalanisme ja és un fenomen de masses, arrelat i en progressió constant, que compta, a més, amb una fórmula consolidada de capitalització política.

Els neoblavers tracten d'elaborar les bases d'un anticatalanisme que no semble anticatalanista. La seua pràctica ideològica és més una mena d'alquimisme social de pretensions pragmàtiques que una labor teòrica. Aquesta recerca d'efectes socials serà vehiculada des d'una disposició publicista que intenta aprofitar òptimament els espais oberts als mitjans de comunicació de masses. Formulen en darrera instància una proposta regionalista, però mancada de racionalitat, ja que és formulada falsament com a nacionalista. S'acomoden als dictats imposats fins al present pel feixisme blau (determinació en aspectes simbòlics, de denominació, etc.). No realitzen tant un anticatalanisme prospectiu —com és norma dels blavers purs— com un discret anticatalanisme retrospectiu (vegeu glosses d'Enric Solà a «De impura natione» a *El Temps*, núm. 142, p. 49, núm. 143, p. 82, i núm. 144, p. 45). Coincidiran amb el blaverisme més dur a fer del *catalanisme* un objecte central en les seues crítiques tot i

que seran distints l'estil i el tarannà; un clixé de manufactura pròpia, *ortodòxia fusteriana*, farà les mateixes funcions de cul-de-sac desqualificador que el seu sinònim *catalanista*.

El propòsit que espenta els més destacats animadors ideològics de la denominada *tercera via* és plenament respectable i legítim: es tracta de construir un regionalisme valencià democràtic de dretes. Però si raonable ens pareix la intenció, no ho sembla tant el discurs que se'n deriva. No s'hi veuen uns raonaments introductors de claredat i racionalitat sinó unes formulacions confuses i mitològiques que tendeixen cap a una ingènua recerca immediatista d'eficàcia i *performance*. En alguna mesura, la seua tasca propagandística se sustenta sobre els mateixos elements centrals del blaverisme reformulats parcialment. Amb ells torna a repetir-se la història del cas Broseta: representants cultes i *democràtics* del camp burgès se sotmeten als dictats de la ruqueria ultradretana en lloc de servir-li com a discrets referents il·lustradors.

Ara, però, en pitjors condicions, ja que la situació relativa d'*outsiders* dins del camp burgès respecte als nuclis decisoris de la indústria i les finances els priva de la credibilitat necessària per al *joc de poder* que volen vertebrar, alhora que la rendibilitat personal que poden obtenir no va molt més enllà d'una limitada publicitat. Ni metadiscurs dens i teòric destinat als sectors més il·lustrats de la gran burgesia valenciana, ni plantejament empirista, detallista i prospectiu adreçat a l'àmplia capa de la burgesia mitjana; les seues produccions programàtiques (vegeu Conferència al Club de Encuentro publicada a *Levante*, 10-12-87, ps. 19-20) són una barreja vaporosa de sentit comú de dretes i tòpics del mateix signe, que sembla dirigida

als nuclis més inèptes de la mitjana burgesia. Són, doncs, discursos de segon nivell, *de masses* que hom diria en la terminologia tradicional de l'esquerra. Un text que se situa a cavall entre la novel·la historicista i el tractat d'alquimia sòcio-política, *De impura natione*, obra conjunta de Damià Mollà i Eduard Mira, és el corpus ideològic que tracta d'oferir una base doctrinal als fascinats pel blaverisme i constituir amb ells un corrent polític neoblaver. L'elecció com a apel·latiu d'un terme molt arrelat i de gran tradició dins dels moviments feixistes europeus com és el de *tercera via*, amb tota probabilitat, deriva més prompte dels condicionaments ideològics de la posició que ocupen en l'estructura social, conjugats amb una influència poc discriminada de la *nouvelle droite* francesa que no d'un alineament premeditat amb el fil de la tradició feixista.

Més enllà de la fantasia dels seus protagonistes, creiem que aquests plantejaments sí que vénen a complir una altra sèrie de funcions sobre la realitat concreta del País Valencià a diferents nivells. En el terreny de la recomposició de les forces polítiques de dreta podrien jugar un paper subaltern en la reconstrucció del centre-dreta des de la perspectiva del recanvi a la gestió del PSOE. En la mesura en què consolidassen una plataforma política, aquesta podria efectuar un paper d'aportació a la força majoritària del centre (probablement el CDS). El seu mèrit radicaria en la sostracció de sectors *nacionalistes* de centre-esquerra (actualment representats per militants i votants de l'ala més dretana d'UPV), tot afeblint potencials acords amb el PSPV-PSOE i IU, per traslladar-los a una política d'aliances de centre-dreta. Alhora, la hipòtesi dels promotors també deu considerar possi-

ble (tot i que és absolutament improbable) que es produesca una afluència —de vots i militants— procedent dels estrats més regionalistes i menys ideologitzats que capitalitza el blaverisme *pur*, la qual cosa minvaria alguns vots a Unió Valenciana i augmentaria la *chance* del centre. Les diverses forces econòmico-polítiques interessades en l'enfortiment del centre-dreta no veurien malament una maniobra d'aquest tipus, i en particular alguns grups que donaren suport a la frustrada *operació reformista*.

Des de la perspectiva de la participació en la gestió de l'estat, la dreta valenciana no té canals polítics idonis. AP es troba invalidada, entre altres raons, per la seua crisi permanent, i Unió Valenciana ni té aquesta funció ni pot acomplir-la. El CDS és l'única esperança interessant. Construir una fórmula regionalitzada de centre-dreta capaç de vincular-se orgànicament a una estructura política que gestione l'aparell estatal i que proporcione vies directes a la gran burgesia valenciana és una tasca que tenen pendent. Quina serà la fórmula encara no està clar, per bé que, en aquest procés obert, els *tercerviers* hi poden fer la seua petita aportació. Però, per a determinats grups socials, l'interès en la *tercera via* radica sobretot en els efectes derivats dels aspectes ideològics de les seues produccions discursives. Ens referim a la ideologia entesa com a interpretació falsificadora de la realitat que, en ser assumida pels individus, emmotlla les consciències, les subjectivitats i les conductes en una forma, sovint, contrària als seus interessos individuals i col·lectius. En aquesta àrea diferenciarem tres funcions prioritàries: *l'exculpatòria* de les praxis feixistes, *la legitimadora* dels valors del sistema capitalista, i *la mixtificadora* de la problemàtica democràtico-nacional.

Aquells sectors empresarials que han fet viable el blaverisme com a moviment ideològico-polític troben una utilitat especial de manera immediata, en la primera d'aquestes funcions. La prova més eloqüent del que diem és el compromís publicitari favorable a les tesis i a les *vedettes* del neoblaverisme que el diari *Las Provincias* va adoptar des de primera hora; ja que no hem d'oblidar que aquest diari ha estat —i és ara mateix— el principal instrument per a la difusió a nivell de masses de la xenofòbia anticatalanista. La maniobra dels neoblavers consisteix a dibuixar una imaginària simetria marginal entre blavers i catalanistes en què ambdues opcions gaudeixen del mateix nivell de validesa (o més exactament d'error) tot fonamentant la causa genètica del blaverisme en una reacció regional davant la mateixa existència del catalanisme. Així, el catalanisme que legitima el seu contrari es desacredita indirectament pels excessos d'aquest, que troben en el primer la seua raó de ser. Allò que és la història recent de les infinites agressions del feixisme hispano-blaver contra els corrents democràtics de la societat valenciana queda reduïda a una fictícia confrontació d'irreals extrems. El moviment del feixisme blaver, que és una carta política d'un entramat d'interessos socials (entre altres, de sectors considerables de la mitjana burgesia autòctona) és dibuixat com un subjecte autònom en si mateix. El vailet és presentat com a sobirà, de manera que els seus senyors reals queden en un profitós anonimat amb les mans ben netes i ben lliures per continuar el mateix joc, i tots els que conviguen. D'aquesta manera, queda frustrada per l'arrel la possibilitat d'exigir una transparència que obligaria a una mínima democratització dels usos polítics d'aquells sectors empresarials valencians

que, incondicionals de la dictadura franquista, juguen ara cartes feixistes.

En aquest marc, les fantasioses propostes de *negociació* entre catalanistes i blavers que la *tercera via* formula, al marge que siguen impossibles per moltes altres raons, estan fraudulentament plantejades. No hi ha altre debat possible que l'intern entre la burgesia valenciana a fi de clarificar les regles del seu joc polític, portar a terme una democratització de les pràctiques, cessar radicalment en els atacs a la cultura i la llengua de la terra, erradicar la xenofòbia anticatalanista com a discurs *polític*, tallar les fonts de finançament a partits de signe feixista com Unió Valenciana, i arraconar socialment —per impresentables— els grups o individus que continuen irreductibles en aquestes posicions. Però això que acabem d'assenyalar és altament improbable que es realitze si prenem en consideració —a més d'altres factors— les determinacions culturals i polítiques que graviten sobre la majoria de l'empresariat mitjà del País Valencià. Tanmateix, seria una qüestió que, sense lesionar en res els seus interessos de classe, sí que afavoriria, però, la creació d'un ambient social més respirable i menys crispat, de major qualitat i civisme. En una qüestió com la referida, els més significats representants de la *tercera via*, tot atenent als seus orígens i posició ideològica de classe burgesa, podrien haver estat un element introductor de racionalitat; però, contradictòriament a les seues declaracions d'intencions, en lloc de donar llum donen més fum encara.

En les produccions periodístiques d'aquest corrent es pot observar que participen d'una concepció social petit-burgesa entroncada amb alguns elements del corpus ideològic feixista. Les bases socials del sistema

capitalista són una dada inqüestionable i la referència al déu del sistema (els diners) és en ells un tic habitual. Sobre aquest punt de partida es teixeix una cosmovisió deutora de la concepció irracional de la totalitat social, i és, en aquest aspecte, on afirmem que són germans moderats del feixisme. Igual que en el feixisme, hi ha una consideració orgànica de la totalitat nacional (en aquest cas regional/*nacional*), que és un subproducte de la línia més reaccionària del pensament burgès. En relació amb aquesta qüestió, afirma Myháły Vajda al seu text *Fascisme et mouvement de masse*:[17]

> *«L'organització estable del capital monopolista modern s'ha realitzat sota la forma d'una democràcia manipulada, i el positivisme modern és la teoria que correspon a aquest estat de fet».*[18]

Segons Vajda, racionalisme i irracionalisme són les dues cares complementàries del pensament burgès.

> «La irracionalitat de la *totalitat* sempre ha estat el complement de la racionalitat unilateral i excessiva del pensament burgès. En altres paraules, és el punt de vista de la totalitat el que introdueix sempre, explícitament o implícitament, l'element irracional al si del pensament burgès[...]».[19]
>
> «La concepció irracional de la totalitat aparegué a l'origen dins del pensament burgès com a oberta subordinació de la totalitat als interessos i al punt de vista d'una elit (com s'esdevé en Nietzche). La ideolo-

[17] Mihály Vajda, *Fascisme et mouvement de Masse*, Editions Le Sycomore, Paris, 1979, p. 19.
[18] *Op. cit.*, p. 20, 21.
[19] *Op. cit.*, p. 18.

gia feixista hi va introduir un canvi, pel qual en el marc d'una *totalitat* nacional i racial determinada (que sempre era considerada com a orgànica), totes les formes de particularitat eren en aparença negades i ultrapassades».[20]

D'ací arranca la metafísica reaccionària que amaga l'antagonisme d'interessos entre classes i grups socials tot dibuixant un fraudulent i idíl·lic marc d'interessos nacionals (regionals en el cas de la *tercera via*) concebuts com a *totalitat* confrontada a altres totalitas semblants. Els límits estructurals que el capitalisme contemporani introdueix redueix aquestes formulacions ideològiques a un paper de simple contrapunt alienatori de masses en el sistema d'estats, però poden jugar encara un *rol* articulador de la petita i mitjana burgesia a nivells regionals com a suport discursiu en estratègies de confrontació antidemocràtica, o en el millor dels casos per al populisme de dretes.

Veiem unes declaracions de Damià Mollà —el més significat representant de la *tercera via*— al diari *Levante*, 10-12-87, p. 18, on queden ben dissenyats els perfils de la seua ideologia-marc:

> *«La idea básica es que la Comunidad Valenciana debe decidir si opta por gestionar la riqueza que posee o crea riqueza nueva. Sintetizando, o la Comunidad Valenciana se queda como una provincia grande u opta por ser una nación o un mini estado, como lo han hecho los catalanes, los vascos o como lo hará Fraga en Galicia, próximamente».*

[20] *Op. cit.*, p. 20, 21.

Totes les idees centrals que acabem de comentar s'hi troben presents: *a*) la Comunitat Valenciana sembla una totalitat orgànica, a més d'antropomòrfica i subjecte de la decisió; *b*) els diversos interessos de la població valenciana (des dels que cobren salari mínim fins els que tenen la barra de pagar salaris mínims) són fictíciament ultrapassats en aquesta totalitat metafísica; *c*) hi ha una competència entre aquesta mena de *totalitats*; *d*)l'estat espanyol és una instància superior inqüestionable.

Un altre aspecte a destacar d'aquestes declaracions és la ignorància o deliberada mixtificació de la dinàmica econòmica concreta i real del capitalisme. La disjuntiva que teòricament se li proposa resoldre a la Comunitat Valenciana no és un antropomorfisme extret de les situacions concretes dels sectos capdavanters del capitalisme (capital industrial i financer) sinó, ben contràriament, és un dubte propi d'un client de la Caixa d'Estalvis que ha rebut una herència i no sap què fer-ne. Sobre els fets, la tendència a la reproducció ampliada del capital no deixa lloc per a tals cogitacions en els representants actius del capitalisme. Fins en açò es manifesta l'arnada obsolescència de la tercera via, que recicla com a novetats postmodernes les més impresentables rampoines de la cambra noucentista.

La intervenció confusionista sobre la problemàtica democràtico-nacional és la tercera de les funcions ideològiques que considerem més remarcables, així com de major interès per als grups sòcio-polítics que els patrocinen en el joc de l'espectacle sofista. La seua magistral aportació s'ubica en el terreny dels fenòmens sobrenaturals en la línia de la coneguda anècdota cristiana de la transsubstanciació de l'aigua en vi.

Aquests propagandistes afirmen tenir el secret per transformar una regió administrativa espanyola (el País Valencià) en una nació (la *nació valenciana*) sense modificar ni una coma de la constitució estatal. Tal reacció d'alquímia social i nominalista es produiria mitjançant una pòcima anomenada *compromís històric* o *pacte de base àmplia*. L'esmentat *compromís* permetria nuar (voluntàriament) els sectors populars amb els interessos de la fracció dominant de la burgesia i l'aparell estatal, mentre s'alimentava la seua imaginació narcisista tot relatant-los cada nit el conte de la *lletera nacional* i deixar que en uns anys les inèrcies de l'estat centralista descentralitzat i l'hegemonia (sòcio-econòmico-cultural) espanyolista liquide —per aculturació— la qüestió nacional.

Aquests prestidigitadors tracten de presentar com a *tercera via*, postura d'equilibri o centralitat, allò que no passa de ser una reformulació maquillada del pol dominant. De forma simplificada podem dir que en els processos d'intel·lecció no gaudeixen del mateix estatus els fets del món *real* i els fenòmens de *pensament*. No són realitats del matcix nivell la idea d'alguns valencians sobre la conveniència de tenir TV, ràdio i diaris en la nostra llengua, i el fet social quotidià del funcionament en castellà d'aquests mitjans de comunicació. Establir una fictícia simetria entre *realitat* i *idea* és, d'entrada, falsificar la possibilitat d'una percepció ajustada de la realitat. Equiparar, ni que siga inconscientment, l'aparell institucional de l'estat espanyol amb la ideologia independista del PSAN (i la seua modesta organització) seria una monstruosa barbaritat.

La concreció del fet institucional actual és l'estat de les autonomies, la qual cosa és una realitat d'ordre

ben diferenciat de les consideracions ideològiques o polítco-ideològiques que es mouen en un altre àmbit. Reformular, sobre els fets, la qüestió nacional al si de l'estat implica necessàriament una revisió de la constitució. Qüestió distinta és que, sense canviar res administrativament, la gestió pública valenciana —i sobretot l'actuació privada— tenen un considerable marge d'acció sobre els propis afers i realitat cultural, que majoritàriament és utilitzat negativament en la direcció d'una gradual aculturació castellana. És ací, i construint quimeres, on els de la tercera via haurien d'estimular el cos social del seu camp ideològic vers un compromís d'ús, respecte i defensa del patrimoni cultural valencià. Contràriament, situen una falsa dicotomia entre *catalanistes* i *blavers*, parlen d'una situació diglòssica en termes d'amable bilingüisme i acaten la realitat administrativa reformulada en fantasia de *cinexín* nacionalista (regional).

Els extrems de la contradicció cultural-nacional al País Valencià actual no són blavers i catalanistes sinó la nostra supervivència com a poble diferenciat de cultura catalana o la liquidació en unes dècades a causa d'una massiva hegemonia i absorció castellanes.

Si, en el terreny de les idees, la tercera via vol formular una proposta de centralitat política entre els extrems nacionalistes, haurà de prendre aquests tal com són i traure la mitjana aritmètica. Per un costat, tenim la dreta i l'extrema dreta antiautonomistes partidàries d'una Espanya centralista i dividida en províncies. Per la banda contrària, el PSAN i afins, partidaris d'uns Països Catalans independents (designats com a Catalunya) en un estat unitari no regionalitzat. La mitjana respecte a l'estat espanyol seria un estat federal; on els Països Catalans podrien integrar-se de

dues maneres: *a*) com a unitat que en la seua estructura interna pot tenir autonomies o federacions; *b*) com a agrupacions distintes però que estableixen entre si vincles de cooperació especials en aspectes determinats. Amb diferents matisacions, aquest seria el disseny bàsic d'una tercera via en el pla dels projectes polítics, que s'ubicaria a mitjan camí entre el nacionalisme centralista espanyolista, l'independentisme unitarista i el particularisme regionalista.

Aquests neoblavers afirmen que «la llengua és un valor de canvi amb molt de pes». Això argumenten a una població entre la qual diàriament augmenta el pes de la tendència al canvi de llengua, d'una llengua desvaloritzada. Suposant —que es massa suposar— que les llengües poguessen tenir algun «valor de canvi», aquest seria un aspecte derivat del seu valor d'ús. Però una llengua que està realitzant una carrera contra rellotge cap a la pèrdua del seu valor d'ús social difícilment pot tenir cap «valor de canvi» si no és la suma de les inversions econòmiques que caldrien per obligar tota la població al canvi definitiu de llengua. Tractar de seduir la burgesia amb falsos arguments economicistes és una agosarada empresa condemnada al fracàs, que només té interès com a pantalla de fum estesa sobre les praxis lingüístiques quotidianes, és a dir, el valor d'ús de la llengua. Tot parfrasejant Marx, actualment es pot afirmar que els capitalistes —com a relació social— no tenen pàtria; però el capitalista concret es troba immers en un marc de referències simbòliques, estructures lingüístiques i pautes culturals determinades que el defineixen com a persona. Aquest sistema cultural és allò que configura la seua, diguem-ne, *pàtria de referència* en determinats àmbits extraeconòmics. L'estat-nació, durant el període de la

seua vigència hegemònica, ha utilitzat el patriotisme com a ideologia sublimatòria de la unitat de mercat, bastida sobre condicions, sovint, d'oportunitat històrica. Amb l'accés a la fase de capitalisme monopolista internacional actualment vigent, el patriotisme de l'estat-nació esdevé cada volta més una inèrcia de les superstructures ideològiques, sense cap funcionalitat directament econòmica, però que sí que en té secundàriament, com a ideologia d'alienació de masses i de legitimació de les funcions administratives dels subsistemes estatals. La crisi del patriotisme estatalista es manifesta més fortament en aquells llocs on l'estat-nació no havia aconseguit substituir completament les altres nacions (cultures nacionals) que s'integraven dins les seues fronteres; el caràcter pervers de la seua descarada funció alienadora esdevé clar per als qui tenen l'oportunitat de moure's en un marc de referències alternatiu, tot i que subordinat. La crisi dels fonaments econòmics del patriotisme que desplaça tot el pes cap a la funció repressivo-administrativa és concomitant amb el macrodesenvolupament d'aquesta tendència estatal que propendeix a fagocitar el conjunt de la societat. La concentració i la centralització del poder de l'estat (subsidiaris de la mateixa dinàmica del capital) són les condicions d'eficiència en una política administrativa i homogeneïtzadora que està obligada a instaurar rígids controls socials. En aquest context, la col·lisió de l'estat amb els marcs culturals al·lògens al seu vehicle uniformista esdevé una discreta lluita a mort que podrà fàcilment guanyar. Vèncer aquest combat liquidador o democratitzar (i eventualment reformular) el model d'organització de l'estat és la disjuntiva d'una situació com l'espanyola.

L'uniformisme espanyolista (castellanista) tot i ser

actualment més fort que mai (i no tant com a coherció normativa estatal —inferior a altres períodes— sinó com a hegemonia persuasiva), ja no troba la seua fonamentació en una necessitat economicista, però ha esdevingut una matriu de les tendències antidemocràtiques de l'aparell estatal i del sistema social. El notable castellanisme (nacionalisme espanyolista) d'amplis sectors de la burgesia valenciana no té ja cap valor com a ideologia social mitjancera però troba els seus fonaments en la *pàtria de referència* a la qual s'adscriuen —ateses les coordenades del seu procés de socialització—, alhora que actua com a dinamisme facilitador d'alineaments antidemocràtics. Un canvi de posicionament per part de la burgesia autòctona en la línia d'assumir la realitat sòcio-cultural del País Valencià com a primera instància d'adscripció i la subsegüent vertebració d'un joc polític democràtic a aquest nivell podria obrir-los les portes a disputar l'hegemonia ideològico-política en l'àmbit referit com han demostrat els seus homòlegs d'Euskadi i Catalunya. No pensem que d'aquesta eventualitat es puga derivar —en principi— un major pes de la burgesia valenciana respecte al conjunt de l'estat, però allò que augmentaria clarament és el seu potencial de seducció (alienació) interclassista sobre el seu àmbit de referència. L'actual esquerra parlamentària no ho tindria tan fàcil i seria un repte per a l'esquerra en el seu conjunt remuntar aquest parany de major subtilesa que les primàries confrontacions actuals.

Ara com ara, la burgesia valenciana majoritàriament està en les antípodes d'aquesta hipotètica actitud. Sense anar més lluny, les manifestes simpaties i publicitat que el diari *Las Provincias* ha demostrat envers la *tercera vía* no passen de ser el suport a una

nova maniobra confusionista, opinió que reconsideraríem el dia que veiérem editar-se el citat diari al cinquanta per cent en valencià. En el mateix ordre de coses, podem llegir el dia 13-1-1988 a la pàgina 32 de l'esmentat diari:

> «*La empresa valenciana Lois artífice de un sueño. Campos y Sala, equipo* español en la fórmula 1. El pasado domingo saltaba una posible noticia que ni los más optimistas podrían haber imaginado. Adrián Campos —[nét de Luis Súñer]— *y Luis Pérez Sala podrían compartir el equipo Minardi en el 88, lo que suponía que por primera vez en la historia dos pilotos* españoles *correrían en la categoría reina del automovilismo. Pero ¿cómo era esto posible?, ¿qué atrevido sponsor había desafiado a lo imposible? La respuesta era sencilla, una empresa valenciana, Lois en concreto, era el hada madrina de estos dos* españoles *que esta temporada pasearán el* pabellón español *por todo el mundo[...]* [21]».

Aquesta empresa és una de les poques multinacionals de casa matriu valenciana. El muntatge esportivo-publicitari-espanyolista els costarà 2,5 milions de dòlars segons declaracions de Manuel Sáez (dels Sáez-Merino). Paral·lelament, un altre membre de la família, Vicente Sáez Merino, junt amb la seua esposa, Pilar Tormo, formaven part dels cinc membres fundacionals de Procuvasa (el 17-12-76) organisme creat expressament per a la promoció d'activitats del primer blaverisme. I així podríem continuar parlant llarga estona sobre els marcs de referència polítics i culturals concrets de la burgesia del *Levante español*. Malament ho tindrien els de la *tercera vía* si la seua broma fos alguna cosa més que una innocentada a destemps.

[21] Els subratllats (rodona) són nostres.

Des dels inicis d'aquesta mena de discurs, fa aproximadament un parell d'anys, fins al present, la seua capacitat d'atracció real es limita a un reduït grupet de persones que han afluït d'ambdues ribes ideològiques del *programa*. Uns pocs desheretats del blaverisme pur i dur que han anat arreplegant fracassos (principalment les deixalles d'URV-ENV) per la banda blavera, i per la part *catalanista* els individus més particularistes i dretans que alberga UPV, delerosos d'una versió valenciana del regionalisme català de centre-dreta. La fantasia de centralitat social inherent a la condició estructural de la petita burgesia són els plecs de la senyera que els agermana. Els primers semblen conscients de la vacuïtat intel·lectual dels seus germans de doctrina i experimenten una atracció per la major *qualitat* del catalanisme. Els segons semblen fascinats per la capacitat de poder del blaverisme, enlluernats pel seu truc de populisme feixista, que permet a una organització política jove i mediocre obtenir una considerable presència insitucional que supera forces progressistes de llarga tradició. Una viscosa boira, com les de gener, és l'únic resultat obtingut de la impossible síntesi entre la llum i les tenebres.

El seu cuplet sobre la *reconciliació* o *pacificació* és la més banal reducció a factors emocionals d'un conjunt de contradiccions objectives (socials, econòmiques, polítiques i culturals) que precisament han estat instrumentalitzades políticament des de la reacció ultradretana amb la manipulació dels mecanismes emocionals de les masses. El blaverisme —des de la seua dinàmica endògena— mai no podrà renunciar al seu principi constitutiu, del qual extrau tot el potencial expansiu, ja que és allò que li permet existir i créixer.

És una característica d'aquest grupet d'opinió, deformar la realitat segons els seus prejudicis, parlar d'idees com si es tractàs de realitats —cosa d'altra banda compartida amb el blaverisme dur— ja que per parlar d'enfrontament en lloc d'agressió (seguida de defensa o no) caldria que les agressions fossen bilaterals; així, doncs, ¿poden citar tan il·lustres teòrics un cas d'agressió *catalanista* a un acte blaver?, ¿quin acte pseudo-cultural, para-religiós, o polític del blaverisme ha estat mai agredit per *catalanistes*? Pareix que la seua demanda implícita és una petició als *catalanistes* perquè no es defensen, que després d'una galta posen l'altra i, si també els ve de gust, les dues del cul. Probablement aquest discurs *pacificador* —que d'altra banda vehicula un comprensible desig personal d'acceptació social— els proporciona un elevat autoconcepte ètic, als *tercerviers*, però la realitat els obliga a ser alguna cosa més definida que un punt d'intersecció de coordenades; a baixar *«al ruedo»* com els demanava el cabdill V.G. Lizondo en un article de premsa a finals del 1987. I no tardaren a fer-li cas, al tribú blaver, tot observant escrupolosament els marges de crítica que l'estructura jeràrquica del poder econòmic i polític els permet.

Els primers dies del 88, a la premsa de València (fonamentalment al diari *Levante*), la *tercera via* va disparar les seues bateries contra el sociolingüista Toni Mollà el qual havia escrit dos articles on feia una lectura dels darrers premis Octubre i analitzava, entre altres coses, la lògica subjacent en diverses desqualificacions sense fonament referides a l'original de *La Pesta Blava*, que havien subscrit membres *tercerviers*. Vicent Franch, Carles Recio, Xavier Marí, Rafa Company, Miquel Nadal, i, sobretot, el periodista de *Las*

Provincias Rafa Marí,[22] saltaren al *ruedo* per demostrar com es treballa sobre la pràctica el concepte de *reconciliació*. El *catalanisme*, ara redefinit com a «ortodòxia fusteriana» era l'objecte abstracte de crítica que els permetia desenvolupar un vaporós discurs de dretes. És l'únic subjecte que poden atacar impunement, sense perdre el suport publicitari que els permet existir.

Més enllà de les seues nebuloses formulacions i conviccions, només els està permès traure les ungles contra l'esquerra nacionalista. I així podem suposar que ho faran en la seua previsiblement curta vida com a club d'opinió. D'altra banda, la mateixa conceptualització que tenen tendència a usar, evidencia un procés creixent d'instal·lació en l'espai ideològic del blaverisme dur. Cada volta esdevé més intercanviable la seua retòrica amb les d'un Ferrando Badía un Vicente Ramos: «[...] *como la acritud autoconsolatoria que ha constituido la respuesta del upevismo más ideologizado en un sentido pancatalán*», escrivia Vicent Franch (*Levante*, 21-2-88, p. 22).

Proporcionar imatges falsificadores dels desajustos de l'actual societat de classes forma part de les seues tasques prospectives per ser contractats com a ideòlegs de la mitjana burgesia regional. El sociòleg Mollà va actualitzar el tòpic del *Levante Feliz* en les jornades sobre *L'economia valenciana en el llindar dels 90*, celebrades la primera setmana de maig de 1988, tot aportant una revolucionària metodologia per codificar l'atur:

> «*Es falso que en la Comunidad Valenciana haya paro; o al menos, es falso que* el paro, entendido como inexistencia absoluta de recursos, *sea un problema efectivo en la región*» .[23]
>
> (*Las Provincias*, 4-5-88, p. 14)

Evidentment té raó el professor, ja que l'atur «*entendido como inexistencia absoluta de recursos*», en cas d'existir, se solucionaria automàticament, pel seu compte, en un temps rècord de cinquanta dies, o menys (si no hi haguessen fonts d'aigua públiques). Ara bé, sense arribar a aquest estat límit, és una obvietat que hi ha misèria en abundància, quasi tanta com riquesa; però la misèria actual és discreta i no s'exhibeix. No assisteix a les festes de societat, no fa postmodern, és *cutre* i desagradable sobretot per als qui la pateixen; però, a més, afecta principalment els descavalcats del sistema, persones que tenen disminuït el seu potencial productiu, gent que ha estat desposseïda fins i tot de la seua capacitat de protesta. Sense anar més lluny, un indicador de la qüestió s'oferia en una notícia de premsa del dia anterior (*Las Provincias*, 3-5-88, p. 76), basant-se en dades de la Conselleria d'Economia; el titular pregonava:

> «*En 262.817 familias valencianas no hay ningún miembro que tenga trabajo*».

[22] El mes de gener de 1988, R. Marí, des de les pàgines de la premsa local de València (*Las Provincias* i *Qué y Dónde*), es va despatxar tot enviant al psiquiatra dos valencians lúcids i actius com són Xavier Mariscal i Toni Mollà. R. Marí, executant una comanda de F. Pérez Puche, va ser l'autor de l'article del qual va arrancar l'escàndol contra Mariscal que va fer trontollar l'acceptació del seu disseny com a mascota olímpica dels Barcelona-92.

[23] Els subratllats són nostres.

Tampoc no hem d'exagerar l'alarma per l'ús del concepte *família*, ja que aquest és emprat en el sentit de les unitats convivencials, que inclou també aquelles persones que viuen soles.

Ben armats d'esponja i amb el poalet ple de sofismes líquids, la *tercera via* guaita els semàfors de l'eixample per exercir, diligents, la seua funció de rentacares de la reacció i arreplegar alguna caritat en *xavalla*. El servei es presta igualment al *Mercedes* de Lizondo—: «*Se tiene que buscar un complemento —dice Mira—. Desde determinados estratos se ha marginado a otros, cuando el nacionalismo necesita a "Lizondos". La Universidad no puede prescindir de la calle, que Lizondo conoce mejor que nadie*» (*Las Provincias*, 10-2-87, p. 17)— que al Suzuki de Gimeno, a qui feren el favor d'inaugurar-li una paradeta de tramussos anomenada Club Liberal-Tribuna Libre Valenciana. Aquesta inauguració va ser una de les millors manifestacions del temperament artístic dels apologistes de *nuestra particular idiosincrasia* i de «l'orgull de ser valencians». El dimarts dia 15 de març de 1988 —dia de la plantada de les falles—, es reuniren a fer un tres-en-ratlla neoblavers (D. Mollà, E. Mira i R. Company) i blavers de la línia dura (V. Giner Boira, J. Gil Barberà i J. Costa) per discutir sobre un fals problema com és el «pacte lingüístic» i donar/donant-se credibilitat a l'organitzador, un inversemblant club que presideix Juan Carlos Gimeno,[24] jove *liberal* de tan sòlides conviccions

[24] J. Carlos Gimeno, que en aquell moment tenia un expedient obert en AP, seria expulsat del partit poc temps després i passaria al grup mixt municipal. El seu futur polític només es dibuixa en les files del partit feixista regional, ja que per ideologia i temperament és el seu espai natural. Aficionat a una retòrica vàcua, pretenciosa, desagradable i reaccionària:

que no va poder resistir-se a depositar una corona de flors als peus de l'estàtua de Franco el dia 9 de setembre de 1983 a la plaça del País Valencià, a València. Aquell dia a les 8,45 del matí, Gimeno va realitzar la seua ofrena floral al dictador entre els aplaudiments i els càntics del «Cara al sol» dels seus correligionaris que s'havien concentrat per impedir la retirada de l'estàtua. El fet tenia més sentit involucionista si tenim en compte que Gimeno ja era en aquella legislatura regidor (per AP) de l'Ajuntament de València, i la retirada complia un acord d'aquesta institució. «*El alcalde nos había prometido que nos avisaría para estar*

«*Un papelucho repleto de varices de odio y acusaciones garbanceras viene a decirnos que el PSOE no es responsable de la paralización municipal. El PSOE vomita por su boca litros de incapacidad, de falta de recursos y, lo que es más grave, continúa destilando comportamientos irresponsables desde una mayoría perdida —merecidamente perdida y de la que no quedan sino restos de un equipaje humano lastimado por la intransigencia*» (*Las Provincias*, 10-6-88, p. 21).

«*La subversión orquestada desde los partidos de izquierda en contra del valencianismo no puede ser atajada cerrando las "fronteras" de nuestra comunidad, sino desde posiciones de debate*» (*Las Provincias*, 15-2-86).

«*No estamos dispuestos a excavar de forma inexorable nuestra voluntad de futuro, por eso entonamos, ahora, sí, con orgullo político un: "valencians en peu alcem-se"*» (*Las Provincias*, 24-9-87, p. 5).

«*El 750 aniversario me olía a queso de Cabrales y ahora me huele a cloaca*» (*Levante* 10-6-88, p. 4).

J.C. Gimeno també esdevé motiu de notícies com les següents:

«*La sala Xuquer demanda a AP y a Gimeno por no pagar sus fiestas*» (*Levante*, 8-9-1987, p. 3).

«*Gimeno ordenó a un guardia que multara a un conductor que le había adelantado*» (*Levante*, 31-7-1988, p. 7).

«*Ricard Pérez Casado desmintió personalmente ayer las declaraciones que el concejal —Gimeno— ha realizado a varios medios de comunicación en el sentido de que había sido él y no el propio alcalde quien había solicitado la apertura del expediente*» (*Levante*, 3-8-88, p. 3).

presentes —dijo—, pero no lo ha hecho como prometió. Esto no es más que un nuevo acto de piratería política porque la retirada de la estatua debería haberse hecho con honores militares [així parlava el nostre liberal convençut]. *Preguntado porqué había depositado la corona de flor, respondió: "¿Y por qué no?"» (Las Provincias,* 10-9-1983, p. 14).

Però malgrat els nobles sentiments reaccionaris i el caràcter servicial de la *tercera via,* María Consuelo Reyna ja considerava arribada la data de caducitat de l'invent, i va aprofitar l'avinentesa per cantar-li el gori-gori:

> *«Las tesis de unos y otros fueron más o menos las de siempre. Lo realmente sorprendente es que Mollà y Mira mantuviesen que, para lograr lo que ellos quieren, hay que "recuperar el orgullo de ser valenciano". Quien haya perdido el orgullo, la dignidad o las llaves de su coche, que lo busque, pero no nos vengan con extrañas historias de "recuperar" una dignidad que nunca hemos perdido».*
>
> (*Las Provincias,* 16-3-1988, p. 5)

¿Existia alguna cosa que fos realment sorprenent? És clar que no, ja que el precuinat era idèntic al del primer dia, si bé estava ja prou més palpat i un poc pudent. Al seu diari, dos anys abans s'hi podia llegir:

> *«Hay que recuperar el orgullo de ser valenciano* [agregà Mollà], *elaborar el discurso de la autoafirmación valenciana, que pasa por asumir nuestra esquizofrenia: los valencianos tenemos dos lenguas, dos mundos, estamos en una encrucijada, así que podemos hacer volcar la balanza de nuestro lado».*
>
> (*Las Provincias,* 28-10-1986, p. 19)

Uns dies després de la logomàquia, la sentència contra la *tercera via* esdevenia ferma: *«En cuanto a la tercera vía política que pretenden englobe a todo el mundo sea de derechas o de izquierdas, es como inventar la cuadratura del círculo. O el Movimiento Nacional. A elegir».* I allò que tampoc no admet dubtes és que M.C. Reyna en sap un feix, de Movimiento.

Algunes formes de la teoria i de la pràctica

El regne de la foscor té els seus profetes més verídics de l'altra banda de la publicitat comercial, en allò que és l'activitat anticipatòria dels adeptes. Són els tabals que marquen el ritme de la tempesta blava, els que ens mostren de manera més precisa una avançada del futur possible. En aquest sentit, passarem ara a considerar alguns aspectes rellevants dels procediments teòrico-pràctics del blaverisme; formes del discurs i de l'acció que ens defineixen l'essència del moviment blaver, una volta desproveït de tot maquillatge.

És clar que no prendrem en consideració els *spots* d'autopropaganda que llançaran els mateixos interessats. Només podria tenir algun interès la seua anàlisi des de la perspectiva d'esbrinar la interacció amb els generalitzats mecanismes d'autohipnosi individual que faciliten el manteniment del poder a les societats contemporànies. Quan el partit de masses del feixisme regional valencià, Unió Valenciana, efectua operacions de *marketing* en què s'autodefineix com a *progressista, centrista i liberal,* estem en el mateix espai de la funció publicitària del discurs, on se situava Adolf Hitler quan concedia una entrevista per al *Times* del 15 d'octubre de 1930. Llavors, en relació amb els esvalots i la violència antijueva que s'acabava de produir en diversos indrets d'Alemanya, Hitler declarava:

«El moviment nacionalsocialista desaprovava l'antisemitisme violent. No tenia res a veure amb els progroms, i aquesta era la primera paraula que sempre es tirava endavant en els temps dels disturbis».[1]

Precisament l'antisemitisme, junt amb l'anticomunisme, constituïa la línia medul·lar del moviment feixista alemany, i el partit tenia a les esquadres S. A. els instruments per dur a la pràctica —violentament ja que no hi ha altra manera de resolució de la irracional violència ideològica engendrada pel feixisme— els principis doctrinals. La forma que havia de concretar la postulada «desaprovació de l'antisemitisme violent» es va poder verificar de manera franca i sense disfresses, després de l'accés al poder dels nazis, tres anys més tard: començà a realitzar-se un monstruós genocidi planificat de tota la població d'ascendència jueva. Són la pràctica i la teoria d'un moviment allò que el defineix i no els seus exercicis de maquillatge i de publicitat (sobretot si està feta des de condicions desfavorables); en aquest senti, que Unió Valenciana s'autotitule com a «progressista, centrista i liberal» té el mateix valor de veritat que si s'autodefinís com a «astronauta» o «arrel quadrada de pi».

El moviment blaver, com en general qualsevol concreció del feixisme, opera en els límits externs de la ideologia burgesa, aprofitant els elements residuals de l'herència pre-capitalista per teixir un corpus d'antagonisme als postulats democràtics i liberals. En la mesura que el mode de producció capitalista ja ha realitzat tot el seu potencial històric de progrés social col·lectiu, i que al tradicional antagonisme de classe li

[1] Citat per Pierre Sorlin en *L'antisémitisme allemand*, Flammarion, Paris, 1969, p. 115.

suma, ara, la immediata col·lisió amb l'interès general, entès aquest des del nivell més baix i com a simple preservació de les condicions mínimes per a la supervivència del (i en el) planeta; la burgesia s'ha vist desplaçada cap a posicions defensives i conservadores (de les relacions de producció), i la seua ideologia va eixamplar el fossat que la separava d'una representació ajustada de la realitat social. El feixisme irromp en aquest context favorable, tot tractant de petrificar les relacions socials mitjançant una espècie de restauració ideològico-política pre-democràtica en el marc definit per la societat de masses. La ideologia feixista es capbussa de ple en aquest clot orb i es constitueix sobre els mecanismes del pensament mitològic, irracional i religiós. Ideologia i pràctica s'articulen a partir de la centralitat axiològica del poder, de la voluntat de poder.

L'evolució del capitalisme ha significat la constitució d'una societat mundial configurada sobre els processos d'interdependència, totalitat i complexitat creixent, i en la qual el principi (tardocapitalista) d'organització mediatitza als anteriors principis rectors com són el d'explotació (burgès) i el de dominació (feudal). És un tipus de societat que alguns han definit com a postindustrial (o de la tercera revolució industrial) i que troba la seua autoimatge més ajustada en els conceptes de la cibernètica, la teoria de la informació, l'anàlisi estructural i la teoria de sistemes. Les representacions de legitimació ideològica d'avantguarda es transfereixen a les ideologies de facturació cientista que efectuen una nova naturalització del sistema. Naix així una teologia laica, antisubjectiva i realtivista, demiürg que es manifesta en els automatismes del sistema econòmico-polític, que genera una casta sacer-

dotal d'experts en enginyeria institucional, i que es tradueix en formes doctrinals banalitzades per al consum de les masses que poden anar des de la sociobiologia fins a les vulgates estructuralistes, o a la papilla hebefrènica postmoderna i hiperrealista. Aquesta dinàmica tracta de diluir els agents socials entre les articulacions sistèmiques com a mitjà per a posar fi a la història de la humanitat, és a dir, d'instituir-se com a final de la història.

La gestió del sistema polític està constreta a les determinacions del *sistema de gestió*, imposat aquest pel marc de referència de la reproducció global. Aquesta ve marcada per la reproducció ampliada de capital que actua, alhora, com a factor sinergètic de les modificacions morfològiques i topològiques de la societat; el pas a models flexibles, la constitució del procés en finalitat i el salt de la producció de productes a la producció de sistemes són algunes de les transformacions experimentades. Que la gestió del sistema polític institucional estiga en les mans d'un o d'un altre partit, sense deixar de tenir la seua importància quant a allò accessori (intervenció diferencial en les variables d'alguns subsistemes), no en té cap en allò essencial: és a dir, pel que fa a la possibilitat de realitzar una veritable democratització econòmica, política i social. Aquesta perspectiva de democràcia universal està exclosa de la banda de gestió que possibilita el sistema, el qual es caracteritza per les següents propietats generals: totalitat, organització jeràrquica, interdependència, activitat, autoconservació *(self-maintenance)* i autotransformació *(self-transformation)*. Neoliberals, conservadors o socialdemòcrates realitzaran una gestió intercanviable en els seus components substancials, ja que tots s'hauran d'ajustar a les ma-

teixes determinacions estructurals i funcionals. En el cas de la socialdemocràcia, que programàticament contempla aquell objectiu democratitzador, l'accés a la gestió política dels estats ha comportat un altre moviment de revisionisme teòric —com a moment subsegüent a l'exercici del poder polític— que elimina l'objectiu de reforma global del sistema social des de l'intervencionisme estatal. Al marge que l'estructura no permeta aquesta transformació des d'una iniciativa intrastatal, l'abandonament del projecte (i de la seua mitologia ideològica) no s'ha traduït en el disseny d'iniciatives policèntriques arrelades als moviments socials, sinó en l'avanç cap a una simple perspectiva tecnocràtica i als seus mites associats d'eficàcia, competitivitat i rendibilitat fonamentats exclusivament en paràmetres sistèmics economicistes i quantitativistes.

La metamorfosi política generalitzada durant les últimes dècades a les metròpolis capitalistes s'ha caracteritzat pel desenvolupament d'un conjunt de tendències institucionals neototalitàries: retall de les llibertats individuals, institucionalització de legislacions d'excepció, transformació de delictes polítics en delictes comuns, estreta cooperació internacional en la repressió política (Grup Trevi), augment dels processos militaristes i armamentistes, control intensiu de la població immigrada, progressiva implantació de normatives codificadores d'aspectes de la vida quotidiana, etc.; per darrere d'aquestes mesures sectorials es verifica una crisi de la democràcia representativa que evoluciona cap a una progressiva unificació de poders (legislatiu, judicial, executiu) sota el comandament centralitzat de l'executiu. Ja siga als EUA o a la Gran Bretanya, països que mantenen governs conservadors, o bé als estats francès i espanyol amb governs social-

demòcrates, les tendències descrites es verifiquen per igual, ja que la seua realitat deriva de les condicions generals imposades per la base material de l'actual sistema social. En relació amb aquest problema, assenyala Gabriel Albiac [2] en una reflexió que entronca amb les propostes teòriques que Marx efectua al capítol inèdit del volum I d'*El Capital:*

> «La "subsumpció real" del treball en el capital, i amb ella un despotisme capitalista despullat de tot caràcter individualment designable, és el nostre horitzó estricte, l'aire enverinat que respirem, el nostre espill —i la seua eficàcia és tant més esborronadora com més rigorosament il·localitzable—. Les constàncies ja no són "violades", "condicionades" o "constretes" pel poder de l'estat. Són rigorosament constituïdes: produïdes, en sentit fort.
>
> »Doncs, ser constituït o ser anihilat. Aquests pareix que són els termes inviolables de la diabòlica aporia en la qual l'estat juga avui a tancar-nos. El despotisme burgès (la dictadura burgesa), en la fase de la subsumpció real, no coneix altra consciència que la del terror de l'estat. Fora d'ella el no-ser.»

En aquest context històric d'involució de l'estructura social cap a un eficaç i compacte ordenament neobasolutista, s'ha produït també, simultàniament, el seu desenvolupament de moviments polítics feixistes de la vella escola però en sintonia amb les determinacions actuals. Són el fruit d'una acció multivectorial (que respon així a les modificacions operades a distints nivells), com ara: la reacció tradicionalista que tracta de rendibilitzar els marges d'autonomia

[2] Gabriel Albiac en l'article titulat «Reptiles», *Diario 16*, 8-8-1988, p. 2.

(local i regional) oberts pels processos d'interdependència i mundialització; els intents de la mitjana burgesia estatal i regional per usdefruitar uns marcs de dominació política i d'explotació intensiva; les respostes mixtificadores i tribals elaborades davant la crisi dels sistemes tradicionals de formació de la identitat individual i grupal (estat-nació, classe social, família, municipi, treball, partits i sindicats); la desconfiança de sectors del gran capital en el potencial de regulació dels servomecanismes autoreproductors del sistema capitalista; i l'acció militant de la vella i la nova extrema dreta feixista que tracta d'explotar les contradiccions tot adaptant les seus estratègies a les noves situacions (regionalisme, europeisme, infiltració institucional i en partits de dreta tradiccional, control dels *media*, etc.).

Els moviments feixistes rebroten tot emfasitzant el principi de dominació com a criteri últim de la regulació social, en una acció complementària que pressionarà en la direcció de la involució neototalitària de les estructures sòcio-polítiques. Actuen sobre un terreny adobat pel monolitisme estatal i pel nou esperit absolutista, el qual arriba a manifestar-se en descarnades instigacions a la violència i al pogrom realitzades per part de representants democràtics amb responsabilitats institucionals. [3] Amb la seua pluralitat de

[3] Un exemple d'aquesta inciatació al salvatgisme totalitari de masses són les paraules del president del govern autònom de Navarra, Gabriel Urralburu, que, en relació a Herri Batasuna, propugnava: «*Los ciudadanos deben increpar, e insultar si hace falta, a quienes tan cobardemente, y a veces directamente, cooperan con el terrorismo*» (*Las Provincias*, 30-8-1988, p. 7). Probablement Urralburu vol generar a Navarra una situació semblant a la que ja denunciava en 1977, de la RFA, l'escriptor humanista i catòlic alemany Heinrich Böll. Aquest, un de tants ciutadans progressistes alemanys

formes i manifestacions, tot i el seu capteniment de simulat legalisme (que actua només en la direcció d'inclinar i manipular la legalitat al seu favor), el feixisme, al crepuscle del segle XX, és una fórmula especialment miserable ja que no s'alça contra l'amenaça —inexistent— d'una revolució proletària que pogués canviar de base tot el sistema social (com en alguna mesura s'esdevenia a l'època del primer feixisme), sinó que va contra els modestos marges de llibertat i d'assistència social que permet la feixugor del sistema. Allò que el nou Leviatan cedeix, o que se li esmuny per les escletxes de la reivindicació popular, és violentament repel·lit pels incondicionals zeladors de la necròpoli tardocapitalista. La funció econòmica del jove feixisme regional —com el blaverisme— és una de les seues característiques més repugnants ja que consisteix a rapinyar als sectors populars l'exigu plat de llentilles ràncies (un trosset de planificació urbanística, quatre grapats de cultura subvencionada, dues gotes d'ecologia i una mesureta d'ajut social) que podria gaudir com a contrapartida de la seua renúncia a la primogenitura social. Derivar uns quants milers de milions de pessetes de la seua utilització socialment consumptiva cap a un esmerç productor de beneficis empresarials directes (privatització de serveis, realització de determinades obres públiques, establiment de línies de crèdit subvencionat a empreses, via lliure

que han estat criminalitzats i incordiats sota la insidiosa acusació de cooperar amb el terrorisme, promoguda pels serveis policials d'un estat on els antics nazis del NSDAP naveguen com peix en l'aigua, escrivia: «Fa alguns anys, jo rebia cartes d'encoratjament signades i cartes d'amenaça anònimes, ara és al contrari: les cartes d'amenaça estan signades i les cartes d'encoratjament són anònimes». (H. Böll en 1977, citat per Franz Dupont (Col·lectiu) en *La sécurité contre les libertés*, E.D.I., Paris, 1979, p. 13).

a l'urbanisme salvatge, etc.), heus ací la principal raó de ser econòmica del feixisme blau i de la presa de postura favorable al mateix de molts dels seus agents i promotors instrumentals. En el pla ètic és una manifestació més de la mesquina avarícia d'una determinada mitjana burgesia regional insaciable, que actua com els vampirs, que voldrien exhaurir fins a l'última gota de sang de la víctima.

Una perillosa simbiosi sinergètica s'ha establert entre la ideologia tardocapitalista de caràcter cibernètico-estructural i ressorgiment actiu de sincretismes doctrinals feixistes. La primera aferma els mecanismes d'una subjectivitat reductiva que és l'objectivitat del ser social, la facticitat organitzada i complexa introjectada de mode fragmentari com a únic horitzó d'una individualitat dimitida (que paradoxalment verifica els principis reductius de la reflexologia stalinista). Mentre els segons reintrodueixen la quimera metafísica d'un subjecte autònom, indeterminat, omnipotent i omniscient, que actua com a deliri compensatori d'individus heterònoms i limitats. La primera amaga sota l'enunciat de la crisi de les ideologies el fet real de la crisi dels individus concrets, atrapats en la teranyina de la societat estatalitzada, mentre els segons enlairen la quinta essència del discurs ideològic ocultador de la institució social, constituït sobre principis maniqueistes, simplistes i d'egocentrisme grupal. La primera commina a una resignada derrota als agents socials dotats d'un veritable poder de transformació, mentre els segons estimulen la prepotència perdonavides de qualsevol pirata de plus-vàlua. La quincalla ideològica feixista es troba així reforçada per a la seua acció populista de masses.

De finals o de principis de segle, clàssic o neo,

aristocràtic o plebeu, insurreccional o legalista, el feixisme està sempre en relació amb la violència. Violència ideològica, en la doctrina i en els conceptes que la constitueixen, violència en els mètodes de propaganda i persuasió, violència psíquica en la descarada manipulació instrumentadora dels conflictes emocionals de les masses, i també sobretot violència política en la seua intervenció pràctica. Tot açò, podem observar-ho en el blaverisme.

LA PROVOCACIÓ VIOLENTA COM A ARMA POLÍTICA. L'ATAC ALS TRENS ESPORTIUS

«[...] ¿Quién ha dicho —al hablar de "todo menos la violencia"— que la suprema jerarquía de los valores morales reside en la amabilidad? ¿Quién ha dicho que cuando insultan nuestros sentimientos, antes que reaccionar como hombres, estamos obligados a ser amables? Bien está, sí, la dialéctica como primer instrumento de comunicación. Pero no hay más dialéctica admisible que la dialéctica de los puños y las pistolas cuando se ofende a la Justicia o a la Patria [...]»

(José Antonio Primo de Rivera, «Discurso fundacional de Falange Española», pronunciat al Teatro de la Comedia de Madrid el 29 d'octubre de 1933, *Obras Completas*, Dirección General de Información, Publicaciones Españolas, Madrid 1952, p. 67)

«[...] Los líderes de Unión Valenciana han señalado a Hoja del Lunes *que "Si volviera a repetirse una manifestación como la del pasado sábado la sangre correría por nuestra ciudad. La próxima vez nos quedaremos en casa".*

»Durante toda la semana pasada los teléfonos de la sede de Unión Valenciana quedaron prácticamente bloqueados por llamadas de militantes y simpatizantes que pretendían enfrentarse a los seguidores de la manifestación.

«Vicente González Lizondo afirma que las personas que participaron en la manifestación son "gentuza que llegó a nuestra ciudad armada con palos y con la cara tapada que venían a decir que Valencia es Cataluña".»

(*Hoja del Lunes*, Valencia, 22-12-86, p. 11)

Provocació és 'l'acció o l'efecte de provocar'; i la principal accepció d'aquest verb és 'excitar algú a lluitar o a fer alguna cosa indeguda o inconvenient'. La provocació política és una arma tradicionalment emprada pels moviments feixistes, els grups ultraconservadors i els serveis secrets dels estats. El seu mètode consisteix a originar algun tipus d'incident o contenciós que servesca de legitimador d'altres accions, o puga ser explotat per la propaganda de masses.

És un fet aliè que se situa en les antípodes dels corrents ideològics progressistes. Ja que, al marge de la manca d'ètica que comporta la provocació, no origina una consciència real de la situació, sinó que indueix a la confusió i a l'exaltació de les reaccions primàries. Tals objectius només són útils als grups de poder i interès que s'afermen sobre el desconcert que torna als esperits permeables a la manipulació.

És probable que des dels albors de la història humana, quan apareix la divisió de classes i s'institueixen formes de poder social, començàs també l'ús de la provocació. Si ens remuntem únicament uns quants segles, per exemple a finals de l'edat mitjana —i al mateix Regne de València— podem observar com la provocació era una pràctica repetida en l'atiament de ls onades antisemítiques.[4] Si, al contrari, ob-

[4] Podeu trobar-ne informació al llibre d'Angelina Garcia *Els Vives: una família de jueus valencians*, Tres i Quatre, València, 1987.

servem la pràctica actual de determinats serveis dels estats democràtics, veurem com la provocació també forma part dels seus mètodes de treball. Referint-se a la RFA i França, Günter Wallraff escriu:

> «No sóc partidari d'una teoria de complot que consideri els terroristes només agents provocadors. I tanmateix se sap que els mitjancers de la policia i del Verfassungschutz continuen no limitant-se a ser mers mitjancers d'atemptats planejats, sinó que ells mateixos també han ajudat o han proporcionat armes i explosius. Experiències similars van viure pel desembre de 1986 els escolars i els estudiants francesos, que van protestar (amb èxit) contra el projecte reaccionari del govern Chirac d'augment de les condicions prèvies d'accés a les escoles superiors estatals. L'opinió pública francesa va poder contemplar a la televisió com la policia, agents provocadors i escamots violents emmascarats d'extrema dreta perpretaven primer actes criminals que, més tard, tenien la intenció d'imputar a la "gent d'esquerres".» [5]

Una de les provocacions més reeixides dels serveis secrets espanyols durant els anys de la transició a la democràcia va ser l'incendi de la sala Scala de Barcelona, promogut per l'agent a sou de la policia Gambin. Aquell incendi, amb resultat de mort de treballadors, va servir per endossar-lo al compte de la CNT en un moment que aquest sindicat revolucionari experimentava un espectacular creixement en militants i simpatitzants. L'incendi es va utilitzar per embrutar la imatge del sindicat tot relacionant-lo amb un acte de terrorisme imbècil, alhora que va ser la llicència per

[5] Günter Wallraff, *Inspecció d'actes*, Edicions de 1984, Barcelona, 1988, p. 124.

desencadenar la repressió indiscriminada contra els militants.

Un text revelador, que teoritza la metodologia de la provocació violenta al servei de l'interès d'estat, és la recomanació del comte-duc d'Olivares al rei Felip IV en 1624. El primer ministre li suggeria al monarca els camins més pertinents a fi de procedir a l'expansionisme castellanista sobre les altres nacions peninsulars:

> *«[...] El tercer camino, aunque no con medio tan justificado pero el más eficaz, sería que hallándose V. Majd. con esta fuerza que dije, ir en persona como a visitar aquel reino donde hubiere que hacer el efecto, y hacer que se ocasione algún tumulto popular grande, y con este pretexto meter la gente, y con ocasión de sosiego general y prevención de adelante, como por nueva conquista, asentar y disponer las leyes en la conformidad de las de Castilla, y desta misma manera irlo ejecutando en los otros reinos [...].»*
>
> (Text del *Gran Memorial* segons versió de J.H. Elliot, inserit en *La derogación de los Fueros de Aragón (1707-1711)*, Jesús Morales Arrizabalaga, Diputación Provincial de Huesca, p. 44)

Serà, però, en els moviments feixistes on la pràctica de la provocació violenta esdevindrà un element constitutiu essencial dels seus procediments d'actuació. En aquest marc se situa l'estratègia del terror practicada per l'aristocràcia de la criminalitat neofeixista internacional, que tracta de somoure l'opinió pública i reforçar les tendències d'involució policíaca de les democràcies occidentals mitjançant la realització de monstruoses carnisseries. Un de tants actes d'aquesta estratègia feixista va ser la bomba col·locada a

l'estació de Bolonya (Itàlia) per l'agost de 1980 que va produir 85 morts. Bolonya és una població tradicionalment esquerrana que aleshores tenia un govern municipal comunista, precisament per això va ser l'objectiu elegit. Per acabar-ho d'adobar els primers escorcolls de la policia es dirigiren cap a les organitzacions d'esquerra revolucionària. Posteriorment les investigacions no van poder dissimular que les urpes de la ultradreta estaven darrere de l'atemptat, es va posar de manifest una trama negra en què cooperaven determinats serveis secrets de l'estat, activistes neonazis i la lògia P-2.

L'incendi del Reichstag durant la nit del 27 de febrer de 1933 pot ser considerat un prototip de provocació feixista exemplar i rendible. Veiem el marc històric de pujada del nazisme en què va succeir. La primera participació electoral del NSDAP va ser el 1924 a Baviera sota les sigles d'una coalició de dretes. El 1928 efectua la primera concurrència en solitari a les urnes i obté el 2,6 % dels vots del Reich i 12 diputats. Després de les eleccions regionals de 1929, el nazi W. Frich ocupa el lloc de ministre de l'interior de Turíngia. A les eleccions generals de setembre de 1930, els nazis fan un bot espectacular i passen de 12 a 107 diputats amb 6,4 milions de vots. A les eleccions de juliol de 1932 el NSDAP obté 13,7 milions de vots i 230 escons, xifra que el situa com a primer partit d'Alemanya tot i no tenir majoria absoluta; la manca d'un acord de govern —ja que a Hitler se li ofereix una vice-cancelleria, que ell rebutja tot exigint la cancelleria— condiciona la dissolució del parlament i la convocatòria de noves eleccions. Pel novembre de 1932 el partit nazi perd quasi dos milions de vots respecte als resultats que havia obtingut al juliol, fet que es tradueix en 30 escons de menys.

El dia 4 de gener de 1933 el canceller sortint Franz von Papen (ex-Zentrum catòlic) presideix a Colònia una reunió entre Hugenberg (líder dels nacional-alemanys), Hitler (cabdill del NSDAP) i alguns qualificats representants del gran capital alemany. Els poders fàctics donen el seu vist-i-plau al partit nazi i, a fi d'afluixar eventuals resistències entre la burgesia, els representants del capital subscriuen una carta preparada a l'efecte per el banquer Schacht. El dia 30 de gener de 1933 el president Hinderburg (Partit Nacional) designa Adolf Hitler (NSDAP) com a canceller del Reich. En el nou govern, al marge de la cancelleria, que l'ocupa Hitler, només dues carteres passen a les mans dels nacionalsocialistes, ja que la resta queda sota control de la dreta tradicional; els nazis ocuparen precisament les d'interior del Reich (Frich) i d'interior de Prússia (Herman Goering). Tot seguit, Hitler va pressionar Hinderburg perquè promulgàs un decret de dissolució del Reichstag, cosa a la qual accedí, tot convocant noves eleccions anticipades per al mes de març de 1933.

És en aquest context quan, en plena campanya electoral, la nit del 27 de febrer de 1933 el Reichstag va ser incendiat a fi d'utilitzar-ho com a coartada repressiva. Amb l'excusa, pregonada per Hitler, que s'havia descobert un complot comunista, el president Hindenburg decretava l'estat d'excepció: foren suspeses les llibertats individuals (que ja no tornarien a restablir-se fins després de la derrota militar de l'Alemanya nazi, es va decretar una cacera organitzada contra el Partit Comunista (KPD) i s'atorgaren plens poders a les forces policials per procedir contra els sospitosos d'actuar contra el govern. Amb l'estat d'excepció, el poder dels dos ministres d'interior nazis i del canceller es convertia en poder absolut.

El mateix dia 27 a la nit, per tot Alemanya va començar la persecució contra els comunistes, que en gran nombre foren portats a camps de concentració, i alguns líders, assassinats. Els comunistes obrien el camí que prompte seguiren els jueus. Un indici del procés d'implantació del règim de terror policial absolut, ens el proporciona el fet que els escorcolls domiciliaris i les detencions s'estengueren fins als mateixos cercles d'ultradreta. Així, el domicili de l'ultranacionalista pangermànic i militarista Ernst Jünger va ser escorcollat, i altres com l'ideòleg de la reacció de dretes Ernst von Salomon foren detinguts momentàniament. El dirigent comunista Gregory Dimitrov, delegat de la Tercera Internacional fou acusat formalment de ser l'autor de l'incendi. El 1934 va ser jutjat i absolt d'questes falses imputacions.

A les eleccions de març de 1933, el partit nacionalsocialista va aconseguir el 44 % dels vots. Consolidat en el govern, Hitler va fer aprovar el 23 de març una llei de poders especials (Llei d'Autorització) que li assegurava unes condicions de comandament emancipat del parlament i del mateix govern. Per l'abril s'aprovaren les primeres lleis antisemites. Les lleis del 31 de març i 7 d'abril aboliren l'estructura federal en establir la unificació del estats i el Reich. Pel maig foren confiscats els locals dels sindicats obrers i es decretà la seua fusió en el sindicat unic —Front Alemany de Treball—. Els locals del Partit Socialista (SPD) foren assaltats pel maig, i el mes següent el partit va ser prohibit. En els mesos de juny i juliol es dissolen: demòcrates, nacionalistes, Partit del Centre i Partit Popular així com el Partit Popular Bavarès, que tenia detinguts als seus dirigents. Pel juliol de 1933, Alemanya va ser declarada estat de partit únic. Amb la mort

de Hindenburg el 1934, va desaparèixer també la figura de president del Reich. L'estratègia legal de la revolució antidemocràtica havia aconseguit els seus objectius. La provocació de l'incendi del Reichstag havia estat el pretext justificador per a adoptar impunement les primeres mesures.

En el moviment blaver la pràctica de la provocació constitueix una de les seus armes polítiques bàsiques. En síntesi, el nucli de tota provocació és la falsificació, la mentida i l'atribució errònia. La provocació, per tant, és una conseqüència lògica d'una ideologia que funda la seua veritat en l'eficàcia de la mentida.

Modèlic de l'estil blaver pot ser considerat el següent full volant que vaig trobar el 1981 al carrer de Sant Joan Bosco del barri dels Orriols de la ciutat de València. Imprès en paper blau clar i amb lletra majúscula manuscrita, proclamava:

«Emigrante-charnego, si tu hijo no aprende catalán te expulsaremos de P.V.
Comité de Normalització de la Llengua als PP.CC. (Països Catalans)»

Aquest text destinat a fomentar la confusió i la xenofòbia anticatalanista entre la població immigrada estava distribuït precisament en un barri proletari (pràcticament construït de nou durant el desenrotllisme de finals dels anys seixanta,), habitat majoritàriament per treballadors procedents de zones castellanes de l'estat.

El mateix mètode però amb una formulació més cretina presenta un pamflet dels que preparaven l'ambient ciutadà abans de la primera convocatòria de

manifestació que realitzà el blaverisme per al dia 12 de maig de 1979. Sobre paper groc clar i de la mida d'una quartilla, es llegeix:

«BANDO
Por ORDEN del señor Alcalde
se hace sabeeeer... que a partir de
hoyyyy... la bandeeeera... del Paisss...
Seráaaa la que YO MANNNNDE.
EL ALCALLLLDE»

Però aquest era només un de tot un conjunt divers, entre els quals també hi havia els següents:

«"LOS SÍMBOLOS Y LEYES DE LA PATRIA NO PUEDEN ULTRAJARSE NI MENOSPRECIARSE..."
Juan Carlos I

"UN PUEBLO QUE SE DEJA ARREBATAR SU HIMNO, SU BANDERA, SU DERECHO —y su LENGUA, habríamos de añadir— ES UN PUEBLO QUE MERECE HUNDIRSE EN EL POLVO DE LA HISTORIA..."
Renan

¿HARÁ FALTA PREGUNTARNOS SI QUEREMOS LA SENYERA O LA CUATRIBARRADA CATALANA?
¿HIMNO REGIONAL O MOJIGANGA?
¿CULTURA VALENCIANA O CATALANA?
¿FUEROS DEL REINO DE VALENCIA O SUMISIÓN DEL "País" o los "Países Catalanes"?
¿QUIÉN QUIERE DUDAR DE SU PADRES?
¡¡LOS VALENCIANOS DEFENDEREMOS TODO LO NUESTRO!!
ACUDAMOS TODOS A LA MANIFESTACIÓN DE UN PUEBLO QUE QUIERE PERSISTIR
SÁBADO 12 a las 6.45 tarde al PARTERRE, ciudad de VALENCIA»

«Baix els slogans com "una llengua, una cultura, una pàtria, una bandera", l'Alemanya nazi s'anexionà Austria el 15 de maig de 1938, formant aixina "LA GRAN ALEMANYA".

»Els mateixos slogans que hui repeteix sense parar el PANCATALANISME per a metalisar-nos als valencians en la creencia de tindre "una mateixa llengua, una mateixa cultura, una mateixa bandera —la catalana— i un 'pais' com a part dels 'països catalans', o, més clarament, de 'LA GRAN CATALUNYA' ".

¡VALENCIANS!

Perqué nostra llengua és pròpia i autòctona,
Perqué nostra cultura és VALENCIANA I NO CATALANA
Perqué tenim una PÀTRIA VALENCIANA, i no un "país" anexionable.
I perqué no volem ni reconeguerem atra bandera que la gloriosa SENYERA TRICOLOR, defensada per TOTS ELS VALENCIANS LLIURES a lo llarc de siscents anys d'Història.

¡ACUDIU!

A la gran manifestació que es fará en el Parterre de la ciutat de Valéncia, el pròxim dissabte, dia 12 de maig a les 6 de la vesprada»

«DISSABTE DIA 12 DE MAIG A LES 6 DE LA VESPRADA EN EL PARTERRE

¿PER QUÉ? Perqué som valencians i no podem admetre que nos canvien.

¿PER A QUÉ? Per a defendre nostra Senyera, nostra Llengua Valenciana, nostra plena autonomia i nostra diferenciada personalitat.

¿COM? Exigint que siga retirada la bandera Catalana que oneja en el Palau de la Generalitat i en alguns ajuntaments.

¿QUE VOLEM? Llibertat. Prou de meninfotisme. Prou de fascistes disfrassats de demòcrates.

VIXCA ALACANT - VIXCA VALÉNCIA - VIXCA CASTELLÓ

les tres juntes en una sola Bandera.»

Entre aquest i altre material agitador imprès a diversos colors i repartit de manera profusa —si més no per la ciutat de València— s'ha de destacar una crida d'un foli d'atapeïda mecanografia bilingüe —a dues cares— que pel costat escrit en català anava signat com a «Junta Coordinadora d'Entitats Culturals del Regne de Valéncia», però que, al costat escrit en castellà —el bo—, només era «Junta Coordinadora de la manifestació». Heus ací els fragments inicial i final del clam de tal junta d'ofensiva regional-confusionista:

«VALENCIANO

»Por decisión unilateral, ilegal y antidemocrática del Consell, la bandera catalana se encuentra ondeando ya en lo alto del Palau de la Generalitat. La colonización catalanista del Reino de Valéncia ha comenzado.

»Con paciencia infinita el pueblo valenciano ha venido soportando una serie continua de ataques y maniobras que culminan con la inaudita actuación del Consell. Si callamos una vez más, peligrará, ahora gravemente, nuestra existencia como pueblo, pues las actuaciones catalanistas que vendrán a continuación acabarán completamente con nuestra cultura y tradiciones [...]

»[...] Cualquiera que sea tu ideología o condición social, de derechas o de izquierdas, trabajador o empresario, labrador o artesano, comerciante o industrial estudiante o profesional, ten presente que por encima de todo eres valenciano y en este momento histórico se requiere la unión de todo nuestro pueblo.

»¡Despierta Valenciano! De cualquier rincón, comar-

ca, ciudad o provincia que seas de nuestra patria valenciana, di basta a tanto engaño y manipulación. Impídelo. Hoy aún es posible, mañana puede ser tarde. Si queda en ti un ápice de orgullo y pundonor acude el sábado día 12 a las 6'45 de la tarde a la Ciudad de Valencia, Plaza de Alfonso el Magnánimo (Parterre), a la gran manifestación de un pueblo que quiere sobrevivir.

Junta Coordinadora de la manifestación».

Aquests mètodes de propaganda, combinats amb un ús intensiu dels diaris i la ràdio, així com la instrumentalització dels ressorts de mobilització de masses que la reacció franquista tenia a les seues mans, unit a un plantejament oportunista i manipulador del fet religiós, van permetre reunir aquell dissabte, vespra de la festivitat de la Mare de Déu dels Desemparats de 1979, una massa de gent que oscil·lava entre les 15.000 i les 20.000 persones. La manifestació va estar encapçalada pels polítics d'UCD, AP i GAV. Entre els diversos adherents figurava l'Asociación Provincial de Peluqueros de Señoras (*Levante*, 10/5/1979, p. 17), l'Asociación Provincial de Amas de Casa de Valencia Tyrius, el Círculo Aparisi Guijarro, la CONS i Fuerza Nueva. En el seu comunicat, Fuerza Nueva pregonava:

«Ante los ataques que desde los estamentos oficiales se está infringiendo a todo aquello que representa la auténtica personalidad de lo valenciano, tiene que hacer patente su enérgica protesta ante aquellos que, propugnando la descentralización madrileña, defienden una posición de inexplicable centralismo imperialista catalán; el verdadero autonomismo, que no está reñido con la unidad nacional, es cosa bien distinta de todo lo que sostienen los grupos que de esta forma se pronuncian.

»Sin que el árbol nos tape el bosque, sintiéndonos auténticamente valencianos, y por ello profundamente

españoles, repudiamos las cuatro barras que sin azul se nos quiere imponer como barrotes de una celda antivalenciana y calificamos de delito de lesa Patria todo aquello que suponga un atentado a la unidad de España como nación de los Españoles, así como todo aquello que tienda a desvirtuar la auténtica y profunda personalidad de los pueblos que la componen.

»Resulta grotesco que los que del sitema sufragial inorgánico hacen su traje de calle político, se resistan y se niguen a someter al pueblo algo tan importante como el emblema o Senyera que debe representarles.

»Sabemos que la partida la tienen perdida, con urnas o sin ellas, porque sino resucitaría El Palleter y con él la auténtica dignidad de lo valenciano. [...]»

(*Las Provincias*, 12/5/1979, ps. 19-20)

En relació amb la CONS, el mateix diari informava:

«"La Central Obrera Nacional Sindicalista invita a sus afiliados y simpatizantes a que saquen las senyeras al balcón y asistan a la manifestación valencianista".

»Indica también que las juventudes del sindicato se concentrarán de 5 a 6 de la tarde en los locales sociales de la calle Burriana, 20, "para formar grupos que eviten la acción de provocadores"».

L'antiga delegada provincial de la censura i actual subdirectora de *Las Provincias*, Mª Consuelo Reyna, joiosa del resultat, va tirar les campanes al vol. «*Impresionante manifestación contra la bandera del Consell*», eren els grans titulars que encapçalaven una foto que omplia tota la portada de *Las Provincias* del dia 13 de maig de 1979. A la pàgina 4, sota el titular de «*Pueblo y sólo pueblo*», la senyoreta Reyna escrivia:

«Cien mil, doscientas mil, trescientas mil... Ni sé cuántos eran, ni me importa demasiado. Lo único seguro es que el pueblo valenciano se volcó ayer en cuerpo y alma en defensa de su señera. El pueblo estuvo en la calle. Sin partidos. Sin consignas. Aquello era simple y llanamente pueblo. [...]

»Y ahora cuídense los partidos de no querer capitalizar la manifestación. Limítense los políticos a tomar buena nota de lo que ayer quiso decir el pueblo valenciano [...]

»Ésta es la gran lección que los políticos deben aprender. Igual que deberían darse cuenta que su función es tratar de resolver los problemas en lugar de crisparlos más, como últimamente ha sucedido en Valencia [...]»

En l'acte de provocació, els subjectes agents tracten de fer real la negativitat que el seu discurs imputa a la víctima antagonista. Sovint la provocació fabrica les proves de la publicitada maldat del contrari, ja que aquest no les facilita per si mateix, i ho farà en el moment més escaient segons la seua estratègia d'actuació. En la provocació en un determinat sentit, es realitza una actualització del fantasma, de l'altre com a fantasma dipositari de la negativitat demoníaca. Fantasma que òbviament té un nexe amb allò que Freud denomina *Urphantasien* o fantasies originàries (escena originària, castració i seducció) que fan referència als orígens de l'individu. Els sentiments de perill i d'amenaça estan lligats a la fantasia de castració i la provocació apareix com un exorcisme preventiu en aquesta direcció.

Però igual que es construeix un dimoni, la labor de provocació també pot produir un fantasma bo, és a dir un àngel. El blaverisme va inventar el seu fantasma positiu en el mite de Bernhard Weis. Durant sis o set anys va rodar entre el blaveram la creença en un

inexistent filòleg alemany, professor a la Universitat de Munic, que subscrivia els tòpics blavers en matèria lingüística. L'esperit de Bernard-Bernhard Weiss-Weis (segons qui ho escrigués) redactava articles de premsa, enviava ponències a reunions blaveres, i tot passejant-se amunt i avall esdevenia motiu de notícies com aquesta:

«LLEGA A VALENCIA EL PROFESOR BERNARD WEISS

»La Asociación Roure Valencià ha emitido un comunicado en el que convocan al pueblo valenciano a recibir al profesor Bernard Weiss, del departamento de Filología Románica de la Universidad de Munich, defensor del secesionismo del valenciano respecto a la lengua catalana, que llegará a Valencia a mediodía de hoy.

»Roure Valencià convoca igualmente a una manifestación que recorrerá el centro de la ciudad, desde la estación del Norte a la Conselleria de Cultura, donde solicitarán ser recibidos por Ciprià Ciscar y Joan Lerma».

(*Noticias al Día*, 15-1-1983)

La comèdia va durar fins que Josep l'Escrivà va investigar la qüestió tot sol·licitant informació sobre l'esmentat filòleg a la Universitat de Munic; d'on li contestaren que allà no hi havia cap B. Weiss en cap de les categories laborals tant docents com no docents.[6] Al poc de temps que Josep l'Escrivà comunicàs en alguns articles de premsa els resultats de les seues indagacions, el fantasma de B. Weiss es va evaporar de la circulació. L'última manifestació de l'espectre de Weiss va tindre lloc a Elx durant el mes de maig de

[6] Vegeu l'article «El fantasmal B. Weis y sus resurrecciones», Josep l'Escrivà, secció cartes al Dr., *Levante*, 21-4-1985.

1985, en el transcurs d'una sessió d'espiritisme anomenada Primer Congrés de la Llengua Valenciana. L'acte estava subvencionat per la Caja de Ahorros de Alicante y Murcia (CAAM) —actual Caja de Ahorros del Mediterráneo (CAM)—, i havia estat promogut a iniciativa de José Payà Alberola. Però els assistents i *Las Provincias* no acabaren de posar-se d'acord sobre si un dels esperits que acudiren a la invocació pertanyia a Bernhard Weiss o era el de la seua germana (d'algun d'ells). Heus ací una seqüència de noticies sobre l'afer:

«PRIMER CONGRÉS DE LA LLENGUA VALENCIANA

»Del 17 al 19 de mayo se celebrará en Elche el Primer Congrés de la Llengua Valenciana, a iniciativa de un grupo de personas y entidades que coordina José Payá Alberola, para el que cuentan con el apoyo económico de empresarios, sociedades culturales y particulares de aquella ciudad alicantina. [...]

»Se ha invitado a personas y organismos partidarios de la valencianidad y de la catalanidad de la lengua autóctona, respondiendo solamente los que defienden su valencianidad. [...]

»Han confirmado su asistencia los profesores Gustavo Villapalos (Complutense de Madrid), Manuel Morelle de Lema (Complutense), Bernard Weiss (Universidad de Münich), *Antonio Ubieto (Universidad de Zaragoza), P. Borja Cremades (investigador universitario), P. Boronat Gisbert (Universidad de Alicante), Amparo Cabanes (Universidad de Zaragoza), P. José María Guinot (investigador universitario), Beres T. Mora Brotons (periodista), Vicente Giner Boira (abogado e investigador), entre otros que presentarán comunicaciones y ponencias. Acudirán representantes de la Academia de Cultura Valenciana, Lorat Penat, València 2000, y otras entidades, aunque no lo ha confirmado el Institut d'Estudis Valencians, grupo cultural por otra parte minoritario [...]»*

(Baltasar Bueno, *Las Provincias*, 17-5-1985, p. 40)

Dos dies després, el corresponsal de *Las Provincias* a Elx enviava una crònica exultant sobre la marxa de les invocacions i certificava que l'esperit de Weis havia acudit a la cita. Però el corresponsal i activista blaver Vicent Pastor Chillar, que té per costum signar totes les cròniques que habitualment envia, no signava la del dia 19 de maig:

«ÉXITO DEL PRIMER CONGRÉS DE LA LLENGUA VALENCIANA

»Elche (De nuestra redacción).– Con la lectura de conclusiones se cerrará hoy el [...]

»las sesiones han alcanzado gran algura, destacando la intervención del profesor de la Universidad de Munich Bernhard Weiss, con un interesante trabajo sobre la lingüística valenciana. *Entre los ponentes, 23 en total, figuran Julián San Valero, Antonio Ubieto, Amparo Cabanes, Manuel Mourelle de Lema (Universidad Complutense), Joaquín Lanuza, Leopoldo Peñarroja, Manuel Gimeno, José Boronat (Universidad de Alicante), Emili Miedes y otros investigadores.*

»Ha sido un éxito y los debates han contribuido a aclarar *la cuestión lingüística valenciana, así como a consolidarla frente a los* demagógicos *argumentos de la catalanidad de la* lengua nativa, *según manifestó a* Las Provincias *el escritor letrado y orador valenciano Vicente Giner Boira [...]».*

(*Las Provincias*, 19-5-1985, p. 2)

Però les coses dels fantasmes són així, ja que quatre dies després de la nota anterior, Bernhard Weiss es convertia en la seua germana. Va ser una desgràcia que, tanmateix, no va espantar ningú. Tots els reunits sabien que estaven concentrant la seua energia a fi d'obtenir una transubstanciació. Alguna interferència

imprevista hauria dirigit cap al pobre Weiss l'energia destinada a convertir un parvulari senil en Real Academia de cultura:

> *«CONCLUSIONES DEL I CONGRESO DE LENGUA VALENCIANA*
>
> *EL IDIOMA VALENCIANO ES AUTÓCTONO*
>
> *»[...] El primer día o fecha inaugural resultó frío, por la escasez de asistentes, que se multiplicaron durante el sábado y, particularmente, el domingo, en que llegaron varios turismos y autocares desde Valencia.*
>
> *»La primera conclusión de la asamblea es que la lengua valenciana constituye un idioma románico autóctono, en el que se da un caso único y sin precedentes [...].*
>
> *»Entre los ponentes han figurado Manuel Mourelle de Lema, doctor en filología románica y profesor de la Complutense de Madrid; Antonio Fontelles Fontestat, presidente de la sección de cursos de lengua valenciana en Lo Rat Penat;* profesor Herran Bernhard Weiss, de la Universidad de Munich, cuya lección fue leída por una hermana suya, al serle imposible el desplazamiento; *Emilio Biedes Bisbal, licenciado en filología románica por las universidades de Basilea y Zurich y diplomado en lengua y dialectología occitana por la de Toulouse; el jesuita Guinot Catalán, doctor en teología y lienciado en filología románica por la Universidad de Barcelona; Xavier Casp, de la Academia de Cultura Valenciana, etcétera. La doctora Amaparo Cabanes Pecourt, de la Universidad de Zaragoza, leyó la ponencia del profesor Antonio Ubieto Arteta, rector de la misma.*
>
> *»La lección de clausura en torno a "La lengua es del pueblo" corrió a cargo del doctor Julián San Valero Aparisi. Entre los acuerdos adoptados figura celbrar el segundo congreso y solicitar a S.M. el rey que conceda el título de real a la Academia de Cultura Valenciana».*
>
> (V. Pastor Chillar, *Las Provincias*, 23-5-1985, p. 42)

La farsa de Bernhard Weiss es va acabar, però no deixa de ser significatiu el resignat silenci amb què el ramat blaver va encaixar la superxeria muntada pels seus bruixots. El feixisme blau no sols ha fet de la impostura un mètode de treball, sinó que l'ha validat entre la seua feligresia.

Caldria fer servir el terme *provocació violenta* en sentit estricte quan el mètode provocador utilitza el recurs a la violència física. És obvi que no tota violència és provocadora en el sentit que parlem, malgrat que sempre busque provocar determinats efectes. Així, per exemple, quan el desaparegut i venerable filòleg Sanchis Guarner, va rebre a casa seua un paquet-bomba en data del 4 de desembre de 1978, en puritat hauríem de parlar de violència intimidatòria o mortífera. Que allò era obra de blavers i que l'objectiu era intimidar o matar eren coses prou clares. Però la provocació es va afegir al fet anterior, quan un determinat líder del blaverisme va formular unes declaracions en les quals suggeria el possible autoenviament del paquet pel mateix Sanchis Guarner com a mitjà per a fer-se propaganda.

Un altre tant es pot afirmar de les dues bombes que van explotar a casa de l'escriptor Joan Fuster en la matinada de l'onze de setembre de 1981. En aquest cas l'existència d'un interval de quatre minuts entre la primera i la segona explosió permet pensar que hi havia una deliberada voluntat assassina. Però la utilització d'questa data (diada nacional de Catalunya) i la creació per diversos mitjans d'un estat d'opinió que tendia a desdibuixar l'origen de l'acció i a imputar-la en una direcció inversemblant (cap a Terra Lliure) és el factor de provocació que se li incorpora. [7]

[7] Vegeu l'article «L'atemptat contra Fuster: crònica d'una ma-

El blaverisme té una dels seus especialitats preferents en matèria de provocació en els disturbis ocasionats de mode grupal contra actes culturals o institucionals i especialment contra manifestacions de reivindicació democràtico-nacional. L'objectiu, a més de pretendre intimidar i disuadir, és, sobretot, degradar la imatge del contrari. Embrutar la imatge de la reivindicació democràtico-nacional tot fent-la aparèixer sistemàticament lligada a insults, agressions, enfrontaments, etc., en una paraula, lligada a una crispada anormalitat.

La metodologia no pot ser més fàcil: uns quants grups de persones entre els qui es barregen militants blavers hiperideologitzats ben entrats en anys, joves hispanofeixistes i algun lumpen a jornal, ataquen una manifestació; els manifestants oposaran alguna resistència i s'armarà alguna baralla; els fotògrafs de premsa faran la seua feina. L'endemà, la notícia no serà la manifestació (reivindicacions, assitents, consignes, etc.) sinó els incidents de la manifestació, on els manifestants apareixeran com a agressors. Aquest joc es repetirà una i altra vegada amb els mitjans de comunicació que controla el feixisme blau.

Però els provocadors blavers tenen una especial animadversió als fotògrafs, sobretot si no són de *Las Provincias*. Als actes commemoratius del 25 d'Abril de l'any 1985, dos fotògrafs foren víctimes de brutals agressions blaveres: Manolo Molines, reporter gràfic del diari *Levante* i Carme Ricart, fotògrafa aficionada de Bétera. El diumenge dia 28 d'abril de matí, membres del Grup d'Acció Valencianista es dedicaren a atacar i colpejar als escolars i mestres que estaven

nipulació informativa», *Lluita*, 17, ps. 10-11, octubre de 1981.

fent un circuit d'excursionisme històrico-pedagògic que havia organitzat Acció Cultural del País Valencià. En veure que el reporter Manolo Molines estava fotografiant els fets, carregaren contra ell, li trencaren l'instrumental fotogràfic i li provocaren diverses contusions que l'obligaren a estar-se al llit durant alguns dies. L'ultra Alfredo Cot Bernabeu va ser processat per aquesta agressió.

El dia anterior, dissabte 28 d'abril de 1985 de vesprada, a la ciutat de València, es va realitzar una manifestació de reivindicació democràtico-nacional convocada per organitzacions d'esquerra que va partir del carrer Xàtiva i finalitzà a la plaça dels Furs. Tot just arrencà la manifestació ja va ser atacada per alguns individus. La premsa de l'endemà oferia una imatge nítida d'un d'ells, un jove ros d'uns 22 anys que, per aquella època, era habitual trobar-lo demanant diners a l'estació central d'autobusos. Als voltants de la catedral s'havia concentrat un grup nombrós de provocadors blavers que, en passar els primers manifestants, començaren a increpar-los fins que arribaren a les mans. Els avalots que es produïen a la plaça de Saragossa, al costat de la catedral, esdvingueren més espectaculars en carregar la Policia Nacional contra la manifestació i dissoldre'n un tram. Carme Ricart estava fent fotografies de tot aquell rebombori quan va ser interpel·lada per un policia nacional que li sol·licità el rodet per velar-lo, cosa a la qual ella es va negar. Aleshores procediren a detenir-la i a fer-la pujar a un furgó policial. Al cap de poc, amb més persones, el furgó va emprendre la marxa per detenir-se alguns metres més enllà, al principi del carrer Navellos, on li digueren que podia marxar. Encara no havia fet unes quantes passes, quan, a la plaça de la

Mare de Déu, va ser brutalment assaltada per un energumen que la tirà a terra, li va furtar la màquina fotogràfica i la va colpejar a puntellons per tot el cos, amb el resultat de diversos hematomes que tardaren algunes setmanes a desaparèixer. Al cap de poc, un policia de paisà li va recuperar la càmera.

Després de tanta infàmia, el feixisme blau fa l'explotació propagandística de l'acció provocadora. En les dates que comentem, durant alguns dies sovintejaren els comunicats blavers que criminalitzaren el *catalanisme*. És remarcable una carta al director de *Las Provincias* que feia l'apologia de *la dialéctica de los puños y las pistolas:*

> *«Curiosas son también las "pacíficas" manifestaciones en que los participantes, haciendo uso de su derecho a la libertad de expresión, corean frases contra la unidad de España y por la independencia de los "países catalanes", y a la vez profieren insultos contra las fuerzas de orden público, ejército y autoridades elegidas democráticamente, sin olvidar los gritos de apoyo a las bandas terroristas. Toda esa clase de slogans, por su contenido, creo yo que sobrepasan los límites de la tolerancia y aun en un estado democrático y constitucional como el nuestro.*
>
> *Por lo tanto, ante tantas provocaciones por la vergonzosa traición de unos pocos y la no menos vergonzosa indiferencia de bastantes más, en especial de quienes nos gobiernan, el ciudadano de la calle pierde la paciencia y entonces se desata la violencia, que, aunque siempre es injustificada, a veces se comprende que suceda».*
>
> (*Las Provincias*, 3-5-1985, p. 25)

També és oportú recordar les paraules de Francisco Domingo Ibáñez, president de Valencia 2.000 i home que, en aquells moments, pretenia liderar un

projecte *moderat* de blaverisme. Foren pronunciades entre correligionaris als locals de la seua entitat i ens proporcionen una aproximació al significat de *blaverisme moderat:*

> *«Nos duelen espectáculos degradantes de violencia y agresión a la ética y estética valenciana, con el culto a la violencia terrorista catalana por representantes universitarios que se dicen valencianos y agresión a la estética por tener que soportar, contenidos por el respeto a la libre expresión, que por nuestras calles unas minorías sin patria pasen santones del dolar».*
>
> (*Las Provincias*, 3-5-1985, p. 18)

Entre les diverses provocacions contra manifestacions i posterior explotació propagandística dels fets, que el moviment feixista regional ha realitzat en els últims anys, s'ha de mencionar la que tingué lloc el dissabte dia 20 de desembre de 1986 a la ciutat de València. Per a les 6 de la vesprada d'aquest dia, Acció Cultural del País Valencià havia convocat una manifestació de protesta contra la sentència emanada de la Sala Segona de l'Audiència, que invalidava les disposicions normatives adoptades pels òrgans de govern de la universitat, en matèria de planificació lingüística de la docència. Era previsible que l'assistència fos nombrosa atesa la importància de la qüestió i en menor mesura també perquè s'apreciava prou publicitat de convocatòria. Fins a tal punt les forces de la reacció es preparaven a combatre-la que el grup d'extrema dreta castellanista Alternativa Universitaria va fondre massivament per la ciutat un pamflet redactat en un català totalment correcte, on, sota el titular «T'estan mentint», argumentava contra l'assistència a la manifestació.

La matinada del dissabte dia 20 de desembre de 1986, entre les 3.45 i els 4.30, una dotzena d'individus que es fan servir d'un camió-grua pengen banderes blaveres a la plaça de Sant Agustí i en un tram del carrer Sant Vicent (llocs d'on arrancaria la manifestació de la vesprada) i, posteriorment, pinten diferents motius de provocació anticatalanista al llarg de tot el que seria el trajecte de l'acte; tampoc no desaprofitaren l'ocasió per embrutar un mural que hi havia a la plaça del País Valencià.

A la vesprada, abans de moure, la manifestació ja va ser atacada per un grup de subjectes (alguns cinquantins irats i uns pocs joves entre els quals figurava un barbat de la colla de lúmpens que habitualment s'instal·len als bancs d'enfront del Miquelet). Alguns joves manifestants se'ls enfrontaren i els obligaren a retirar-se. Les fotografies d'aquest precís moment va ser el material gràfic que l'endemà va ocupar els espais preeminents del full oficial del feixisme regional. De tres domicilis del carrer de Sant Vicent varen llançar sobre la manifestació vidres, papers de diari i ous, respectivament. A la plaça del País Valencià un altre escamot feixista va escometre contra la manifestació davant de l'edifici de la Telefònica amb tanta mala fortuna que ho va fer a la cua, on desfilaven grups d'esquerra i els independentistes més radicals, que reaccionaren contraatacant. Finalment, quan els manifestants ja estaven escoltant els parlaments, escampats pels voltants de l'Audiència, una dotació de policia antiavalots controlava la situació a uns cinquanta metres de distància des de la confluència dels carrers Pintor Sorolla i Poeta Quintana. Aleshores, mitja dotzena de joves provocadors feixistes es varen situar uns 5 o 6 metres davant dels policies i des

d'allà llançaren botelles de cervesa i pedres contra la massa de manifestants, proferiren diversos insults i cremaren una senyera al bell mig del carrer; la policia no va actuar però s'hi fixava molt. Quan acabaren els parlaments, una pedra llançada pel grupet provocador va ser contestada des del bloc dels manifestants i, amb la celeritat d'un llamp, els antiavalots dispararen diverses descàrregues de pilotes de goma i pots de fum contra els manifestants, amb la qual cosa acceleraren la seua dissolució.

L'astuta política d'agressions i provocacions del feixisme blau va aconseguir el seu objectiu: el protagonista no va ser l'èxit d'assistència de la convocatòria (al voltant de 40.000 persones l'any 1986) ni la ponderada reflexió sobre les reivindicacions formulades. No. El protagonista va esdevenir Lizondo i tota una colla de *mariachis*, artistes de la corneta i el tambor. Els seus correligionaris havien provocat els aldarulls, i ells en treien el suc.

En aquell moment van tenir lloc les declaracions d'Unió Valenciana i Lizondo tot amenaçant de fer córrer la sang pels carrers de València, que hem citat al principi d'aquest apartat i que continuaven així:

> *«No venían a defender el valenciano, sino a provocar diciendo que han sido mártires y a intentar manipular la opinión del resto de los españoles sobre el tema. Lo cierto es que con la ayuda de Televisión Española casi lo han conseguido. [...]*
>
> *»Las instituciones valencianas han de tomar parte activa a la vista de la cabronada que ha supuesto para los valencianos el bochorno de ver a esa gente en las calles de Valencia. [...]*
>
> *»Sobre este tema todas las entidades culturales, colectivos, partidos políticos y valencianos que tengan ver-*

güenza de serlo deben manifestarse respondiendo a este tipo de gente extraña a nuestra tierra y que en algunos casos no saben ni dónde viven ni cómo se llaman».

(*Hoja del Lunes de Valencia*, 22-12-1986, p. 11)

El partit feixista regional també va enviar un extens comunicat als mitjans de comunicació, del qual estraiem els paràgrafs següents:

«[...] El objetivo profundo de los convocantes y de quienes abierta o solapadamente les apoyan o secundan, no puede estar más claro: Aquí vinieron, pues, quienes desean conquistar Valencia y sojuzgarla para los quiméricos "países catalanes". [...] lo que pretendían y pretenden es implantar, sin miramiento alguno, a costa de lo que sea y gastando el dinero a raudales, o sea, malgastándolo, el catalanismo en nuestras tierras, con fines no sólo culturales sino económicos.

»Y para nuestra propia vergüenza, las autoridades rsponsables colaboran en tan ridícula empresa sin el más mínimo recato. [...]

»Y para mayor escarnio, en ella anidaban [en la manifestació] *personajes, pocos también, que ocupan puestos importantes en la administración valenciana, Generalitat, Diputación, ayuntamientos... También estaba el rector de la Universidad, "magnífico" por sus cargos y sus hazañas. [...]*

»Y por ello recabaremos la presencia en las respectivas instituciones de quienes también tienen la obligación de defender a su pueblo para recabar la necesaria explicación de su conducta y excitarles a que den fin, de una vez por todas, a un estado de cosas que está comprometiendo seriamente nuestre futuro, el futuro de la patria valenciana, la convivencia, la paz y el resurgimiento de la misma.

»Actitudes provocativas que podrían desencadenar una batalla de insospechables consecuencias, solamente pueden darse en países tercermundistas o en regímenes en los que la democracia sólo representa una forma de acceso al poder para lograr prebendas».

(*Hoja del Lunes de Valencia*, 22-12-1986), p. 11)

El mètode per excitar les autoritats democràtiques, òbviament no era a base de despullar-se el cos sinó d'exhibir la indigent nuesa espiritual només dissimulada amb un malaltís amulet anticatalanista. Així el senyor Manuel Campillos, parlamentari autonòmic pel partit feixista regional anunciava, uns dies després, la seua intenció de presentar una interpel·lació sobre el tema de la manifestació, i quequejava ufanós:

«Es necesario que el Consell se pronuncie sobre cuál es su actuación cuando vienen los catalanes a decir que Valencia es Cataluña».

(*Hoja del Lunes de Valencia*, 29-12-1986, p. 10)

El mateix diari informava que Miguel Ramón Izquierdo pretenia fer idèntica operació al Congrés dels Diputats de Madrid, al mateix temps que Unió Valenciana havia sol·licitat entrevistes amb Lerma, Ciscar i Burriel per excitar-los un poquet amb major intimitat:

«Los tres —afirma González Lizondo— deberán manifestarse sobre si es cierto que admiten una ingerencia catalana en los problemas de Valencia, si son proclives a la cultura catalana englobándonos en lo que se llama Países Catalanes y si se anula definitivamente el valenciano para pasar a ser catalanes».

(*Hoja del Lunes de Valencia*, 29-12-1986, p. 10)

La direcció en la qual els capatassos del partit de masses del blaverisme explotarien la situació, ja l'havia feta pública Mª Consuelo Reyna el dia anterior a la manifestació:

«Tiene gracia. Yo estaba convencida que todo lo de la sentencia sobre la enseñanza en "valenciano" era un problema de la Universidad de Valencia. Pues no. Resulta que es un problema de Cataluña y desde allí nos van a venir autobuses llenos de catalanes para participar en la manifestación de apoyo a la "nostra llengua", al grito de "València és Catalunya". Pobrecillos. Han tenido que recurrir al método franquista de los autobuses para poder reunir clientela aquí en Valencia [...]».

(*Las Provincias*, 19-12-1986, p. 5)

Lizondo, Ramón, Oliver o Campillos, actuaren, en aquest cas, i segons sembla que és el costum, com a simples artefactes de repetició fònica, igual que fan la mitja dotzena d'altaveus que el casalet faller instal·la pel barri en les festes josefines a fi d'eixamplar el radi d'audiència de qualsevol disc afiganyat. Però no és menys cert que compartir una cosmovisió pseudo-delirant també homogeneïtza els filtres de la percepció i la subjectivitat; així, podem veure com es repeteix el tema de la *«rabia»* en alguns blavers:

«[...] Gracias a que prevaleció el sentido común sobre la rabia, la indignación, no hubo ningún incidente importante. [...]».

(Amparo Ramírez, *Las Provincias*, 24-12-1986, p. 55)

«[...] Tan sólo cabe ya domesticar nuestra rabia [...]».

(Andrés Ferrer Taberner, *Las Provincias*, 24-12-1986, p. 5)

«Cuando el domingo, día 21 del corriente leí en su periódico los graves incidentes ocurridos en una manifestación convocada [...] sentí una enorme conmoción seguida de una exclamación llena de odio».

(Manuel-Juan Ibáñez Ferriol, *Las Provincias*, 27-12-1986, p. 35)

Aquestes últimes confesions d'Ibáñez Ferriol també són, alhora, un preciós testimoniatge sobre el potencial inductor de sentiments xenòfobs que conrea la metodologia de la informació-propaganda que segueix el diari *Las Provincias*.

Tanmateix, altres persones més joves, que pateixen idèntica sobresaturació xenòfoba i sòcio-cèntrica que els acabats d'al·ludir, tenen, però, un metabolisme més actiu que el de l'anciana senyora Ramírez i el mètode que seguiren per a fer prevaler el sentit comú i domesticar la seua ràbia va ser atacar l'imperialisme català simbolitzat —l'endemà— per la U.D. Figueres:

«Apedrean el autobús de Figueras. Tres de los agresores, detenidos y lesionados en la refriega. Dos jóvenes resultaron heridos ayer tras el partido Valencia-Figueras como consecuencia de los incidentes que ellos mismos iniciaron al apedrear un autobús del equipo visitante. Los hechos se produjeron en la Avenida de Cataluña, en la que varios jóvenes esperaban el paso del citado autocar. Al llegar éste lanzaron varias piedras, rompiendo algunas de las lunas laterales del vehículo. Acto seguido, según pudo saber nuestra redacción, un grupo de ocupantes del autocar descendió y retuvo a tres agresores que fueron entregados a la policía local [...]».

(*Hoja del Lunes de Valencia*, 22-12-1986, p. 29)

En el cas de provocació que comentem, també s'ha de dir que, com és norma, la gran majoria dels instrumentistes i vocalistes de la rondalla blavera es prepa-

raven a interpretar la seua partitura en l'obra conjunta de capitalització de l'operació provocadora. D'entre tots, n'extraiem uns quants.

Veiem en primer lloc l'afinat estil a la trompeta de l'empresari (Jardines San Valero, Nuevo Centro) i polític (Valencia 2.000, Coalició Valenciana) Francisco Domingo, que ens va delectar amb *el bolero de raval:*

> *«[...] La manifestación, desde cualquier ángulo sociológico, no era sino la esperpéntica expresión de una minoría inadaptada, cuando no marginada, no tan sólo foránea, sino también de valencianos de nacimiento. [...]*
>
> *»La manifestación del sábado estaba alentada por un evidente manipuleo político. Allí lo que menos contaba era el sibilino motivo de la convocatoria.*
>
> *»Lo que parecía importante era provocar la radicalización de unos y otros. El enfrentamiento. Y hasta el odio, pan duro de lo antisocial».*
>
> (*Las Provincias*, 26-12-1986, p. 5)

Per la seua part, a la bandúrria, Vicente Morera Sendra, empresari turístic d'Oliva i polític (líder d'OIV, grups d'extrema dreta municipal que oscil·len entre Unió Valenciana i el Frente Nacional), va interpretar *la jota del invasor.*

> *«OIV se prepara ante una probable "guerra". La Organización Independiente Valenciana (OIV) ha emitido un comunicado en relación a la manifestación contra la sentencia que prohíbe la enseñanza del valenciano en la Universidad, manifestación que esta formación denomina "invasión de las calles de la ciudad por gentes venidas de fuera, algunos de cuyos participantes cometieron agresiones y actos vandálicos". [...]*
>
> *»El comunicado hablando de un probable "enfrentamiento o guerra", cuya responsabilidad sería para el gobierno valenciano por lo que "los valencianos tendrían que defenderse"».*
>
> (*Levante*, 3-12-1986, p. 5)

L'orquestrina de Lo Rat Penat va desgranar la peça de xa-xa-xa «Provocación eres tú»:

> «Lo Rat Penat condena la provocació que va patint el poble valencià per elements que s'amparen en la falàcia per imposar una llengua forastera i, darrere d'ella per a dir-nos que som catalans o que València és Catalunya, escudant-se darrere de l'Universitat del señor Lapiedra. [...]
>
> »Però igual que aconsellarem a tots els que per mig del telèfon demanaren informació al respecte abans del fet, i seguim pregant ara als que nos pregunten, demanant que no se caiga en la provocació organisada estratègicament i prevista de bestreta, [...]».
>
> (*Las Provincias*, 26-12-1986, p. 14)

Tampoc no hi van faltar els sons característics de la gaita de Sanmartín, catedràtic de Filosofia de la Ciència i freqüentador de la pàgina 5 de *Las Provincias*, que interpretava el cuplet de moda «Enredamus hijitos»:

> *«[...] La mitad de verdades suelen ser más efectivas para reorientar estados de ánimo que falsedades completas. De eso sabía mucho Goebbels, el ministro de propaganda de Hitler. [...] Y Tercera, que desde comunidades vecinas se hayan desplazado embajadores de la capucha, la garrota y el spray para convencernos civilizadamente de lo mucho que ganaremos uniéndonos a ellos».*
>
> (*Las Provincias*, 24-12-1988, p. 5)

L'*atac als trens esportius* és una de les operacions de provocació realitzades pel feixisme regional valencià on més alta ha estat la cota de violència física desplegada, va ser en l'atac als trens esportius efectuat al districte marítim de València el dijous dia 8 de maig de 1986. També va ser aquesta una maniobra en què la rendibilitat política va ser més ràpida i en forma de resultats electorals suficients per guanyar una acta de diputat a les legislatives del més següent. Començarem l'anàlisi d'aquest esdeveniment tot contextualitzant-lo i assenyalant una sèrie de factors i circumstàncies que el feren possible.

Entre el conjunt de variables que es repeteixen en els diferents moviments feixistes, parem esment, ara, en dues línies comunes al blaverisme i a altres expressions del mateix signe, sobretot als països mediterranis. Una és el nacionalcatolicisme que forma part del bagatge ideològic de la tradició feixista majoritària als estats espanyol i francès i que actualment s'enrama amb organitzacions com el Front National, de Le Pen, i el Frente Nacional, de Blas Piñar. L'altre factor és el nou model d'explotació feixista de l'espectacle futbolístic des de grups ultres juvenils, fenomen que s'esdevé d'uns anys ençà a tos els països d'Europa.

Els Yomus i unes Brigadas Valencianistas, de menor entitat, són els grups que treballen el neofeixisme futbolístic a la ciutat de València, com hem vist anteriorment. Són una barreja de jovenalls de casa burgesa granviera, lúmpens dels afores i quadres nacionalsocialistes ideologitzats. Durant els partits s'entretenen agitant balveres, bramant i llançant alguns objectes. Però, quan realment es diverteixen, és fora del camp, apedregant autobusos i altres vehicles dels seguidors dels equips visitants. Aquesta activitat es realitza especialment contra altres equips del País Valencià, i arriba a ser la gran festa quan es tracta d'equips catalunyesos. L'antic catalanisme és la seua ideologia-marc i les simpaties organitzatives concretes oscil·len entre Blas Piñar i González Lizondo. La direcció del C.F. València ha mantingut contactes amb ells, que s'han concretat a regalar algunes entrades, finançar autobusos per desplaçar-se a altres camps i pagar-los el material iconogràfic, entre el qual figura una enorme senyera blava que en ocasions llueixen. Per a aquests grups, la violència és un esport, una diversió, i no rebutjarien cap ocasió de divertir-se. Muntar-los una *pirula* a uns quants trens de catalans, a més de fer-ho amb les despeses pagades, per als Yomus seria el no va més.[8]

El blaverisme, que naix com una floració expansiva concreta de la més rància solera hispanofeixista, compartirà amb aquesta la seua integrant ultracatòlica. Els sectors més conservadors, tant de la feligresia com del clero municipal de València, s'adherien des dels primers moments a l'anticatalanisme. El moviment feixista blau ha arribat fins i tot a vertebrar un autèntic front de capellans. Però, des del blaverisme més polític, s'hi juga a un exaltat formalisme que, sense grans conviccions religioses, tendirà a rendibilitzar l'adopció d'actituds protagonistes.

Des de la seua primera època, el feixisme blau ha buscat protagonisme en diversos actes de signe reli-

[8] Només cal veure allò que els mateixos Yomus diuen de si mateixos. En un escrit enviat als mitjans de comunicació pel febrer de 1987, respecte a la seua ideologia política i la traducció pràctica manifestaven que: «*se basa en un radical anticatalanismo y también en un valencianismo desbordante. Solemos acudir a las distintas manifestaciones valencianistas y también a las catalanistas para provocar a los renegados*» (*Levante*, 22-2-1987, p. 29).

giós i molt especialment durant el mes de maig en l'ocasió de la festivitat de la Mare de Déu dels Desemparats. El singular clima de religiositat, irracionalitat i confús sentiment valencià que s'engendra al voltant d'aquesta festivitat és un brou de cultiu idoni per a l'agitació blavera. En aquests anys, ha estat habitual la presència dels caps de fila blavers en la vetlla o el trasllat de la imatge, l'actitud *de guarda* dels joves activistes, les filípiques anticatalanistes adreçades a la Verge, així com la convocatòria d'algun acte de masses al voltant d'aquesta data.

Al maig del 86 érem en un moment que faltava un mes per a les eleccions generals. El PSOE havia sofert el normal desgast de l'acció de govern, al qual s'havia d'afegir el previsible càstig de vot per la qüestió del referèndum OTAN realitzat pocs mesos abans. A les eleccions de juny seria la primera volta que el blaverisme parlamentari tractaria d'accedir en solitari a les institucions de l'estat. En AP amb les seues crisis cròniques i un sostre electoral ja tocat, si s'hi produïa alguna cosa serien retrocessos. El feixisme anticatalanista havia de jugar fort per aprofitar la conjuntura del moment i fer un pas endavant. I això va fer amb totes les armes i bagatges.

Per a la vesprada del dissabte 10 de maig de 1986, dia de la vetlla de la Mare de Déu i vespra del trasllat, Unió Valenciana va convocar una manifestació amb l'objectiu publicitat de:

> *«La defensa de la identidad valenciana y la réplica y rechazo de la ofensiva catalanista sobre nuestro reino, incrementada de forma alarmante en los últimos tiempos».*
>
> (*Provincias*, 13-4-86, p. 18)

Tots aquells devots d'extració popular, de la ciutat i pobles pròxims que es mobilitzen per acudir a la vetlla, només hauran d'anticipar-se unes hores per poder assistir a la tal manifestació. Unió Valenciana, que no convoca a la babalà, ja llança l'ham explícit per a aquest públic des de la citada primera nota de convocatòria:

> *«Sabida la agresión catalanista en el orden cultural —congreso, idioma, universidad—, así como el económico —los vinos por ejemplo— o también en el aspecto histórico* —El Miguelete torre catalana *o la Dama de Elche asimismo catalana— Unió Valenciana no puede dejar sin la debida protesta postura tan lesiva para nuestro pueblo».*

A aquesta manifestació s'adhereixen tota la retafila de grupuscles del feixisme blau, habituals del tema, així com les organitzacions polítiques OIV, AP, PDP i PL. Per completar la festa, Valencia 2.000 i Lo Rat Penat convoquen el diumenge 11 a les 12, després del trasllat i la missa d'infants, un vistós acte de clausura de les Jornades d'Estudi de la Llengua Valenciana (improvisada rèplica blavera al II Congrés Internacional de la Llengua Catalana) al teatre Talia, propietat de Valencia 2.000.

L'òrgan de propaganda de masses del blaverisme, *Las Provincias*, va jugar fort en les setmanes que precedeixen la data de la manifestació. El diari prodiga els atacs al II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, a la universitat, a TV3 i al PSOE. Al mateix temps, enfurits articles d'opinió així com nombrosos comunicats i notícies blaveres tracten de calfar l'ambient tot agitant el públic conservador.

En aquest context hauria vingut caigut del cel qual-

sevol fet més impactant, que fos el fermall d'or d'una campanya d'agitació ben orquestrada. I heus ací que caigué: aparegué la *batalla* dels trens esportius. No es cosa humana semblant miracle. *Els catalans* travessant com una colla de vàndals *lo Regne*, destrossant objectes i agredint els *valencians*. No és només la cinquena columna catalano-marxista, ací estava la prova de la invasió dels catalans a la manera d'Àtila. Aquest serà el missatge que hom voldrà encabir a la població. Tot en vespres de l'esmentada manifestació i a les portes del període electoral.

Els fets tenen lloc dijous dia 8 de maig. La premsa local de l'endemà informarà amb gran desplegament de mitjans. *Levante* li dedicarà portada i tres pàgines, *Las Provincias* un poc més encara. L'endemà passat, dissabte 10, data de la manifestació blavera, hi insistiran. La visió que s'ofereix és que els trens especials de seguidors del Barça que procedien de Sevilla, on l'equip havia perdut en la final de la Copa d'Europa disputada contra el Steaua de Bucarest, començaren a realitzar agressions a partir d'Almansa, que arribaren a ser particularment virulents a la ciutat de València, en la zona del barri del Cabanyal, lloc on es desenvolupà una veritable batalla campal entre viatgers i veïns. «*Con pancartas de "Catalunya saluda Àfrica"*. Hinchas del Barça provocaron graves incidentes en Valencia», pregonava la portada de *Las Provincias* el divendres 9 de maig de 1986. «*Los "boixos nois" protagonizaron distintos incidentes a partir de Almansa. Seis heridos en el Cabanyal al paso de hinchas del Barça*», comunicava la portada del *Levante* del mateix dia nou.

¿D'on partia la provocació? L'estricta consideració dels fets, tot prescindint de la contextualització que

hem realitzat anteriorment, ens permetria per ella mateixa unes conclusions ben distintes de les que explicitava la premsa local de València.

Un dels fets que referia la premsa era l'aturada d'un dels trens, per accionament de l'alarma en un tram de via en la qual no funcionava el subministrament elèctric, a l'àrea del Cabanyal. Tres casualitats juntes en un sol fet. La primera qüestió és que no resulta creïble que cap individu, per tarat que estiga, pare un tren quan porta més de 300 quilòmetres de viatge i li resta un altre tant per arribar a la fi del trajecte. La segona casualitat és que siga precisament en un tram de via sense fluid elèctric. I la tercera és que tot açò passe precisament en la zona del Cabanyal, un dels llocs de màxima influència del blaverisme. La immobilització d'aquest comboi va provocar també la del que venia a continuació, amb la qual cosa va quedar col·lapsat el trànsit en una artèria fonamental com és l'avinguda del Port així com als carrers dels voltants. Açò va propiciar la creació d'una aglomeració humana a la vora de les vies durant algunes hores. I va ser en aquest temps i amb aquests dos trens en concret quan es produïren els incidents significatius.

En allò tocant a la pancarta de «Catalunya saluda Àfrica», és efectivament un eslògan xovinista, falsari i provocador. Just el que podrien haver fet professionals de la provocació. No endebades *Las Provincias* el col·locava en portada i el convertia en plural. ¿Era una o diverses? ¿Era pancarta o pintades com afirma *Levante*? Tampoc no consta si aquesta pancarta s'havia exhibit també durant el partit amb l'equip de Romania.

En el teatre d'operacions abundaren els blavers. La premsa comentà que Lizondo arribà allà casual-

ment i acompanyat de periodistes, en seguir, picats per la curiositat, un rastre de vehicles policials. Pepita Ahumada i Pascual Lainosa, tots dos veïns del Cabanyal, acudiren en assabentar-se de l'espectacle, per bé que això no consta en premsa. Però molts altres, sobretot joves que estigueren esperant el pas de trens fins a ben entrada la nit, quan els fets havien començat al matí, és possible que sí que sabessen alguna cosa des d'aguns dies enrere.

D'altra banda, resulta incongruent que, en una societat anòmica com l'actual, s'hi donen respostes col·lectives davant fets banals, sense la mediació d'instàncies vertebradores. I en un altre sentit, si un ciutadà rep una pedrada des d'un tren, en principi no involucra tot el tren sinó que singularitza l'agressor. Dedicar-se a esperar més trens per respondre-hi, ja és cosa de la psicopatologia clínica, o de la política, com sembla que és el cas.

Sengles pàgines d'informació sobre els fets, en ambdós diaris locals de la ciutat de València, eren rematades en la part inferior per requadres publicitaris de la manifestació, amb la consigna «¡PROU! el dissabte tots al parterre». Entre la informació que oferia *Las Provincias,* dues pàgines eren una redacció unitària realitzada conjuntament entre José Antonio Navarro i Baltasar Bueno; era una barreja entre l'estil d'atestat policial que conrea el primer i la prosa planyívola i morbosa que prodiga el segon. Per a aquells que només llegeixen la lletra gran, a banda dels titulars, els oferien un requadre sintètic amb lletra ben voluminosa on remarcaven els següents punts:

«HINCHAS DEL BARÇA APEDREARON A PERSONAS Y PROPIEDADES

»Cargaron piedras en Albacete y agredieron las estaciones de Font de la Figuera, Carcaixent, Font de Sant Luís, El Cabañal y Sagunto.

»Ocasionaron una docena de heridos, numerosos daños materiales, destrozaron parte de los trenes y causaron desperfectos en las instalaciones de Renfe.

»Un menor, valenciano, detenido por la policía por lanzar piedras contra el tren.

»Ningún catalán, pese a la gravedad de los hechos, fue detenido por la policía ni puesto a disposición de la autoridad judicial».

Posteriorment dins del text, per separar blocs narratius, utilitzaven titulars d'aquesta mena: *«Un niño herido de un botellazo»*, *«Mujer embarazada»*, *«Piedras contra niños»*, que obrien pas a aquest tipus de discurs:

«[...] Las piedras también alcanzaron a varios niños que se encontraban jugando en un jardín próximo al paso a nivel de la avenida del Puerto, habiendo herido a alguno de ellos, según confirmaron los vecinos [...]». La infàmia d'aquest tipus de maniobres informatives arriba fins a l'extrem de tenir el desvergonyiment d'incloure en la mateixa pàgina una fotografia on es veu un xiquet i tres dones alguns dels quals tiren pedres contra un vagó de tren (*Las Provincias*, 9-5-1986, p. 16). Veritablement és lamentable que no tots els viatgers tinguessen l'estil suficient per repartir flors i xocolatines en tal situació.

Las Provincias, sense adonar-se'n, informa clarament que l'actuació d'un grup organitzat de provocadors, que denomina *«vecinos»*, individus amb ganes de brega i ociosos en hores laborals —en realitat aquesta deuria ser la seua forma de guanyar-se el jornal—:

«Los incidentes finalizaron cuando una dotación de motoristas del Cuerpo Nacional de Policía, armados con material antidisturbios, se personó en la calle Ibiza y

convenció a los vecinos para que dejasen las piedras y demás objetos contundentes, ya que por ese tramo no iba a pasar ningún convoy más.

»Sin embargo los vecinos no desistieron de su idea de apedrear a los hinchas barcelonistas que les habían insultado y agredido y coincidieron en señalar que si no pasaba ningún tren más daba igual, ya que había que trasladarse a la avenida de Cardenal Benlloch, pues ése era el recorrido que iban a realizar los autobuses que transportaban a hinchas barcelonistas hasta la ciudad condal. En este tramo no se produjo ningún incidente, aunque en la avenida Primado Reig, un autobús que transportaba hinchas blaugranas insultó y lanzó botellas de bebidas alcohólicas contra ciudadanos y vehículos estacionados en la calle, aunque, al parecer, sin llegar a herir a ninguno de ellos».

Dos periodistes de *Levante* que viatjaven amb Lizondo en el seu automòbil, van ser la coartada pública de la seua arribada fortuïta al camp de batalla. Si jutgem per les informacions, la reconeguda competència en el tema anticatalanista del regidor feixista va fer que la seua mediació fos sol·licitada pel capità de la Policia Nacional. Lizondo, segons declarava, tractà d'apaigavar els ànims. Però no ho va interpretar així un xicot del PSOE, amb qui tingué un incident. Lizondo el relatava a *Las Provincias* del dissabte dia 10, p. 15:

«[...] por parte de un joven de uns 28 a 30 años se me dijo absurdamente: "Yo soy del PSOE y usted está haciendo campaña electoral". Quiero achacar estas imprudentes palabras a simple falta de sentido común, para no pensar que su deseo en aquel momento era el que hubiera mayores enfrentamientos entre una y otra gente, sin importarle las desgracias que pudieran ocasionarse,

incluido el derramamiento de sangre que en mayor escala podía haberse producido.

»Al dirigirme cara a él, para que me aclarara sus palabras, se escabulló entre la gente y yo, a mi vez, fui instado por la policía presente para que no hiciera caso de tamaña inconsciencia».

En aquest fragment és clarament perceptible tant el to i l'actitud altanera com la demagògia amb la qual es formula l'eterna i falsa disjuntiva de tots els aspirants a *führer:* «o jo, o el caos». El procés de raonament encadenat, pel qual passa de sentir-se acusat d'electoralisme a acusar l'altre de tenir el desig de vessament de sang, és interpretable com un mecanisme exculpatori per la via de la projecció; projecció en l'altre del propi desig inconscient. Tanmateix, sense entrar en una interpretació psicoanalítica de les seues paraules i prenent-les al nivell que ell les formula, arribarem també a una conclusió contrària a la que ell vol conduir-nos. Si la seua formulació és veritativa, vol dir-se que sense la seua mediació hauria pogut donar-se *«derramamiento de sangre en mayor escala»*. Considerant que la seua competència no li és reconeguda més que pel públic seguidor del feixisme blau, allò que ens està dient és que és aquest el grup que havia de calmar i per tant el que podria haver produït el temut *«derramamiento de sangre en mayor escala»*.

La subdirectora de *Las Provincias* atiava el foc anticatalanista des de la seva columneta habitual, en els següents termes:

«[...] Pero el pueblo valenciano *apenas respondió a estos* salvajes catalanes.

»Una vez más, *se demostró que el valenciano no es quien provoca, que los valencianos no son los que ejer-*

cen la violencia. Estábamos en nuestra casa *y fueron* estos salvajes *hinchas del Barça los que* entraron provocando».

(*Las Provincias*, 9-5-1986, p. 5)

En aquest fragment apareix dues voltes el concepte *provocació*. En el cas, tal com és presentat, que les hostilitats s'haguessen iniciat des dels trens, estaríem en una situació evident d'agressió, però mai de provocació en sentit estricte. Però, ves per on, la senyoreta li pega més voltes al tema en les línies que segueixen:

«Quien sabe si la recogida de piedras en Albacete, el lanzamiento de cascotes [sic] *de botella, el apedreamiento de valencianos fue provocado por alguien que sabía muy bien lo que se hacía, que con muy mala idea, pretendía incitar a los valencianos a la violencia para convertir a los hinchas del Barça en «víctimas de la barbarie valenciana». Les salió el tiro por la culata, los únicos bárbaros fueron los que iban en el tren».*

Curiosa forma d'interpretar, que cobra més sentit en correlacionar-la amb les anteriors paraules de Lizondo. Les notes finals de Reyna van destinades a calfar els ànims de la manifestació de l'endemà i a augmentar els mecanismes paranoics de la seua dissortada clientela.

«Pero en cualquier caso conviene estar atentos mañana a los posibles infiltrados que haya en la manifestación, a los provocadores, a todos aquellos que pretenden que la manifestación fracase».

El dia 10, la senyoreta Reyna continua preparant els ànims per a la manifestació de la vesprada:

«En una de las conclusiones del Congreso de Lengua Catalana dicen que la técnica a utilizar para la implantación del catalán, en los "países catalanes" es la de la inmersión. Es decir rodear al niño de catalán por todas partes, sumergido en lengua catalana. Que luego sea un ser incapaz de comunicarse ni con los de Albacete, poco les importa. Algún día habrá que decir hasta aquí hemos llegado. Tanta "inmersión" puede llegar a ahogarnos».

(*Las Provincias*, 10-5-1986, p. 5)

Un requadre amb la consigna de «¡PROU! hui a les 6 tots al parterre» indicava el dia i l'hora. El mateix diari dedicava mitja portada i una pàgina interior sencera per a convocar aquesta manifestació, tot adobat amb fotografies d'anteriors manifestacions del feixisme blau. També es reiterava la informació sobre la batalla dels trens amb una altra pàgina i mitja. A la columneta que Baltasar Bueno realitza amb la signatura de *Parmenides*, el jove s'excitava un poc més que de costum, tractan el tema al·ludit:

«"¡PROU!": Hoy es un día importante para los valencianos. Es la hora de decir "¡Prou!, estem farts". Que se enteren los modernos y postmodernos, los pusilánimes, quienes tontean y hacen carantoñas a las teorías que pretenden avasallarnos, haciendo de nosotros y nuestra historia una piltrafa. Saben como las gastan, han visto lo ocurrido con los trenes. Para cuando les interesa somos catalanes, cuando no, nos insultan y nos tienen sumisos como africanos. El imperio quiere una colonia y unos moros, unos negros. "Cataluña saluda a Africa." Tenemos que salir a la calle, a decirles, sobre todo a los cobardes que tenemos con nosotros, que ya está bien "¡prou!". Que dejen de jugar con algo tan sagrado como es nuestra personalidad, nuestra lengua y nuestra historia. Esta tarde estaremos todos en el Parterre».

(*Las Provincias*, 10-6-1986, pg. 17)

Per a *Las Provincias*, la *realitat* venia definida pel seu objectiu de promoure l'assistència a la manifestació tot agitant el fantasma del catalanisme i la posterior rendibilització electoral. Moltes altres coses eren senzillament escotomitzades. Així, una manifestació ecologista que tingué lloc pels carrers de València en protesta contra l'accident nuclear de Txornòbil, durant aquesta setmana, senzillament no va existir per a aquest presumpte òrgan informatiu.

La convocatòria de masses del feixisme blau, sota pretext anticatalanista, va tenir tot un èxit d'assistència i cap provocació. El tema va durar en la premsa durant bona part de la campanya electoral. Tot just uns dies després, el salabre començava a ésser introduït en l'aigua per arreplegar la pesca:

> *«Si el votante valenciano pudo hacer que, en 1979 UCD tuviera siete diputados y en 1982, ninguno [...] ¿Por qué no va a hacer ahora lo contrario con Unión Valenciana? No digo que siete, por supuesto, pero un par bien podía sacarlos. Aunque solo sea por como se han partido el pecho en el Ayuntamiento y también, aunque menos, en Diputación y Parlamento, bien merecerían el premio de conseguir escaños».*

Així s'expressava María Consuelo Reyna el dia tretze de maig. Un mes després, el front parlamentari de *Las Provincias* va aconseguir una acta de diputat en la persona de Ramón Izquierdo. Havien superat amb èxit la prova en solitari de les urnes. Moltes coses hi van coadjuvar; en síntesi, els seus mètodes de propaganda i d'acció política els proporcionaren els fruits cobejats. No fou dit en va el nom de provocació.

ELS NUCLIS CONFUSIONARIS ESPECÍFICS DEL BLAVERISME

Tant si considerem el blaverisme en el seu aspecte estructural de sincretisme ideològic com si ho fem en l'aspecte dinàmic, de cosmovisió activa en els individus i els grups socials, des d'ambdós abordatges es fa immediatament evident la seua institució sobre els mecanismes comuns a tots els fenòmens feixistes. Les greus distorsions en les estructures espàcio-temporals, els dinamismes de falsa identificació i falsa diferenciació, la preponderància dels mecanismes projectius, així com una lògica maniquea de la segregació i la pura identitat, són els factors constituents fonamentals.

Igual que passa en altres ideologies polítiques de la mateixa família, resulta poc menys que impossible establir una frontera definida entre l'interès i la psicopatologia. On acaba la mala fe que actua produint una mistificació deliberada com a instrument per conquerir determinats objectius i on comença la falsa consciència producte (i productora) de distorsions en els mecanismes perceptius i intel·lectius, és una qüestió de difícil dictamen. Ja que, a la consideració de Joseph Gabel [9] que *«un schizophrène dort en chacun de*

[9] Joseph Gabel, *Sociologie de l'alienation*, Ed. Presses Universitaires de France, París, 1970, p. 27.

nous; les totalitaires le réveillent pour le mettre à leur service. Tel est, à notre sens, l'essentiel des rapports généraux de l'aliénation et de l'esprit totalitaire», caldria sumar-li el fet de l'activació i el desvetllament de formes de consciència esquizofreniforme en els mateixos dirigents instrumentals dels fenòmens feixistes. És a dir que ells també acaben introjectant les seues mateixes produccions mistificadores. Mecanisme, aquest, que constitueix la base de l'alienació segons assenyala el mateix Gabel: «*Pas d'aliénation sans mystification et sans mystification* acceptée. *Ce n'est pas* l'Etat totalitaire *qui est aliénant, c'est la* logique totalitaire, *dans la mesure où elle est acceptée, "introjetée". La possibilité même d'une telle introjection, la nature de ses mecanismes, constitue un problème angoissant et tenacement actuel*».[10]

Un indicador d'aquesta evolució en els directors instrumentals del feixisme regional valencià, podem veure'l en la hipertròfia de les funcions de censura al diari *Las Provincias*. Censura en el sentit de construcció d'una realitat quimèrica per a la qual no existeix allò que no pot integrar-se en la seua falsificació maniquea. Així, per exemple, fins a l'agost de 1988, *Las Provincias* publicava la programació d'una sèrie de cadenes de televisió estrangeres captables per antena parabòlica i d'escassa audiència, mentre ignorava l'existència de TV3, canal en l'idioma autòcton, d'àmplia audiència i de facturació *espanyola*. Tan greu com

[10] J. Gabel, *op. cit.*, p. 63. Tot i que subscrivim completament les paraules de Gabel en el sentit que el mecanisme bàsic de l'alienació radica en la introjecció de la lògica totalitària, no podem deixar d'insistir en allò que hom deia al principi d'aquest capítol: l'estat neototalitari del tardocapitalisme tendeix a generalitzar absolutament aquesta lògica al mateix temps que anihila qualsevol altra que se li opose.

això són fets com que la Setmana de Cinema Català celebrada del 20 al 26 d'octubre de 1986 al cinema Xerea de València no va existir per a *Las Provincias;* el diari va esborrar aquesta informació i va continuar amb una repetició falsificadora d'un títol genèric corresponent a alguns dels programes de l'anterior setmana. Quotidianament, l'esmentat vehicle informatiu, respecte a un determinat context de realitats que l'envolten, únicament informa del seu silenci sobre elles.

Com a mistificació utilitària i al mateix temps expressió de les disfuncions característiques de la falsa consciència, s'han produït un conjunt de cristal·litzacions ideològiques específiques del blaverisme. Deixarem de banda la forma concreta com aquest articula el repertori temàtic comú a totes les aglutinacions ideològiques feixistes, per centrar-nos únicament en alguns dels fonaments de la seua especificitat, els quals integren, al mateix temps, l'eix dinàmic vertebrador de tot el sincretisme. Així, doncs, passarem ara a analitzar de mode succint els principals nuclis confusionaris de l'anticatalanisme valencià, pilars que sostenen tot l'edifici discursiu circular blaver.

En primer lloc se situa una *confusió terminològica*. Un procediment de fetitxisme nominalista unit a l'ús reduccionista de la paraula *català* actuen de punt motor del discurs blaver. En el fetitxisme nominalista es produeix una mena de regressió amb èpoques filogenèticament arcaiques i ontogenèticament infantils, en les quals hom creu que la simple denominació crea la realitat. La complexitat d'interaccions entre realitat, llenguatge, realitat del llenguatge i recreació de la realitat es perd en benefici d'una consciència empobrida, reificada i il·lusòria.

Per al fetitxista nominalista, la denominació no és

un dels diversos factors que modulen la consciència i la subjectivitat sobre la *cosa*, sinó que és allò que veritablement la crea. Opina que cada *cosa* té la seua paraula i, a paraules diferents, els atribueix *coses* diferents; el diccionari de sinònims és un objecte que aboliria per confusionista i innecessari. Percep millor la contraposició que l'analogia i la diferència que el matís. Tendeix a interpretar la complexitat en termes de jerarquia. Llavors s'hi dona una dificultat cognitiva per a comprendre les estructures globalitzadores tot acceptant només —i com a nivell jeràrquic— aquelles que hom considera ja sancionades per llei o per fe.

Amb una disposició cognitiva de fetitxisme nominalista, parlar de *valencià* i *català* és ja parlar d'objectes diferents, de realitats distintes. No s'hi reconeix una realitat, matisada amb una designació, o genèrica amb l'altra (per convenció i història), sinó que només s'observa diferència. La formulació que el valencià és català li representa una proposició aberrant que situa una jerarquia idiomàtica gratuïta i al·lucinatòria en perjudici seu. El reduccionisme del vocable *català* a la territorialitat geogràfica de Catalunya és el factor bàsic en aquest cas. Amb aquesta estructura perceptiva, és obvi que el valencià no és català, de la mateixa manera que el callosí no és benisser o que el romà no és florentí. Si insensata seria per a un raonament equilibrat la simple formulació que el callosí és benisser, insensata és per a un fetitxista nominalista blaver l'afirmació que el valencià és català. La patogènia cognitiva li impedeix reconèixer les estructures globals; no és percebuda una globalitat idiomàtica, tan sols hi troba particularismes diferents. La reificació nominalista petrifica els particularismes en una situació d'horitzontalitat contraposada. La visió del català com a

catalunyès faculta que, quan hom defineix el valencià com a dialecte català, s'entenga de manera equivalent a definir-lo com a *dialecte catalunyès*. Percebuda així la qüestió, seria una degradació del propi particularisme, en benefici d'un altre al qual se li subordina, alhora que una formulació absurda des de l'especialitat, la territorialitat. Aquesta mena de reificació territorial reductiva de la definició lingüística serà un dels camins que facultaran el pas posterior als mecanismes paranoics de pretesa hegemonia territorial catalunyesa.

El segon nucli confusional consisteix en una *falsa identificació entre catalanitat cultural i catalanisme polític amb la subsumpció de la primera al segon*. Dues realitats d'ordre ben diferent són transformades en una barreja indiferenciada i jerarquitzada políticament. L'exercici de la condició cultural catalana és interpretada des d'una imputació de teleologia política nacionalista, com a simple exercici de suport logístic a un projecte polític alternatiu.

A conseqüència d'aquesta fusió s'estableix una homologia entre cultura i propaganda especialment en la consideració sobre la cultura autòctona. És a dir que el desenvolupament d'una activitat cultural catalan és interpretat com un exercici de propaganda política catalanista. Les disfuncions en l'eix de la temporalitat també intervenen generant aquest dinamisme, ja que l'anhistoricitat antidialèctica és allò que llança pel túnel del temps una lectura esbiaixada del present. El futur també es contempla com una repetició lineal del present. La impossibilitat de reconèixer l'específica historicitat del passat-present ubica essencialment en la dimensió del futur els fonaments de la reivindicació cultural catalana. El resultat final és una cons-

trucció imaginària en què la realitat cultural-nacional catalana és negada (escotomitzada) en la seua existència actual concreta (així com en el seu dret democràtic a l'existència) i alienada sota la forma d'una reducció política que, a més, és amenaçadora.

El tercer nucli es concreta en *l'homogeneïtzació de totes les formes de 'catalanisme polític' en una massa indiferenciada* que, com en el cas anterior, també és, sobretot, el resultat d'una exageració funcional del principi identificador i homogeneïtzador. Però els mecanismes de falsa identificació, en combinar-se amb la lògica maniquea que estableix una dualitat de camps antagònics bons (nosaltres)/dolents (tots els altres), actua provocant *l'expulsió cap a l'àmbit 'catalanista' de tot allò que no participa de l'essencialitat feixista regional*, és a dir de tot allò que queda fora d'aquest *nosaltres* caracteritzador de la il·lusió d'identitat del blaverisme.

Mitjançant aquesta operació, passen a ser considerats *catalanistes* pràcticament quasi la totalitat dels partits polítics democràtics; situació especialment ridícula quan, sobre els fets, només existeix un únic i petit partit nacional català, com és el PSAN, que tinga un programa, una estructura organitzativa i una pràctica política en conseqüència. Tant se val que es tracte de partits d'àmbit estatal espanyol més o menys respectuosos amb els drets democràtico-nacionals del País Valencià, partits regionals valencians o regionals catalunyesos, de partits de dretes, de centre, o d'esquerra, tots anniran a parar al sac dels *agents de l'imperialisme catalanista*.[11]

[11] Fins i tot el CDS, que és un partit en el qual hi ha diverses persones que participaren de la política anticatalanista de l'extinta UCD, i que sovint es plega —en determinats llocs de la província de

L'homogeneïtzació permet la circulació indiferenciada de les característiques específiques de cada un dels integrants. És a dir que el sarró *catalanista* és el receptable al qual se li fa arreplegar els atributs de cada un dels partits que s'hi col·loquen, homogeneïtzar-los i retornar-los en bloc. L'atribució posterior pot fer-se tant sobre la falsa abstracció *catalanista* com sobre cada un dels que concreten aquesta *essència*.

Un quart nucli confusionari s'estructura al voltant de les operacions de propaganda que permet *interpretar la no-castellanitat en termes de no-espanyolitat o antiespanyolitat*. Naturalment, aquest mecanisme opera en un context històric com l'actual, a partir quc la no-castellanitat es manifesta d'una forma més complexa que una simple subalternança provinciana expressada en l'ordre de la peculiaritat folklòrica. La reivindicació dels drets col·lectius corresponents a una alterita, de fet, és allò que activa la reacció de l'etnocentrisme castellà en la direcció assenyalada. La reducció de factors socials i culturals a una dimensió política i el desplaçament dels termes concrets de la mediació político-administrativa és la maniobra sofística que permetrà al totalitarisme castellanocèntric passar de la condició de reu a la de fiscal alhora que expulsa la representació més qualificada de la col·lec-

València sobretot— a les línies mestres de la política xenòfoba impulsada pel feixisme regionalista, també és víctima de l'acusació de *catalanista* quan ofereix algunes resistències al xantatge blaver. La brutalitat i la manca de trellat de determinats atacs contra persones del CDS o de la seua àrea ideològica —cas del dimitit comissari organitzador del 750 aniversari de la fundació del País Valencià, V. Montés— són una mostra de la inexorable voluntat del feixisme blau per ocupar, al preu que siga, tot l'espai polític possible, així com una manifestació de la seua visceralitat antiliberal i antiprogressista.

tivitat subordinada cap a l'espai simbòlic de la culpa i l'acusació separatista.

La conjunció de castellanisme i concepció vuitcentista de l'estat-nació determinen aquesta evolució. L'estat espanyol, malgrat les seues pretensions, no és un estat-nació sinó un estat centralista (el 1988 un poc menys que el 1975) plurinacional. La lluita per construir-se un espai homogeni de dominació ha implicat tot un procés històric de mesures destinades a forçar la substitució de les formes pròpies de les nacions subordinades per les de la nació castellana, que era la matriu de l'estat. L'operació que va començar fa quasi tres-cents anys amb l'abolició de les formes jurídico-polítiques (furs) es troba actualment a meitat camí de l'última etapa que ve definida per la substitució completa de les formes lingüístiques i culturals de les nacions perifèriques. La meta d'aquest rumb ha pogut veure's, durant les últimes dècades, amb una proximitat ineluctable a causa del sinergisme, que —respecte a aquesta qüestió— s'establia entre la funció repressora de la dictadura franquista i la creixent importància adquirida pels mitjans de comunicació de masses (que destruïen les variables d'estabilitat del tradicional ecosistema social, possibilitador de l'autoreproducció lingüística subordinada). És a dir —mirant un aspecte de la qüestió—, que l'existència de premsa, ràdio i sobretot TV en català esdevenia un factor bàsic per a la supervivència de la pròpia cultura, cosa que el franquisme no hauria autoritzat mai de cap de les maneres. La reforma política democratitzadora de la dictadura va minorar la velocitat de navegació en aquest rumb, tot mantenint-lo tossudament.

Però aquesta moderada desacceleració del que era l'embranzida castellanitzadora del darrer franquisme

va provocar l'alarma de tots aquells sectors socials que havien realitzat una inversió de capital simbòlic en matèria lingüística. Els que havien bescanviat el vehicle de pertinença al seu grup social d'origen (el valencià) pel castellà, que apareixia com l'idioma emblemàtic de la promoció social, observaren espantats la desvalorització de les seues inversions a termini. Fer valer la seua exclusiva com a *bons de l'estat* era la forma d'oposar-se a la caiguda de les cotitzacions. D'aquests estrats de classe mitjana eixiria la majoria del contingent humà que dóna suport al feixisme blau, que en aquest aspecte juga igual que l'hispanofeixisme. En identificar el castellà i la cultura castellana com a detentadors exclusius de la condició espanyola, expulsen envers la imaginària categoria d'*anti-España* tota la resta de llengües i cultures de la península Ibèrica.

Sobretot des del moment en què les cultures perifèriques reivindiquen una normalitat en la vida social, creix la bel·ligerància contra elles. Accedir a la normalitat cultural, per als valencians, exigeix inevitablement el reconeixement conscient i explícit de les coordenades lingüístiques i culturals en què estem històricament situats, és a dir, del marc general de la cultura catalana. Precisament per això, el principal front de discurs del castellanisme feixista al País Valencià va dirigit a curtcircuitar l'acceptació racional d'un fet que està inscrit en el terreny de la mateixa realitat objectiva lingüística i cultural. Aquests sectors reaccionaris veurien acceptable en el País Valencià la conservació d'una subcultura autòctona folkloritzada i residual, així com un idioma patuesitzat convertit en subdialecte intrafamiliar que tindria els seus usos socials més nobles servint d'inesgotable recurs humorís-

tic. Amb aquest estatus els considerarien apreciats factors representatius de *nuestra peculiar idiosincrasia* que complementarien —tot dignificant— la llengua i la cultura castellanes, ja que serien el graciós contrapunt de *lo nativo* o *lo aborigen* davant la seriosa *universalidad del español*. En compensació els concedirien els ressonants títols honorífics de Antiguo Reino de Valencia, Llengua Valenciana i Real Academia de Cultura (o quinzet). Per als capdavanters del totalitarisme castellanocèntric, una altra classe de plantejaments lingüístics i culturals es converteixen immediatament en una mostra de recalcitrant antiespanyolisme.

Un altre parany es forma a partir de *la impossibilitat d'establir límits definitoris* (entre *català* i *valencià*), aquest factor, en combinar-se amb els mecanismes inquisitorials, *tendeix a situar el nivell zero de catalanisme en l'abandonament de la parla valenciana*.

El discurs blaver redueix tots els diferents dialectes catalans només a dues manifestacions, les quals presenta com a llengües distintes. El dialecte barceloní, variant del català oriental, esdevindrà *el català;* i el dialecte valencià apitxat, variant del català occidental, es converteix en *el valencià*. Tota la resta de parlars de la llengua catalana desapareixen en el panorama dibuixat per aquesta dicotomia, que a vegades constata fugaçment l'existència del *mallorquí* però tot seguit l'esborra del seu univers mental per ser un factor incòmode i distorsionador per al binarisme maniqueu.

La política de secessionisme lingüístic del blaverisme tendeix a exagerar en el discurs i a abusar en la pràctica d'algunes peculiaritats de la parla local. Amb poca cosa més que dues dotzenes de vocables de lèxic

específic, la diferència en unes quantes terminacions verbals i la distinta pronunciació d'algunes vocals àtones, els blavers constitueixen el mite de la seua *llengua valenciana*. L'escassa entitat de les peculiaritats diferenciadores la supleixen donant validesa a la patuesització i la inflació de castellanismes que han estat històricament provocades per circumstàncies sòcio-polítiques.

El concepte mític de *llengua valenciana* distinta del català té una operativitat social derivada precisament del seu caràcter indeterminat i vaporós. És aquesta imprecisió general allò que permet un amplíssim marge d'actuació individual. D'aquesta manera, cada blaver, individualment, se sent capacitat per a dictaminar què és i què no és català en funció de les determinacions de la seua singularitat personal: cultura, nivell de vocabulari, subjectivitat i coeficient intel·lectual. La variabilitat interindividual d'aquests factors fa que persones diferents consideren català o no una mateixa paraula o qüestió. Així queda obert un terreny pantanós en el qual es reforcen mútuament els mecanismes inquisitorials i la satisfacció narcisista sorgida de transformar la peresa intel·lectual en convicció d'un saber infús en matèria d'idioma.

El rebuig que els sàtrapes del front cultural del blaverisme dispensaren al diccionari diferencial de Carles Recio (tardor de 1985) —obra que clausuraria l'etapa adolescent i de secessionisme lingüístic del seu autor— és un indicador d'aquesta doble interacció: el mite d'una *llengua independent* del català només pot sostenir-se com a ideologia i en la mesura que no s'intente acotar aquesta diferència que així configura la via d'accés a una expansió xenòfoba il·limitada. La ingènua *bona fe* blavera del jove Recio el va portar a

transgredir un dels límits que permeten el manteniment del tòtem lingüístic, el qual és, al seu torn, el pretext que actua de coartada última del moviment feixista blaver. Recio va portar les premisses del blaverisme en matèria d'idioma a les seues conclusions pràctiques més naturals, i amb això va desemmascarar la mascarada. En explicitar-la i lliurar-la a la publicitat, la ficció d'una *llengua valenciana independent* s'autodestruïa enmig del seu propi escarni.

Aquella substància lingüística que integra un cos unitari només pot asclar-se a poc a poc mitjançant sistemes gramaticals que impulsen tendències centrífugues i s'enfronten a la norma comuna. Tal era l'objectiu perseguit per Xavier Casp i el grup de polítics franquistes quan fundaren l'Acadèmia de Cultura Valenciana en l'any 1978. La diferència de codis intentarà alterar a poc a poc la matèria codificada. Casp, i amb ell molts altres dirigents del blaverisme, saben perfectament que tot el seu canyaret és una maniobra metapolítica destinada a fragmentar la unitat de la llengua catalana. Quan el jove anticatalanista Carles Recio va dur a la pràctica sense cap cautela les teories que ells predicaven, els hierofantes de la tribu blavera s'espantaren i procediren a anatematitzar-lo sense més contemplacions:

> «LA ACADEMIA DE CULTURA VALENCIANA SE DESVINCULA DEL DICCIONARIO CATALAN-VALENCIANO DE CARLES RECIO
>
> »*La Academia de Cultura Valenciana nos ha remitido la siguiente nota oficial, sobre la aparición del diccionario catalán-valenciano del joven Carlos Recio.*
>
> »Eduart Primo Yúfera, com a decà de l'Academia de Cultura Valenciana, denuncia públicament que Carles Recio Alfaro, autor del *Diccionari diferencial valencià-català* publicat recentment, ha pres el seu nom i el de la institució que representa fent-los figurar en la Comissió d'honor que apareix en la pàgina 5, sense consulta ni autorisació de cap de classe.
>
> »També, i atenent a l'informe de la Secció de Llengua i Lliteratura d'esta Academia, rebuja el contingut d'eixe dit *Diccionari*, per la quantitat de faltes d'ortografia, les falses oposicions lèxiques, els vulgarismes i dialectalismes que no son norma i atres paraules producte d'invenció.
>
> Al mateix temps, lamenta la manipulació de que pot ser objecte l'autoritat moral de l'Academia de Cultura Valenciana al ser implicada en el seu text, i les conseqüències pernicioses que poden derivar-se per a la llengua valenciana, llengua que esta institució va conreant i estudiant, dins d'uns criteris de rigor científic, com a una de les finalitats fonamentals d'esta Academia des de la seua fundació en l'any 1915».
>
> »*La Academia de Cultura Valenciana, que ha publicado ya unas Normas Ortográficas de la Lengua Valenciana, sigue sin confeccionar ni editar el diccionario oficial que corresponde a dichas normas*».
>
> (*Las Provincias*, 14-12-1985, p. 32)

El translúcid resultat obtingut per Recio en usar els procediments blavers sense la necessària prudència podia erosionar la devota credulitat d'un públic adoctrinat a la manera d'un estil més elaborat de Primo. El jove militant anticatalanista, l'acusaren de fer allò que ells feien en la mateixa nota de reprovació: barbarismes *(decà)*, dialectalismes *(atre)*, paraules inventades *(llamentar)*. El seu error havia estat remarcar massa els accents d'una metodologia que precisament multiplica la seua eficàcia pel camí contrari, és a dir, deixant-los a l'arbitri de cadascú, de manera que cada adepte esdevinga jutge i fiscal inquisidor sense altra

base ni limitació que la seua subjectivitat. Però les satrapies sempre es reserven el control de la tramoia.

La intervenció organitzada del front cultural del feixisme blau no pot provocar, amb els seus únics mitjans, la destrucció centralitzada de la unitat idiomàtica i aquesta és una de les raons per les quals la seua estratègia estimula les actituds individuals de rebuig antinormativista enfront d'uns codis que seran acusats de *catalans*. La retòrica populista que utilitza eslògans del tipus «S'ha d'escriure com es parla», «La llengua la fa el poble», «No a una llengua de laboratori», dimana d'una concepció castellano-cèntrica que considera aquest l'idioma socialment útil i, per tant, d'obligada normativització, mentre que el *vernacle* és un idioma *domèstic* que no necessita *complicacions artificials*. Aquest discurs, que es dirigeix objectivament a mutilar el potencial que el català té com a llengua de comunicació a qualsevol nivell, no seria possible sense la presència del castellà com a llengua que ocupa els espais de poder i s'ofereix com a única opció idiomàtica; fora d'això —i com a prova a contrari— és fàcilment constatable com entre tots els partidaris d'aquestes tesis *«denguno deyo tié sâs mesmas lopinione der castenallo o'l pikinglis»*.

Aquesta concepció que acabem d'explicitar està present, sovint com a missatge que el blaverisme formula en el terreny lingüístic. Podem observar-ho en un exemple recent de la seua propaganda de masses, amb el cas d'un pamflet anònim repartit per la ciutat de València a l'ocasió del 9 d'octubre de 1988. L'octaveta va il·lustrada amb un dibuix del personatge de còmic infantil Mafalda, el qual enuncia les dues primeres frases del text, que en conjunt proclama:

«De catalá ¡res!
Lo nostre es idioma valenciá.
L'escrivien nostres classics.
La usaren els nostres yayos.
La parla el poble valenciá.
¡¡La defendren nosatros».

El pamflet deixa prou clara la relació dels autors —i suposats destinataris— amb l'idioma esmentat: aquest no és el seu idioma, és un idioma d'altres persones. Si bé les faltes d'ortografia i els toscos castellanismes denoten que l'autor no és valencianoparlant, el mateix missatge ens informa que es tracta d'un castellanòfon de segona generació ja que el valencià ja no era usat pels seus pares (ho fou encara pels seus avis). «Classics», «yayos» i «poble valenciá» suggereixen aquesta concepció de cosa antiga, entranyablement domèstica, d'una residualitat aborigen. La seua proposta no significa cap compromís d'ús ni de parla ni d'escriptura, només de *defendre'l*. I probablement s'efectua la proposta de *defendre*, no com a fórmula substitutòria de defensar, sinó com a pal·liatiu admissible de prohibir.

Així mateix és remarcable la confusió de gèneres ja que s'aplica l'article femení *la* a un substantiu masculí, *idioma*, de forma repetida i en un text minúscul. Al marge que la confusió de gèneres siga moneda corrent entre un sector del grup dels blavers hiperideologitzats; ara i ací té a veure de forma concreta en el fet que escriuen «idioma valencià» mentre realment pensen «llengua valenciana». Aquesta definició ha estat una consigna de combat usada pel moviment blaver, en la seua curta història, d'una forma tan malaltissament totalitària que els ha portat a transformar pintades de carrer amb el lema «Parlem valencià» per

altres en què posaven «Parlem llengua valenciana». El canvi ocasional d'una consigna tan arrelada, obeeix a les rectificacions tàctiques que estan impulsant els dirigents del moviment (grup empresarial/*Las Provincias*/Unió Valenciana/Acadèmia de Cultura), tendents a adaptar l'anticatalanisme a una terminologia constitucional i estatutària. El procés ve determinat per l'aproximació gradual de la CEV i de CIERVAL cap a l'opció política del partit de masses feixista, factor que, sobre la situació actual del moviment, el situaria en condicions polítiques i financeres suficients per tractar d'accedir a allò que al segon capítol hem denominat com una quarta fase del blaverisme.

El procés de falses identificacions que porta a cap el blaverisme en un primer moment homologa el terme *català* com a sinònim de *barceloní*, però, en un segon moment, també acusa el valencià normatiu de català, el qual, igualment, es converteix en barceloní. Aquesta cadena d'identificacions imaginàries entre valencià culte > català > barceloní que, de forma subliminal i fins i tot de vegades prou explícitament, maniobra la propaganda blavera crea les bases per a una intel·lecció paranoide que percep el valencià normatiu com al cavall de Troia del catalunyès. Així queda forjada una òptima fórmula satisfactòria per a legitimar el rebuig de l'idioma sense incórrer en greus contradiccions; vàlida tant per a aquells grups poblacionals que encara no han conclòs el seu procés de castellanització familiar com per a aquells altres que ja l'han acomplert totalment.

En el pamflet citat, les dues frases inicials, «De catala res. Lo nostre es idioma valenciá», són la justificació per escriure sense més norma que dimanada de *lo seu* de cada propi. Si a la ciutat de València es

passàs entre la població una prova de vocabulari en la qual es demanàs diferenciar les paraules *valencianes* de les *catalanes*, en un exemple com podria ser el format pels mots *terrabastall, sutja, rampellut, quarteró, noi, manyà, lladregam, glapir, fusta, eixut, dejú, cimal, barrejat, adéu, paella valenciana*, tenim la ferma pressuposició que es podria comprovar com les dues paraules constants —i en no poques ocasions les úniques— que quedarien com a *valencianes* seria el tàndem gastronòmic final. Fins i tot d'una paraula tan comuna com *fusta* ens assabentava el diari de València d'una esperpèntica intervenció a les corts autonòmiques, a finals de la passada legislatura, en la qual un diputat conservador acusava de catalanista un altre del PSOE de la comarca del Baix Maestrat per haver emprat aquest mot. En el cas d'un vocable d'ús quotidià com és *adéu* hem estat testimonis directes d'una reacció anticatalanista exterioritzada per una clienta d'una botiga de l'esmentada ciutat a partir del fet que un altre parroquià es va acomiadar amb aquesta salutació: *«¡Huy ese!, ¡¿ese será catalán o qué?!, ¡pues vaya!»*. El grau de falsa consciència és tan notable que al poc la mateixa senyora va començar a enraonar en català: «Escolta, Mari, a com tens estos pimentonets?».

D'aquesta manera, amb una calculada ambigüitat, s'ha anat convertint l'ús correcte de la llengua pròpia dels valencians en un símptoma inequívoc de catalanisme. Simultàniament, el nivell zero de catalanisme (la forma de no ser acusat de catalanista) només està garantit establement per la substitució lingüística, és a dir, la castellanització idiomàtica. En 1988 l'agressiva hostilitat que vehicula l'acusació de *catalanista* és una reestructuració molt més operativa de la funció

que en 1968 realitzaven expressions de contingut menyspreu paternalista en facturacions sociocèntriques del tipus *pueblerinos* i *llauros*. La desaparició de la dictadura i l'establiment de regles polítiques democràtiques han obligat els sectors feixistes, antidemòcrates i castellanistes a passar a una abstracta fórmula etnocèntrica que realitza la doble missió d'emmascarar la indiscutible presència d'un conflicte social tot impedint la seua intel·lecció racional, a la vegada que tracta de capitalitzar-lo en sentit ultrareaccionari en explotar la derivació irracional de la problemàtica.

Finalment delimitarem com a sisè nucli confusionari el conjunt de les operacions que s'organitzen al voltant de la *polivalència contradictòria de l'estereotip 'catalanista'*, així com de les operacions intel·lectuals que intervenen en l'estereotip serà l'element que *multiplicarà la possibilitat d'acció dels mecanismes projectius* en oferir un extens i diversificat registre opcional. La presència efectiva de l'anticatalanisme com a ideologia practicada per determinats grups socials —que, a més, són econòmicament poderosos— li substraurà la valoració ajustada de la seua naturalesa com a xenofòbia malaltissa i envilidora totalment reprovable, per convertirla en una *ideologia* socialment validada. Així el clixé *catalanista* esdevindrà l'espantall que concentrarà sobre si i retroalimentarà una àmplia gamma de trastorns emocionals i conductes patològiques.

La mistificació productora d'estereotips actua mitjançant l'exageració dels procediments inductius, les generalitzacions errònies, la despersonalització concreta (eliminació de les característiques individuals), la supressió de tota dimensió històrico-dialèctica, i l'atribució d'elements de valoració negativa (heterònoma). El resultat final és que un estereotip —*catalanista*— construït de forma relativament autista, suplanta la realitat concreta del subjecte al qual se li aplicarà. Aquestes operacions intel·lectuals que formen la base de les cosmovisions i les ideologies feixistes i racistes constitucixen una lògica reificadora i totalitària que d'una forma atenuada també està present en nombroses persones i ideologies d'inequívoca adscripció als valors de la democràcia, com també de l'esquerra, i del món de la cultura.

Una de les claus de l'èxit dels moviments feixistes —quan les contradiccions econòmiques i polítiques de les formacions socials han condicionat que una amplia franja del gran capital apostàs per aquesta carta—, radica precisament en el fet que el feixisme, en qualsevol de les seves dimensions i particularment en els dominis de la cultura o els valors, no és un fenomen aliè al conjunt de les realitats sòcio-culturals del període; no és cap fenomen extraterrestre. Aquesta sinistra argilaga pot créixer perquè troba un terreny adobat on arrelar-se, perquè conjuga la ruptura i la continuïtat amb segons quins aspectes de la societat democràtico-burgesa. Si bé trenca radicalment amb els principis liberals d'igualtat i llibertat (que eren plantejats, si més no, des de l'esfera política i sobretot durant l'etapa ascendent de la burgesia), manté una continuïtat amb determinats valors de classe i de grup presents a les societats capitalistes. És una continuïtat que radicalitza i du a l'extrem en la teoria —i, cosa que resultarà més tenebrosa, també en la pràctica— aquests plantejaments.

Allò que la tradició conservadora acostuma a formular en termes mesurats de sociocentrisme i nacionalisme, el feixisme ho desenvoluparà tot traduint-ho en plantejaments racistes xenòfobs i ultranacionalis-

tes. Els mecanismes que s'hi trobaran a la base són les operacions intel·lectives i la formació de la consciència mitjançant la lògica reificadora i totalitària abans esmentada, que s'estructura sobre principis d'egocentrisme grupal. El que en el marc general d'una dreta liberal té una acció limitada destinada a afermar els dispositius de discriminació entre classes i grups socials, acció que està controlada per l'acceptació de l'equilibri de forces entre classes que s'autoregulen pel principi democràtic, per contra, adquireix, en les fórmules feixistes i racistes, una dimensió total —com a alienació col·lectiva— producte de la manca d'interiorització del principi d'alteritat democràtica. El feixisme radicalitza i generalitza els elements constitutius d'una consciència tribal i pre-democràtica en un procés de psicotització col·lectiva. Emergirà especialment en època de crisi com a efecte de l'acció d'individus en els quals es produeix allò que Robert Paris denomina «alliberament desordenat de les pulsions», i del tipus d'actitud humana que Saul Friedländer [12] designa *burgès furiós:*

> «Ara bé, aquesta fusió no és altra cosa que l'expressió d'allò que jo anomenaré el fenomen del *burgès furiós*, una mena de malestar en la civilització, lligat a l'acceptació de la civilització i alhora al seu refús fonamental. La societat moderna i l'ordre burgès percebuts com a acompliment i com a dogal insuportable. D'aquí el constant vaivé entre la necessitat de submissió i les fantasies de destrucció total, entre el desig d'harmonia i els fantasmes de l'apocalipsi, entre l'encantament del Divendres Sant i el crepuscle dels déus. La submissió alimenta el furor i el furor trau la seua bona consciència de la submissió. A aquestes necessitats contràries, el nazisme, amb la dualitat constant de les seues representacions, els oferia una executòria; de fet el nazisme era l'expressió d'aquestes necessitats contràries. Avui, aquestes aspiracions encara estan ací, com també ho estan els seus reflexos dins de l'imaginari».

[12] Saul Friedländer, *Reflets du nazisme*, Editions du Seuil, París, 1982, ps. 137 i 138.

L'estereotip *catalanista* que ha elaborat el blaverisme reuneix els atributs d'altres figures reificades preexistents, com són el clixé construït pel feixisme castellà dels anys 30 respecte al moviment democràtico-nacional de Catalunya, *el separatismo catalán* (separatista disfressat d'autonomisme, hipòcrita, antiespanyol, anacrònic, mediocre, egosista, immoral, imperialista sobre el País Valencià i les Illes Balears), el tradicional estereotip de *català* de dretes que es va veure consolidat durant el franquisme (treballador, seriós, negociant, pesseter, conservador, clerical, particularista), els tòpics sobre el moviment sòcio-cultural a Catalunya durant els darrers anys del franquisme (progressisme, europeisme, liberalisme burgès, *gauche divine*, esnobisme, modernitat), com també els llocs comuns que la dreta empra per caracteritzar el moviment democràtico-nacional al País Valencià durant l'última època del franquisme (marxisme, contracultura, tercermundisme, utopisme, estètica de *progres* pobres, seguidisme respecte a Catalunya, etc...). L'estereotip *catalanista* també concentra, a més de tots els trets esmentats, els tòpics caracteritzadors d'una sèrie de representacions del mal per a la mesocràcia neurotitzada (droga, delinqüència, criminalitat, terrorisme, desordre familiar, etc.). Heus ací un exemple de com el discurs fusiona aquestes últimes figures amb el

màxim agent de l'*imperialisme catalanista* institucional, que és el PSOE; en un escrit obra de la reputada militant blavera senyora Amparo Ramírez:

> *«Desde luego, puede estar satisfecho el PSOE. Cuenta con todos los votos de los ladrones, tironeros, violadores, asesinos, traficantes de droga, etcétera, etcétera, etcétera. Y, además, con nuestro dinero, se asegura también los votos de los contratados y de los funcionarios que están proliferando y de sus familias. No paran crear centros y más centros oficiales. Lástima que no sean cárceles de nueva planta lo que construyen y más personas a las que dieran trabajo en la Policía Nacional y Municipal y en la Guardia Civil».*
>
> (Amparo Ramírez, *Las Provincias*, 19-2-1987, p. 35)

En conjunt la descripció que l'anticatalanisme valencià realitza del seu projecte fòbic, esdevé una síntesi esquizofrènica d'elements recíprocament incompatibles. Aquest compost ideològic permet el seu ús parcial tot mantenint un determinat grau de coherència situacional, encara que en un altre moment un mateix subjecte utilitze un fragment de l'aglomerat distint i contradictori amb el primer. Però, sovint, la forma de gastar el registre imaginari és, de fet, la contrària. El blaverisme no coneix el principi de contradicció, de mode que, en una unitat de discurs, el catalanisme és descrit amb trets antagònics, com una cosa i la contrària. Veiem un exemple pertanyent a José Muñoz Ariño; d'un escritet en què barreja ETA-pm, els magnats del petrodòlar, «Jordi & Cia», el Frente de Juventudes i unes quantes coses més, n'extraiem el següent fragment:

> *«[...] Y aquí en la región valenciana, tragando a La Piedra, "als cudols" y la vergüenza de habernos metido en los países catalans; y haber nombrado doctor honoris al pederasta surgido de los arrozales. Y, lo que es peor, soportar a snobistas neonazis que suponen es un aval de izquierdismo el ser "quislings" del catalanismo.*
>
> *»El que suscribe, que ya nació de izquierdas, no es de izquierdas desde 1978 cuando se comprobó que Franco no resucitaba; nada tiene contra Cataluña ni contra los catalanes; demostrado en Ginebra, Bonn, Zurich y otras ciudades europeas. Pero sí mucho contra las bastardías [...]».*
>
> (José Muñoz Ariño, *Las Provincias*, 14-6-1985, p. 5)

En els paràgrafs citats, després de condensar universitat, homosexualitat, neonazis i esquerranisme com a expressió catalanista, Muñoz Ariño arriba a la conclusió que allò que el preocupa realment són les *bastardías;* paraula que significa, segons el *Diccionario de la Lengua Española,* 'les actuacions dels degenerats'.

¿Per quina raó pot tindre *molt* en contra dels degenerats si no és perquè les actuacions d'aquests, en la mesura que l'afecten, poden degenerar-lo a ell? Muñoz Ariño revela així una dimensió psico-patològica de l'anticatalanisme com a símptoma de la lluita per defensar-se d'una amenaça degenerativa, expressió d'un temor a la despersonalització. No debades, en un altre paràgraf al principi del seu articulet, declarava que *«Uno no desea que otras zonas turísitcas sean víctimas de la esquizofrenia [...]»* (en una insòlita metàfora per al·ludir als atemptats d'ETA-pm contra el turisme).

En els textos blavers, hi podem veure com habitualment s'explicita d'una forma clara aquest temor a la despersonalització. Per exemple, en un articulet de Vicent Ramon Calatayud, cap de colla de Lo Rat Pe-

nat i figura solvent de l'escriptura indeliberadament burlesca (en l'articulet aquest usa paraules ocurrents del dialecte farfallós com són *Estrasburc, idoneu, retrobgant*, alhora que motiva involuntàries frases feministes del tipus «no acceptaran mai la dominació de una nació o una cultura sobre les dames». Així denunciava l'amenaçador complot:

> *[...] Pero mes, quan estem patint una forta pressio pancatalanista, sobre tot, la nostra,* [sic] *pretenent anular-nos en la nostra substancia, assimilant-nos al poble català, baix injustificada excusa lingüística [...]».*
>
> (*Las Provincias*, 19-10-1988, p. 5)

El senyor Calatayud ens fa saber que pateix una forta pressió (catalanista), que, pel que sembla, és endògena («la nostra»), la qual pretén anular-li la seua *substància*, amb la qual cosa es convertiria en un dessubstanciat (cosa realment difícil). Per aquesta raó, vol que les autoritats es posen a cridar (com si foren la sirena de la Cross) a fi de convocar tots els qui, com ell, van perdent oli i fer-los un bloc (¿a la madrilenya plaça d'Orient?), per veure si així paren de furtar-li personalitat i patrimoni els coneguts com a *tercers* (pot descansar de tanta vigilància, el pobret). Sense discutir la provada eficàcia dels exercicis d'exorcisme col·lectiu, fórmula de tradicional predicament a la Península Ibèrica, on gaudeix encara de nombrosos seguidors, s'ha de convenir, però, que hi ha mètodes més barats, i que no demanen tanta tramoia. Per exemple, només amb 5 mg de qualsevol benzodiacepina a les nits, és possible que, almenys durant unes hores, els *tercers* suspenguen les seues activitats d'apropiació indeguda sobre la substància, la personalitat i el

patrimoni del dissortat senyor Calatayud. Existeixen abundants experiències que així ens permeten suposar-ho.

Només quatre dies abans de l'article esmentat, Vicente González Lizondo, cabdill incontestable del moviment i del partit feixista valencià, havia instal·lat l'anticatalanisme en l'àmbit de competència exclusiu dels professionals de la salut mental, amb les següents paraules, que li servien de començament a un article de premsa titulat «Carta a mi pueblo»:

> *«Creo que todos habremos llegado a la conclusión de que ni son fantasmas, ni es una lucha de clases, ni se trata de luchar una ideología contra otra, es sencillamente que nuestro ser, nuestro yo, se pretende que desaparezca...»*
>
> (*Las Provincias*, 15-10-1988, p. 16)

En qualsevol esquizofrènia paranoide s'hi donen sempre alguns dels elements usats per González Lizondo: en primer lloc, la rotunditat en l'afirmació de la condició de real dels fenòmens al·lucinants i de les interpretacions delirants; i, en segon terme, la vivència pel *jo* del subjecte d'un perill imminent de desintegració. Carlos Castilla del Pino estructura la dinàmica del deliri psicòtic paranoide en els següents moments:

1) Inacceptació d'una realitat provocadora de situacions de conflicte per al subjecte.
2) Negació d'aquests, és a dir, com a conflictes interns.
3) Projecció o externalització com a conflictes externs.

4) En la majoria dels casos, projecció o externalització de les fantasies substitutòries o vicariants.

La realitat que no s'accepta i que se substitueix, segons C. Castilla és el *self* d'un mateix:

> «*La inacceptació de si mateix*. Aquesta és l'àrea d'intolerabilitat: ser com s'és. Aquest és el conflicte generador, conflicte que és molt més que conflicte amb una realitat, al cap i a la fi passatgera. Ser com s'és, no voler ser com s'és, és un conflicte permanent i, a més a més, poques vegades resoluble. D'ací ve la seua cronicitat, i la cronicitat del sistema vicariant, que usa per a la compensació del seu *self*».[13]

Que el sistema vicariant al qual fa esment Castilla del Pino siga un deliri individual de persecució i amenaça o bé es tracta d'un deliri socialment estructurat en forma d'ideologia com és el cas de l'anticatalanisme valencià no varia gran cosa respecte al seu pronòstic de cronicitat.

L'anticatalanisme és el banderí d'enrolament que convoca a les seues files amb una doble prima inicial: d'economia intel·lectual (ja que proporciona una fantasia substitutòria ja estructurada) i de reforçament de la defensa mòrbida atès que permet la sensació —refrendada, a més, pel fet de compartir amb d'altres la problemàtica— que inqüestionablement es tracta d'un problema real i extern. Voler frenar l'anticatalanisme amb concessions, com propugna el mateix moviment feixista blaver, és senzillament un sarcasme; una lamentable ironia derivada de suposar en el terreny de la racionalitat allò que és la instrumentalitza-

[13] Carlos Castilla del Pino, *Introducción a la Psiquiatría*, vol. II, Alianza Editorial, Madrid, 1980, p. 219.

c ió política de la irracionalitat patològica al servei dels miserables interessos econòmico-polítics d'una fracció burgesa antidemocràtica.

OBSERVACIONS SOBRE LA PROPAGANDA

Entre els mitjans d'actuació que empra un moviment polític de les característiques del blaverisme, la propaganda ocupa un lloc de primer ordre, ja que és el recurs per difondre les seues concepcions i representacions a fi d'obtindre una influència sobre els individus i els grups socials destinataris del missatge. La influència ideològica que anirà conquerint el moviment blaver permetrà la seua capitalització posterior en el terreny polític per el partit de masses feixista, la qual cosa redundarà afavorint les possibilitats de negoci de la fracció burgesa que teledirigeix el partit, així com dels seus capatassos polítics.

El blaverisme fusiona una altra tensió ideològica amb un utilitarisme extremat fins al punt de convertir en propaganda la presumpta activitat informativa dels òrgans de comunicació que controla. Els mètodes que usa un diari com *Las Provincias* estan més prop de la propaganda de guerra que de l'activitat informativa en un context de democràcia política. Tanmateix, és molt probable que la direcció —i la majoria de la redacció— del diari tinguen la sensació subjetiva d'estar en guerra civil contra la realització efectiva dels drets democràtico-nacionals del País Valencià. Sense cap dubte, aquest diari ha estat i és el principal òrgan de propaganda del moviment. Però també el blaverisme, en sintonia amb allò que va fer el feixisme clàssic i a diferència dels mètodes de treball dels partits tradicionals de la dreta democràtica, ha tendit a desenvolupar una gran activitat de carrer (pamflets, fulls volants, pintades, cartells murals, etc.), en competència amb els moviments socials i aquelles organitzacions d'esquerra que no tenen altres mitjans d'influir en l'opinió pública. És a dir que el blaverisme que mobilitza importants recursos econòmics també s'apropia dels mètodes de treball típics dels pobres. En certa mesura, aquests comportaments entren dins la voluntat totalitària del moviment blaver. Així mateix, té una gran importància la quotidiana transmissió oral dels discursos anticatalanistes entre una classe de militància que deriva més de la psicopatologia que del compromís polític conscient.

El repertori de procediments de la propaganda blavera tendeix a realitzar-se com una combinació d'alguns dels següents mecanismes bàsics: maniqueisme, falses identificacions i falses diferenciacions, ignorància del principi de no-contradicció, exageracions i disminucions, censura sobre fenòmens rellevants, deformació envilidora de l'enemic *catalanista*, exaltació embellidora del camp blaver (eludint sempre la correcta explicitació del seu signe ultradretà), capgirament verbal de les situacions reals, apel·lació als sentiments, estimulació de la intolerància i de l'agressivitat ideològiques.

Quant a la forma de plantejar-se i el mètode d'utilització, la propaganda blavera acostuma a regir-se pels criteris següents: formulació clara i senzilla en un estil de simplicitat populista, no dirigir-se a la raó sinó tractar de despertar una sèrie d'emocions i sentiments tocant sobretot els ressorts que afecten la iden-

titat individual i grupal, reiteració persistent i obsessiva de les quatre pseudo-idees que constitueixen el deliri xenòfob anticatalanista, explotació intensiva i encadenada de temes concrets als quals s'enllaçarà amb la línia medul·lar anticatalanista, encoratjament d'actituds bel·ligerants i intransigents mitjançant el disseny de falses perspectives caòtiques que justifiquen la proposta de mesures taxatives (traduïdes en consignes abstractes del tipus *¡prou!, ¡ara és l'hora!* etc.), i, finalment, va balisant-se la canalització de l'estat d'opinió que s'ha generat cap a la militància —o, almenys, el vot— en el partit de masses feixista.

Aquests darrers criteris de formulació i de mètode que el blaverisme practica amb una escrupulosa observança, formen part dels preceptes que el llibre sagrat del feixisme, el *Mein Kampf* d'Adolf Hitler, aconsella. Fa més de 60 anys, el cabdill de l'incipient nacionalsocialisme alemany, després d'estudiar la propaganda de guerra que va ser utilitzada per Anglaterra en la primera gran conflagració bèl·lica europea del segle XX, va extrapolar una sèrie de conclusions que ell destinaria a un projecte de guerra civil contra la democràcia i el socialisme. Aquelles normes que, avui, en 1988, també són beatament professades pel moviment feixista regional valencià, així com pel seu òrgan de premsa diària més qualificat, les explicità el *führer* amb aquestes paraules:[14]

> «Tota propaganda ha de ser popular adaptant el seu nivell intel·lectual a la capacitat respectiva del menys intel·ligent dels individus als quals es desitja que vaja dirigida. Per aquesta raó és necessària que l'elevació mental siga menor com més gran siga la multitud que ha de conquistar. [...]
>
> »La multitud no està en condicions de discernir on comença la il·legalitat estrangera i on s'acaba la nostra.
>
> »La immensa majoria de la gent es tan femenina en allò tocant a la seua naturalesa i opinions que el seu pensament i la seua acció es troben governats més aviat per sensacions i sentiments que no per consideracions raonades. [...]
>
> »La capacitat receptiva de les multituds és summament limitada, i la seua comprensió, escassa; per altra part, tenen una gran capacitat per a l'oblit. Així les coses, força serà que tota propaganda, perquè siga eficaç, es limite a molt pocs punts, presentant-los enforma de crits de combat fins que l'últim home haja interpretat el significat de cada un d'ells. [...]
>
> »El crit de guerra podrà llançar-se en diversos tons diferents però, siga el que siga el tractament que se li aplica, és menester que acabe sempre en crit de guerra. De cap altra manera serà possible que la propaganda obre sòlida i consistentment.
>
> »L'èxit d'un anunci, tant si és comercial com polític, es deu a la persistència i l'assiduïtat amb què se l'empra [...]
>
> »El primer deure de la propaganda radica a conquistar homes per a l'organització; el de l'organització a conquistar homes per a prosseguir la propaganda. El segon deure de la propaganda és el d'abatre la situació existent per mitjà de la nova doctrina; el de l'organització, lluitar per la conquesta del poder a fi d'assegurar des d'ell l'èxit final de la doctrina».

[14] Adolf Hitler. «Mi lucha». Editorial Antalbe, Barcelona, 1984, ps. 91, 93, 94 i 281.

El llenguatge dels murs

La consideració de les actituds del moviment blaver en un dels àmbits de la propaganda *pobra* com són

els murals i les pintades de carrer ens permet deduir un conjunt de característiques que li són pròpies i que, d'altra banda, també es fan presents en la propaganda de premsa. La virtud del llenguatge dels murs és que en realitzar-se sense controls socials i des de l'anonimat (amb sigles o sense) permet una expressió prou sincera de la cosmovisió dels autors, que manifesten així tant unes idees com una conducta. Allò que escriuen, allò que no escriuen, i allò que esborren conforma un llenguatge que ens proporciona una severa radiografia del blaverisme. El seguiment de la seua activitat en aquest camp posa de manifest la presència ostensible d'unes característiques bàsiques: el blaverisme apareix com a un fenomen destructor, totalitari, parasitari, oportunista, monotemàtic, antiesquerrà i complementari de l'hispanofeixisme.

El caràcter destructiu és, amb diferència, l'aspecte més rellevant de la pràctica del missatge mural d'aquesta opció política. Durant els primers anys d'existència del blaverisme, era insòlit trobar alguna pintada seua que anàs més enllà de les simples sigles URV o de l'eslògan *Regne de València* (de vegades *Reine*), però contràriament, en poc de temps, es va fer norma que desruïssin o retocassen totes les pintades en català, posant especial èmfasi en les que expressaven algun tipus de reivindicació democràtico-nacional.

Aqueixa activitat destructiva ha anat a més, facilitada per la mateixa expansió progressiva del moviment. Allà on el feixisme blau està ben organitzat (cas de la ciutat de València, Algemesí o Bétera entre altres) tot cartell o pintada que no siga del seu gust es vorà prompte convertit en un borró. Quan es tracta d'una pintura mural amb elements simbòlics, si són senyeres seran empastifades amb pintura blava, les

banderes roges o negres sovint rebran creus gammades, les consignes reivindicatives són esborrades, modificades o adobades amb «fills de puta», «cabrons», i altres gentileses per l'estil; de manera que allò que, si més no, era una pintura més o menys agradable de veure (al marge de continguts) es converteix en una paret sullada i plena de grolleries. El feixisme blaver ha imposat la seua llei totalitària, en aquest aspecte. Els carrers de València i els d'algunes altres localitats són llocs on, des de fa uns quants anys, no pot existir cap pintura mural que compte amb una senyera entre els seus motius dibuixats.

El blaverisme és radicalment totalitari en la mesura en què no tolera una expressió diferent de la pròpia en el camp de la seua obsessió temàtica. Com a norma, el blaverisme no crea sinó que ocupa el carrer per destruir i capgirar allò que els moviments socials progressistes havien realitzat prèviament.

El seu caràcter parasitari es posa de manifest en el fet que, a la manca d'una producció pròpia, uneixen la reutilització del material que destrueixen. Per mitjà d'algun afegit canvien totalment el sentit d'alguns eslògans tot reconduint-los a la seua lletania xenòfoba. Açò és especialment clar en consignes de tipus llibertari. D'aquesta manera pintades com *«volen controlar-te, sigues incontrolat»* es converteixen en «Els catalans volen controlar-te»; «Mort al capital» es transforma en «Mort al capital català», «En miqueta de sort no arribaràs mai» és recuperat sota la fomra «En miqueta de sort no arribaràs mai a estar dominat per Catalunya»; «L'únic terrorista, l'estat capitalista» serà transformat per un altre que proclama: «L'únic terrorista, l'estat catalanista».

Sobre el caràcter parasitari, s'afegeix l'oportunis-

me quan reciclen en benefici concret d'algunes sigles blaveres el treball d'altres. El cas més habitual, per la seua facilitat, és aprofitar les sigles d'UPV transmutant-les en URV. Així, pintades de «Vota UPV» es transformen en «Vota URV», «Parlem valencià-UPV» queda convertit en «Parlem valencià-RV», a més d'una bandera blava, etc.

Sovint la latència totalitària que origina aquesta modificació oportunista de sigles també motiva altres alteracions absurdes; així, PCPV, MCPV i EUPV passen a convertir-se en inexistents *PCRV, MCRV* i *EURV*.

El caràcter monotemàtic del blaverisme en l'àrea que ara considerem és un aspecte sòlidament establert. Des del sorgiment del fenomen fa quasi 13 anys, fins a l'actualitat, no he pogut observar ni un sol *grafitti* (amb signatura de qualsevol de les organitzacions blaveres) que no es dedicàs exclusivament al tema anticatalanista (o a atacar persones, organitzacions i institucions reputades com a catalanistes).

Si per raons òbvies és l'esquerra, i sobretot l'esquerra més depauperada, la que utilitza l'eslògan mural com a mitjà de difusió de les seues propostes, crítiques o ideologia; en el terreny dels fets és contra aquests sectors sòcio-polítics que actuen els mètodes destructius i parasitaris del blaverisme. Que això s'efectue sota pretext de catalanisme, de catarisme, o d'averroisme és relativament aleatori.

La complementarietat entre blaverisme i hispanofeixisme es posa de manifest en primer lloc en la seua activitat destructiva. L'esquerra que planteja la reivindicació democràtico-nacional és l'enemic principal d'uns i altres. Sovint, la feina que uns es deixen per fer, els altres l'acaben. Fins i tot s'ha pogut observar la realització d'accions concertades, un mateix dia a

la mateixa hora en sectors diferents de la ciutat vella de València.

Ni una sola consigna de caràcter hispanofeixista ha estat mai corregida o modificada amb afegits blavers. De la mateixa manera que una nítida autoconsciència feixista es manifesta en algunes transformacions; és el que ens mostren casos com el d'una pintada signada per CNT que proclamava «*Contra el fascismo, organízate*» (al carrer Mariano Cuber de València) que va ser convertida en «*Contra el catalanismo, organízate*», o un altra (al carrer De Campos) que proclamava «*Fascismo asesino*» i va ser transmutada en «*Catalanismo asesino*».

La propaganda en la premsa diària

Tant pels efectes que provoca com per la seua quantitat, el pes de la propaganda blavera descansa bàsicament sobre la premsa periòdica i en concret sobre el diari *Las Provincias*. El repertori de procediments que la constitueixen com també els criteris de formulació i explotació, als quals ens hem referit unes pàgines arrere, poden verificar-se a qualsevol hora en les pàgines d'aquest diari. Per aquesta raó, ens limitarem només a comentar i exemplificar alguns dels aspectes al·ludits.

Per exemple, en la qüestió de l'explotació intensiva i encadenada de motius, si fem un seguiment de *Las Provincias* des de finals del 85 fins a l'estiu del 86, podem advertir la següent successió temàtica: a les acaballes del 85 és la qüestió d'un projecte de nou logotip municipal (de València) el que consideren amb un disseny *catalanista*, la raó que mobilitza tota l'ex-

trema dreta local, fins al punt d'arribar AP a instal·lar taules al carrer per recollir signatures en contra. A principis de 1986 pren una forma més sistematitzada la campanya contra l'arribada de les ones de TV3 i contra la instal·lació de repetidors. Aquesta campanya continuarà, però, obrint pas als atacs contra el Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana, que sovintejaran durant la primavera. En tot aquest període de temps també es produeixen, bé que amb menys força, les crítiques contra la docència del valencià, així com els atacs a l'equip rectoral de la Universitat i a la seua gestió. Després de les eleccions del juny, serà aquest últim tema el que es convertirà en el principal durant una bona temporada.

Quan en alguna matèria existeix un interès concret de tipus personal, o una motivació econòmica directa, el diari *Las Provincias* pot estar insistint fins a obtenir alguna classe de resolució favorable a la seua conveniència. Encara que es tracte d'un tema en què els efectes mediats de la seua influència difícilment seran operatius (cas del projecte de Llei de Costes), el diari persistirà igualment. Però, en problemes de competència local o autonòmica, tractarà d'exercir una pressió màxima. Així va ser la seua absurda i desorbitada campanya a favor de mantenir a cel descobert els restes dels fonaments del Palau Reial, que estan emplaçats sota la finestra de la casa de la subdirectora del diari. En aquella campanya va comprometre a fons i alternativament a tots i cada un dels redactors de la casa.

L'explotació d'un tema arriba fins al punt de reiterar, en un exemplar del diari, la mateixa idea diverses voltes, per boca de distints redactors, i formulada amb diferents registres. Aquest procediment és prou habi-

tual en la casa. Podem veure un exemple que s'emmarca dins de l'estratègia de desgast de la imatge pública de l'alcalde de València, Ricard Pérez Casado, que el diari va seguir durant anys tractant de posar-lo en una situació hipotecada, en darrera instància, als interessos del mateix diari. A *Las Provincias* corresponent al dia 2 d'agost de 1987, hi trobem:

a) A la pàgina 14, amb signatura de *Parmenides*, pseudònim de Baltasar Bueno, que és redactor de plantilla a més de responsable de premsa del col·legi IALE:

> *«Mientras tanto, el Alcalde, que debería haber aprovechado la ocasión para estar todo el día a pie de obra, hablando incansablemente ante la prensa, la radio y la televisión sobre la urgencia del "by-pass" y todas las obras de la red arterial, había marchado de vacaciones. Y así pasa lo que pasa. La obra del "by-pass" va a comenzar; pero España se ha enterado del problema poco y tarde».*

b) A la pàgina 16 es publica una entrevista amb el cap de fila del partit de masses blaver, Vicente González Lizondo, en la qual, entre altres coses, diu:

> *«Las declaraciones de Casado llevan, como es habitual en él, una intensa carga demagógica. ¿Preocupado por la cultura? ¿Preocupado por el deporte? Lo que sucede es que no sale de su despacho, no se entera».*

c) A la pàgina 19, Francisco Pérez Puche, cap de redacció del diari, alhora que responsable del gabinet de premsa de la Borsa de València, escriu:

> *«Yo creo que al Alcalde no le cuentan lo que pasa en la ciudad y como sale poquito del despacho, no se percata».*

¿Qui és l'estratega i qui l'executor? Sincerament, considere Lizondo un hàbil extractor de plus-vàlua animat de la major ambició de poder polític, però no crec que siga ell qui dicta el guió a *Las Provincias*. D'altra banda, un any després dels escrits anteriors, i després de diversos anys d'hostilitzar-lo i caricaturitzar-lo de totes les maneres possibles des de les seues pàgines, durant l'estiu i principis de la tardor de 1988, quan l'alcalde Ricard Pérez Casado ja es trobava en una posició d'ostatge polític i estava considerant seriosament la dimissió del càrrec, l'òrgan de premsa blaver va trencar alguna hipòcrita llança a favor d'ell, és a dir, a favor de mantenir una situació en la qual podia imposar condicions, amb aquest estil de discurs:

> *«Desde un cierto sector del PSOE, el de Montesinos, se está practicando la operación de acoso y derribo de Ricardo Pérez Casado, alcalde de Valencia [...].*
>
> *»Si Ricardo Pérez Casado les molestaba, podían no haberlo incluido en las listas hace apenas un año. Y, si les continúa molestando, pueden obligarlo a dimitir ahora. Eso el PSOE lo tiene fácil. No sería la primera vez que quita a un alcalde de Valencia. Tal día como ayer se cumplió un año [sic].*
>
> *»Pero lo que no es tolerable es que traten de deteriorarlo, deteriorando a la ciudad».*
>
> (M. C. Reyna, *Las Provincias*, 6-10-1988, p. 5)

El recurs a altres víctimes propiciatòries, a més del subjecte preferencial catalanista, s'efectuarà de forma periòdica. Així, de tant en tant, es prodigarà alguna astracanada explícitament antifeminista, obra d'algun redactor o de la mateixa subdirectora, que escriu coses així:

> *«El mayor error de las feministas es querer tener, por el simple hecho de ser mujeres, lo que los hombres tienen, desempeñar sus puestos y actuar como ellos. Qué cerrazón mental la suya. [...]*
>
> *»Por otra parte, las manifestaciones de feministas son la cosa más deprimente y antiestética que se puede contemplar en la vida: un grupo de muy poco femeninas mujeres, desaliñadas y torponas gritando como histéricas».*
>
> (*Las Provincias*, 3-4-1987, p. 5)

Els *punkies* són una mena de *bèsties* que la casa pot atacar quan ho considere. Com a mostra del tractament emprat amb aquest moviment juvenil de signe contestatari, podem veure *Las Provincias* del dia 19 de març del 1987.

En portada hi ha el següent titular: «Los punkies se enfrentaron a la policía en el Barrio del Carmen», amb dues fotografies on es veuen *punkies* i policia en un solar ple d'immundícies. A la pàgina catorze, Baltasar Bueno titula el seu article «Un grupo de punkies y cabezas rapadas formaron una barricada y lanzaron piedras a la policía». En el mateix exemplar i a la pàgina vint-i-dos, Baltasar Bueno, ara convertit en *Parmenides* escriu:

> *«Los punkies de la calle Alta hacen pagar un impuesto de circulación a los vehículos que circulan por el lugar. Les paran, hacen como que piden limosna y si no la dan la exigen. Se ponen delante y la emprenden a patadas y puñetazos hasta que pagan. No están de acuerdo con nuestro mundo, pero sobreviven gracias a él; son incapces de construir el mundo que ellos quieren. [...]*
>
> *»Hay un horno en el que hacen cola los "punkies"; si hay cien, cien que entran. Pan para un bocadillo, pan*

para comer, pan que tengo hambre... Y lo que me decía el "forner": Xè, ells no treballen i jo tinc que treballar gratis per a ells. Això sí que està graciós. Ah! i no els dones que voràs. *Contaba el panadero que su hija pequeña salió con un bocadillo para ir a cenar al casal fallero de al lado; pues se quedó sin bocata la nena; volvió a casa llorando».*

Un altre priodista local, Salvador Medela Pobo, escriu a l'*Hoja del Lunes* del dia 23 un article titulat «Los Punkies protagonistas de las Fallas. En una semana soliviantaron a personal». Ací es poden llegir les següents afirmacions:

> *«Los "punkies" han llegado a parecer en algún momento una temible banda de desalmados, que ha ocupado la ciudad, ha alterado el orden, aterrorizado a los viandantes, indignado a las gentes del "barri", robado, herido y, en el colmo de lo asocial intentado impedir que le pegasen fuego a una falla del Barrio del Carmen. [...]*
>
> *»Su presencia es una amenaza y su filosofía hacerla efectiva. Lo suyo no son bromas [...].*
>
> *»Ahora se dispersan. Van a Barcelona, a sus hogares (a visitar a la "vieja"), pero es seguro que volverán a encontrarse con motivo de otra movida».*

En aquest cas, es pot constatar com la víctima propiciatòria menor (els *punkies*), explotada intensivament de forma tàctica puntual, és presentada amb un nexe respecte a la víctima preferencial (catalanisme), que permet una explotació més estratègica.

Tots aquests atacs contra els *punkies* van possibilitar, al marge de molts altres efectes globals, un resultat concret. Crear més problemes al Pub Tránsfer, un dels pocs bars de València que reunia un públic alhora jove i esquerrà. Aquest pub del carrer de Dalt, al

barri del Carme, havia estat tirotejat en diverses ocasions per individus ultres armats.

Però més enllà d'aquesta xenofòbia xovinista basada en una ideologia ultraconservadora i en criteris de sociocentrisme mesòcrata, allò que és el racisme clar i ras també té el seu lloc, tot mostrant-se, a vegades, de la manera més insòlita. Un exemple d'aquest és la notícia apareguda a *Las Provincias* el dia 17 de juliol de 1987, a la pàgina 25, on es llegia:

> *«Un joven madrileño fue brutalmente agredido por tres individuos* marroquíes o negros *a última hora de la tarde en las inmediaciones de la Plaza de la Virgen.*
>
> *»[...] cuando fue asaltado por varios sujetos* marroquíes o negros *quienes le asestaron tres navajazos en el cuello».*

Al marge de la barreja de racisme i incompetència que suposa informar així, manipuladament d'una cosa que es desconeix, aquest cas concret és més greu. Aquesta notícia es correspon amb una altra, publicada al *Levante* el dia anterior i segons la qual els tres individus marroquins o negres es transformen en Nicolás C.S., de vint-i-quatre anys de malnom *el Bala*, que ja havia estat detingut per la policia.

Quan la funció informativa és valorada sobretot instrumentalment, com a eficàcia propagandística, com sembla que passa en el cas de l'òrgan de masses del feixisme blau, s'entra en un procés progressiu de pèrdua de professionalitat. L'obsessió i la morbositat de l'anticatalanisme són el símptoma més evident de la global disfuncionalitat informativa d'aquest diari. Tot és possible en *Las Provincias*. La portada podrà dur la data d'un dia i a l'interior la de l'endemà *(Lunes, 2 junio 86 - Martes 3, 6, 86)*. Podran fabricar dies

de trenta-cinc hores i cinquanta cinc minuts (*Las Provincias,* 30/9/86, p. 86). Els titulars diran «Derribados en Irán dos cazabombarderos iraquíes» quan la mateixa notícia, a continuació, informarà del contrari (*Las Provincias,* 23/11/86, p. 17). Intercanviaran titulars entre notícies com si es tractés d'estampetes (5/6/87, p. 2). Afirmaran que s'han esdevingut fets que només han passat per la seua imaginació o desig (inexistent minut de silenci al Congrés d'Intel·lectuals 21/6/87, p. 16). Anunciaran notícies en portada que no figuraran a l'interior (11/10/85, portada, p. 27 i altres). Publicaran una col·laboració periodística d'un difunt amb foto inclosa com si es tractàs d'un articulista en actiu (12/6/87, p. 62). Podran ampliar el camp dels conceptes polítics amb definicions com *«mayoría minoritaria»*. Produiran curiosos titulars de portada que resumeixen tota la seua cosmovisió («Ha habido demasiado nacionalismo y pocas alcantarillas». «Los socialistas hacen autocrítica. Lamentan no haber acosado más al rector Lapiedra». «El alcalde inicia hoy contactos con el resto de partidos», [23/6/1987, portada]). Tot allò que no els agrade i no siga fàcil de manipular, senzillament no existirà. (Setmana de Cinema Català celebrada a la Sala Xerea de València del 20 al 26 d'octubre de 1986). Faran l'heroïna conreable a domicili com si fossen buganvílies «Condenado por tener plantaciones de heroína en su casa» (25/5/86, p. 20). O convertiran la Fundació Renau en «La Fundación Renault» (9/9/87, p. 20). Al final, ja resulta temerari fins i tot fiar-se de la llista de loteria.

En la propaganda del blaverisme es transparenta l'egocentrisme grupal que es vehicula amb aquesta doctrina. Allò que afavoreix els interessos de la camarilla que controla el moviment serà presentat com a

assumpte de l'interès general. Allò que és bo per a les butxaques d'un grapadet d'individus es tractarà de fer creure que és bo per a tots els valencians. És el mecanisme d'ocultació, sota fórmules de patrioterisme xovinista, dels interessos d'una reduïda elit econòmico-política, discurs característic dels nacionalismes d'extrema dreta i dels moviments feixistes. El procediment no és, però, privatiu d'aquest espai ideològico-polític, el que passa és que, amb el feixisme, cobra la màxima intensitat alhora que esdevé més grossera la seua aplicació, raó per la qual es fa immediatament perceptible per a qualsevol esperit no contaminat per la pesta emocional generada.

L'apologia de les realitzacions i de les persones que integren la xarxa rectora del moviment —així com el seu microcosmos social— s'efectuarà de manera habitual i sense cap altre fonament meritori que el fet de pertànyer-hi. A nivell del conjunt, la política d'enaltiment recíproc actuarà provocant una valorització ideològica que justificarà les pràctiques representatives de l'egocentrisme grupal.

A títol d'exemple, podem observar aquest discurs en una simple notícia en què s'informa de l'atorgament a l'artesà faller Armando Serra del contracte per a la construcció d'una falla que l'ajuntament de València vol regalar al de Barcelona en l'any 1992:

> *«El colaborador de* Las Provincias *Armando Serra ha sido encargado de la realización de la falla que Valencia regalará a Barcelona para ser plantada con motivo de las Olimpiadas del 92. La noticia le fue comunicada a nuestro compañero, en la tarde de ayer, por el concejal Enrique Real.*
>
> *»Armando Serra, que cosechó un gran éxito con su falla del 750 Aniversario, plantada en la plaza del Ayun-*

tamiento, está tremendamente contento con esta importante noticia para el mundo fallero y para todos los valencianos en general. "Mi primera impresión —señala el prestigioso dibujante— es que es un reto histórico, en un momento histórico"... añade el dibujante, que promete poner en el proyecto toda su voluntad y cariño por Valencia y el mundo fallero, pues "lo hace un valenciano y pondrá corazón valenciano"...».

(*Las Provincias*, 28-10-1988, p. 22)

És observable l'exaltació del personatge *(«cosechó un gran éxito», «prestigioso dibujante»)*, d'un personatge que, si bé com a artista faller és una mitjania, precisament com a dibuixant no ha resultat gens agraciat ni per la natura ni per l'escola d'arts i oficis. La formulació egocèntrica trasllada a termes patrioters l'interès particular *(«importante noticia para el mundo fallero y para todos los valencianos en general»)*. Allò que és el negoci d'Armando Serra, pel que es veu, també ha de ser important per als empleats de banca de Peníscola, els empresaris fabricants de botigues d'Agost, o per a Tonet, l'esmolador de Quatretonda.

Aquestes fórmules són especialment falsificadores ja que inverteixen la situació concreta alhora que tapen la possibilitat d'esbrinar eventuals interessos col·lectius reals i tangibles. Allò que capgiren és precisament el tipus de relació que existeix entre els interessos d'Armando Serra i els de la resta d'artistes fallers. Ja que, per a aquests darrers, no és una bona notícia sinó tot el contrari, perquè en la mesura que a Serra —per les seues relacions polítiques amb el blaverisme— arreplega diversos contractes de falles extraordinàries, són possibilitats de negoci que no arriben a la porta de qualsevol altre taller.

També és remarcable el transcendentalisme d'opereta *(«es un reto histórico, en un momento histórico»)*, la reiteració en la traducció a termes generals d'un interès exclusivament particular *(«promete poner en el proyecto toda su voluntad y cariño por Valencia y el mundo fallero»)*, i el patrioterisme irracionalista *(«lo hace un valenciano y pondrá corazón valenciano»)*. Evidentment hi ha qui es pren el fer una falla com si travessàs el Sahara amb bicicleta o guisàs un plat de *callos*.

En la citació que segueix podem observar una sèrie de característiques habituals en el llenguatge feixista, com són: la intencionalitat difamatòria de la proposició construïda per mitjà d'una comparació absurda, la qualificació de l'enemic polític com a insecte, el plantejament de la frase de forma que l'acusador amaga la seua acció sota una formulació impersonal, la repetició de la idea, el bloqueig de la possibilitat de pensament concret que acompleixi la fórmula tautològica i l'absoluta arbitrarietat de les representacions fusionades (energúmens, cucs de seda, etc.).

«Está claro que los socialistas valencianos se arrastran como energúmenos y gusanos de seda que no se dan cuenta de que se asfixian en el interior de su capullo. Por fuera visten mucha seda, mucho oropel... de demagogia, y así adulan a sus jefes de Madrid. Pero los socialistas valencianos no saben que se ahogan en el interior del capullo».

(V. González Lizondo, *Las Provincias*, 28-10-1988, p. 17)

L'analfabeta agressivitat del text es desplaça sobre una concepció falsa i estàtica de l'analogia biològica que utilitza; com de costum, el feixisme reifica. Quan un insecte lepidòpter, cap al final de la seua fase d'e-

ruga, es construeix un embolcall pupal amb el fil de seda que ell mateix segrega, òbviament això no és la fabricació d'un amable taütet instrument d'un suïcidi per asfixia, sinó el pas previ a la fase de crisàlide, i marc que li facilitarà la realització de les corresponents metamorfosis. Si bé és cert que sovint el cuc de seda s'ofega dins del capoll, això passa quan algun humà que persegueix finalitats utilitàries i interessos econòmics el llança dins d'un recipient d'aigua bullent.

També pot ser que Lizondo faça servir el terme capoll com a metàfora al·lusiva al prepuci, ja que és aquesta l'única accepció d'atribució humana que el diccionari admet. Tot i això resulta impensable que cap socialista puga asfixiar-se en l'interior del seu prepuci. Una altra cosa seria que determinades interioritats referides al capoll d'algun socialista foren un instrument escaient per poder ofegar-lo des de certes instàncies que persegueixen la consecució d'uns objectius econòmico-polítics específics. ¿És això el que Lizondo diu? ¿S'ha d'entendre com una amenaça dirigida molt concretament a determinades persones? ¿Amenaça de pega o de PGOU? ¿L'espinosa fórmula no serà reversible?, ¿potser regna l'asfíxia sense cap mena d'efecte confidencial? ¿Han obtingut els nuclis afins a Lizondo la pertinent documentació reservada pels seus propis mitjans?, ¿o procedeix d'alguna donació benemèrita?

Un aspecte remarcable de la pràctica de la propaganda blavera és la transformació en exigència als poders públics i a la societat en el seu conjunt de qüestions que en l'àmbit intern del moviment blaver i al nivell de les seues possibilitats no han estat capaços d'assumir en la direcció que reclamen. Podem observar aquest procediment en relació amb les actituds

del moviment feixista regional respecte a Miquel Adlert Noguerol quan reivindiquen que la societat li atorgue uns reconeixements que ells mateixos no li concediren.

Miquel Adlert Noguerol (Paterna 1911 - València 1988) es va llicenciar en dret en 1933. En anys de la República va pertànyer a l'organització de dreta catòlica autonomista Acció Nacionalista Valenciana, partit que el 1936 va fer costat amb la insurrecció feixista. En la immediata postguerra (1944) va fundar l'Editorial Torre, des d'on va animar una discreta activitat literària en llengua catalana. Distanciat del jocfloralisme de Lo Rat Penat, era un ferm defensor de la unitat de la llengua catalana, l'àmbit cultural de la qual definia amb el concepte de *comunitat catalànica*. Professionalment va exercir de jutge durant la dictadura franquista a Carlet, Albaida i Morella. En 1975, quan ja tenia 64 anys d'edat va abominar de les seues concepcions lingüístiques anteriors tot iniciant una tasca de patuesització normativa, labor en què estava acompanyat del també ancià Xavier Casp Verger. En el marc d'un règim polític que es descomponia, tots dos es convertiren en els subministradors de la coartada cultural de la inicial reacció blavera. En 1977 va publicar les seues cogitacions gramaticals amb el títol *En defensa de la llengua valenciana; perqué i com s'ha d'escriure la que es parla*. Amb aquesta normativa es va editar la revista *Murta* (1978-80). Les normes d'Adlert també van ser adoptades per la Secció de Llengua i Literatura (que dirigia Casp) de l'acabada de crear acadèmia blavera i, més tard, en desembre de 1980, foren assumides com a criteri general de tota l'entitat.[15]

[15] Com hem assenyalat en els capítols anteriors, l'acadèmia

El seu procés de deteriorament psicosomàtic es va accelerar brutalment després de la defunció de l'esposa. Des de 1981 fins a la seua mort el 12 d'octubre de 1988 va viure sol, retirat de tot i en condicions psíqui-

blavera va ser creada per les forces de la reacció antidemocràtica a fi de realitzar una funció totèmica de pseudo-oficialització en matèria lingüística i cultural, i enfrontar-se en millors condicions a la Universitat i a la cultura democràtica. No té la mateixa força d'impacte si davant els criteris universitaris s'oposen a cara descoberta les peregrines elucubracions gramaticals de l'ancià Adlert (amb el suport incondicional dels dos cadells septuagenaris Xavier Casp i Josep M. Guinot), que si aquest contingut es disfressa amb una ostentosa etiqueta de gala denominada Acadèmia de Cultura Valenciana. En el segon cas, qualsevol il·lús demagog de torn pot omplir-se'n la boca orgullosament, ja que emana del fetitxisme nominalista sacralitzar fins a les defecacions l'animal totèmic.

Consolidada, en una primera fase, la idolatria a l'acadèmia entre tota la tribu anticatalanista, ben prompte va poder començar a realitzar la funció estratègica per a la qual s'havia creat: estimular i legitimar en àmbits socials generals la rebel·lió feixista contra la tradició normativa, contra les concepcions científiques i universitàries i contra la legalitat democràtica; en un joc simbòlic fàcilment generalitzable des del pretext lingüístic fins al text social. Així, en la data que redacte aquestes pàgines, al VII Congrés General Faller, els partidaris de la boira xenòfoba han aconseguit imposar la veneració pel tòtem d'estable: «*Los falleros adptarán las normas gramaticales de la Academia de Cultura Valenciana*» (*Las Provincias, 10-1988, p. 22*). *El gazetiller M. Andrés Ferreira, autor de la informació victorejava la escissió amb les següents paraules entusiàstiques: «Los falleros, como siempre, han dado un paso decisivo, se acabaron las medias tintas y las llamadas terceras vías, que sigilosas persiguen otros caminos. Se defendió valientemente por el enmendante* [Francisco Blanch Soria], *sin temor y dispuesto a demostrar con textos y documentos la insidiosa lengua "normalizada" que se difunde en colegios y otros colectivos*». De la mateixa manera, quan el partit de masses blaver té prou força —o arrossega amb la seua dinàmica una dreta nostàlgica de abdillatges— la mascarada entra a les institucions públiques, cosa que ja s'ha esdevingut a uns pocs ajuntaments, com és el cas de Benifaió: «*Benifaió adopta las normas de la Academia Valenciana: El Ayuntamiento de Benifayó aprobó, el pasado*

ques cada cop més disminuïdes. Al marge de la singular gramàtica senil, és autor de diverses narracions; segons declaracions seues havia realitzat una obra global composta per 17 llibres publicats en valencià.

Pel febrer de 1987, Lo Rat Penat li va fer un homenatge en què va rebre la medalla del centenari de l'entitat i el nomenaren mebre d'honor. Durant l'estiu de 1987, el diari *Las Provincias* va promoure la seua candidatura a un doctorat *honoris causa* per la Universitat de València, llançant-ho a mode de remor que atribuïa la iniciativa a la tertúlia de *la tercera via* de l'Hotel Inglés. I, ara, després de la seua mort, el moviment blaver vol que la ciutat de València li tribute un reconeixement tot dedicant-li un carrer; així ho demanaven, entre altres, la junta de govern de Lo Rat Penat (*Levante*, 2-10-88, p. 16) i la mateixa proposta va formular el representant d'Unió Valenciana a la Comissió de govern municipal (*Levante*, 28-10-88, p. 4).

El feixisme regionalista, amb el seu connatural gust per la paradoxa, demana a la societat —que és majoritàriament contrària als seus artificis— el deure

martes, una moción de Unión Valenciana para que los escritos de la corporación en lengua valenciana se redacten con las normas de la Academia Valenciana. La moción fue aprobada con los votos de Unión Valenciana, Alianza Popular y CDS y contó con los votos negativos del PSOE, UPV e IU» (*Las Provincias*, 29-4-1988, p. 44).

Si bé en una dreta dura i fòssil com AP és habitual el veïnatge amb l'acció obscurantista com a temptació totalitària, és, però, lamentable el seguidisme del CDS. Mala cosa és per al CDS i per a la democràcia en general, que algunes de les seues agrupacions locals ballen al ritme que els marca el moviment feixista regional.

En relació amb l'entitat comentada, són de gran interès els estudis monogràfics de Francesc Pérez Moragon, *L'Acadèmia de Cultura Valenciana. Història d'una aberració*, i de Joan Ramón Borràs, *Les normes de l'Acadèmia. Anàlisi d'una aberració*, ambdós publicats per Eliseu Climent, editor, València, 1982.

d'assumir les càrregues de les quals ells s'exoneren. Ja que si bé és acceptable que ara promoguen tot publicitant algú que consideren dels seus no ho és de cap manera que frivolitzaren estúpidament amb la Universitat i amb les eventuals il·lusions irrealitzables d'un ancià malalt. Però, sobretot, la màxima paradoxa és que el constructor del despropòsit gramatical que són les normes de l'Acadèmia de Cultura Valenciana va tenir l'accés prohibit a aquesta institució. M. Adlert Noguerol, contra el seu desig, no va poder ser membre de l'acadèmia blavera, perquè, segons paraules seues: *«el secretario Santonja* —es tracta del notari de Sagunt i gendre de Diego Sevilla Andrés, Vicente Luis Simó Santonja— *se encargó de vetarme»* (*Las Provincias*, 13-8-1987, p. 13).

¿Per què *Las Provincias* no li va demanar —i a temps— un insignificant *honoris* per l'acadèmia que els distribueix com a bunyols?

¿Per què Lo Rat Penat, GAV, URV-ENV, Unió Valenciana i *tutti quanti* no obriren mai la boca a fi d'aconseguir-li un carreró dins de l'acadèmia feixista?

¿Com és que el qui apareixia com el seu amic més entranyable, Xavier Casp, inicial vice-secretari i posterior secretari de l'entitat blavera, no va poder entrar-lo a ell i sí que va poder fer-ho amb el seu propi cunyat, el metge Benjamín Narbona Arnau (un dels fundadors de procuvasa)?

Segurament deu ser per culpa del *pancatalinsmo que nos invade.*

REPERTORI SETMANAL DE CORNETES I TAMBORS

La presència d'un discurs ranci, xenòfob, obscurantista, inquisitorial i antidemocràtic que fa de l'anticatalanisme la seua columna vertebral és un fet quotidià a la societat valenciana contemporània. En conjunt, produeix una atmosfera de feixisme en *pantoufles*, més ridícul que heroic, menys perillós que llandós, més ninot que aligot. Però és un factor que coopera enormement a podrir i descompondre les situacions socials tot entrebancant a amplis sectors de la població les seues possibilitats de comprendre racionalment el món en què viuen a fi de buscar les millors solucions possibles als problemes que pateixen.

Aquest apartat va destinat sobretot als lectors de fora del País Valencià. És el repertori interpretat de la premsa local de la ciutat de València durant una setmana qualsevol. En concret, l'última setmana abans d'haver presentat el manuscrit inicial de LA PESTA BLAVA a la concovatòria dels Octubre de 1987.

> *«[...] No me parece adecuado que se aliente a los hijos de 14 años a que no tomen en consideración las indicaciones de sus padres, con frases como "el cuerpo es tuyo y tu mandas de él". Me parecen una salvajada el que se nos permita a los padres educar a nuestros hijos».*

(Lizondo, criticant un opuscle editat per la Conselleria de Sanitat, destinat a educació sexual dels adolescents, *Las Provincias*, 5-9-87, p. 15)

«Pues en el mundo del arte, como en el de los carpinteros, la selección ha de ser natural. El que pinta o esculpe bien, vive. Y sin el menor rasgo de debilidad hay que dar muerte (laboral) a los que no dan la talla.»

(Jesús Sánchez Carrascosa, *Las Provincias*, 5-9-87, p. 16)

«[...] a estas alturas, el PSOE catalán se saca de la manga el convertir a España en un estado federal. Un debate que no tiene razón de ser salvo para abrir la puerta a convertir las autonomías en estados, cosa que hoy por hoy sólo le interesa al País Vasco que así podrá seguir beneficiándose económicamente de pertenecer a lo que sería una Monarquía federal.»

(María C. Reyna, *Las Provincias*, 6-9-87, p. 5)

«Un conflicto diplomático estuvo a punto de originar Juan García, presidente de Alternativa Universitaria, que se empeñó en entrar en el peñón con una camiseta en la que se leía: "Gibraltar, español". El jefe de la policía británica en la zona ocupada le negó la entrada y exigió al jefe de la policía española de la frontera que le diera nombre y apellidos del molestante. La poli de aquí dijo que tu tía, que no le daba ni el nombre de su gato. Por supuesto, el intranquilizante de Lapidera no entró en el peñón. Se fotografió en la verja.»

(Parmenides [*Baltasar Bueno*], *Las Provincias*, 6-9-87, p. 15)

«Si alguien analiza el catálogo que los responsables de la Trobada [de Música] *han elaborado [...]. Se percatará del lamentable estado mental en que sencuentran estos colegas.*

»De entrada insisten en llamar País Valenciano a la Comunidad [...]. Pero nada. Que si quieres arroz, Catalina. Los valencianos de a pie, unos y otros hacen el sacrificio de tragarse sus preferencias para lograr una armonía social que resulta imprescindible para el progreso, y sin embargo mis amigos de la Trobada, que es una iniciativa oficial dependiente del Ayuntamiento de Valencia se muestran duros e intransigentes, haciendo la guerra por su cuenta con nuestro dinero.»

(J. Sánchez Carrascosa, Periodista de Cartagena que treballa a *Las Provincias*, 6-9-87, p. 19)

«El llamamiento del "Lehendakari" Ardanza en la apertura del Congreso Mundial Vasco resulta sencillamente patético. ¿Acaso es tan difícil a ese pueblo librarse de la tiranía fascista de tan débil minoría? A menos que se les haya fosilizado la boina en una empanada mental definitiva, este problema acabará por tener arreglo, porque "nunca tantos sufrieron por tan pocos".» (La *tirania feixista* a què es refereix és el conjunt de la lluita política de l'esquerra *abertzale*).

(José Manuel Gironés, *Hoja del Lunes*, 7-9-87, p. 2)

«Y Ciscar, como consecuencia de esta ley, desbarra a diestro y siniestro imponiendo en las aulas, con la impunidad de su gobierno dictatorial, ese catalán disfrazado bajo el nombre de "valenciano" y no sólo en una asignatura, sino en el área de Ciencias Sociales para determinados cursos y además (¡oh cantos victoriosos a la libertad y derechos humanos!) exige en algunos centros (Alfandech de Tavernes de Valldigna o Trullas de Benifayó o... un largo etc.) la enseñanza totalmente en "valenciano" (léase catalán). [...] Quítese la careta de su dulcísima sonrisa, haga público de una vez su amor al catalanismo, señor Ciscar, y deje de aterrorizar a los

chavales que nada tienen que ver con el vaivén político.»

(María Dolores García Broch, regidora per Unió Valenciana a la ciutat de València, empresària d'escola privada i mestra, *Las Provincias*, 8-9-87, p. 5)

«Si no recuerdo mal, Gonzalo Lázaro dimitió como director del Hospital Doctor Peset porque aquello de la coordinación del hospital no le iba nada. Y ahora va el conseller de Sanidad y lo nombra director general de Asistencia Sanitaria. ¿No podía con la asistencia en un hospital y ahora va a coordinarla toda? Gonzalo Lázaro, por si no lo recuerdan, fue el impulsor de aquel cursillo de sexualidad al que había que ir con bañador, una sábana, pañuelo y comida para "iniciarse al conocimiento de la propia sexualidad mediante la vivencia práctica de ejercicios básicos".»

(M.C. Reyna, *Las Provincias*, 8-9-87, p. 3)

«El ex-presidente regional de AP, Manuel Giner Miralles, se integró ayer en Unión Valenciana, pasando a formar parte de su grupo de diputados en las Cortes Valencianas. [...] El "histórico" dirigente alianzista no abandonará su escaño de diputado regional conseguido en las listas conservadoras: "Me lo exije así UV —argumentó— y además creo que no dejaría ese escaño en buenas manos. [...]" El presidente destacó que la incorporación del nuevo militante es una entrada sin discusión porque representa a la parte más progresista y liberal de AP".»

(*Las Provincias*, 9-9-87, p. 13)

«El grupo popular, por boca de sus concejales Palop y Bueno, solicitó que se diera a una calle el nombre del político valenciano recientemente muerto en Guinea. El

alcalde aprovechó para poner un emotivo punto final al pleno. Dijo así: "Su desaparición ha ahogado también una parte de nuestras libertades. Particularmente siempre he discrepado con él, pero desde la tolerancia". La rotulación de una calle con su nombre fue apoyada por todos los grupos excepto el de Unión Valenciana, que se abstuvo.»[16]

(*Las Provincias*, 11-9-87, p. 15)

«Francisco Domingo estaba elocuente pese a ser las 8,45 de la mañana. Hablamos, cómo no, de nuestro estimadísimo Joaquín Muñoz Peirats y me confesó:

—Sí, en su momento acaso yo mismo no lo entendí demasiado (nuestra conversación recordaba los años de la guerra de los símbolos) y eso que lo conocía bastante bien; después lo he entendido, aunque sigo sin estar de acuerdo a que con la frivolidad de su liberalismo *llamara "majaderos" a movimientos que a veces son viscerales, son del corazón. No eran majaderos ni antes ni ahora. Lo que sí creo es que ha sobrado pasión y ha sobrado manipulación que se ha venido haciendo tanto en un sentido como en otro.*

—[...] —Sí, sí, el valencianismo existe, lo hemos estado trabajando mucho, cada uno desde su parcela. Hace diez años era muy frío y apenas existía, ahora sí, aunque precisa llegar más hondo en el nacionalismo valenciano. El nuestro tiene como diferencias respecto a otros que estos suelen ir contra el Estado central, el nacionalismo valenciano difícilmente sabe ir en contra del Estado y no se sonroja de hablar de España. En otros nacionalismos el enemigo primero al que abatir es el estado opresor. Ahí está, el desquiciamiento de los valencianos que no van contra nadie, sino en reafirmación de lo propio, cuando

[16] El polític és Joaquim Muñoz Peirats, el més insigne i cabdal representant del liberalisme entre la burgesia valenciana.

es más fácil encontrar clientela para ir "en contra" de lo que sea, que para reafirmar lo propio.»

(L'entrevistador és Ricardo Bellveser, periodista de *Las Provincias* i autor dels articles que Lizondo publica en premsa, segons informació que al seu moment donà la *C. Turia, Las Provincias,* 11-9-87, p. 12)

«El primer argumento catalanista en Valencia ha sido siempre el del escobazo. Se coge la escoba —escombra para ellos, granera para nosotros— y se da con ella un fuerte barrido cultural, se hace desaparecer todo vestigio cristiano de Valencia, dejando solitos a los "moros". Para que luego llegue Jaime I —el expoliador— con las alforjas llenas de lengua y la enseña a todos, aaaa... eeee... iiii... [...].»

(Obduli Jovani Puig, *Las Provincias,* 13-9-87, p. 27)

«Se retira el folleto de las Trobadas por sus alusiones al "País Valencià". La propuesta partió del grupo Unión Valenciana. El folleto, como el resto de los actos y motivos de la Trobada [de Música del Mediterrani], *ha sido costeado por el ayuntamiento de Valencia y la Generalitat, conjuntamente. Entre sus líneas se lee en múltiples ocasiones referencias a la procedencia de los compositores de la Comunidad como miembros del "país valencià". Según el portavoz valencianista "el texto del folleto está escrito en catalán y no en valenciano y esto es una de las continuas vejaciones a que nos han venido sometiendo. Sobre él planea aún la sombra del que fuera concejal de Cultura, Vicent Garcés". Uno de los asuntos que más ha molestado a los valencianistas ha sido la relevancia que hace a las anteriores Trobadas; se cita, por ejemplo, que en el 82 estuvo Maria del Mar Bonet —mallorquina— para interpretar "cantos tradicionales del país valencià.»*

(J.M.C., *Las Provincias,* 12-9-87, p. 12)

«El Palau de la Música tuvo que ser desalojado cautelarmente ayer tarde debido a una amenaza de bomba, durante la proyección de una película de los hermanos Taviani con la que se anticipaba la próxima celebración en Valencia de la Mostra de Cinema.

»Numerosos invitados, cerca de trescientos, entre los que se encontraban algunos concejales, personalidades valencianas del mundo de la cultura, informadores y los propios autores de la película, los hermanos Taviani. [...]»

(*Las Provincias,* 12-9-87, p. 2)

«El grup d'Acció Valencianista (GAV), que preside Jogim Romero y Mañez, ha hecho público un comunicado para recordar a los padres que tienen niños en edad escolar que les queda "muy poco tiempo, solamente hasta el 14 de septiembre, para poder rechazar la enseñanza en catalán de todas las asignaturas", según reza el comunicado del Grup. El GAV propone, pues, a los padres, que dejen bien claro si desean la asignatura de valenciano "según la gramática de la Academia de Cultura Valenciana" y que insistan en adjuntar el justificante de haber rechazado la enseñanza en catalán.»

(*Levante,* 10-9-87, p. 4)

«[...] organizada por la Academia de Cultura Valenciana y como uno de los actos del II Seminario de la Lengua Valenciana. La exposición de esta investigadora que concluye en la afirmación de que el valenciano es una lengua personal propia y diferenciada, *se completó posteriormente con la intervención del doctor Guinot, quien señaló las diferencias existentes entre el valenciano y el catalán, cuestiones que, según la citada academia, "pueden servir para zanjar definitivamente la cuestión a nivel científico".»*

(*Las Provincias,* 11-9-87, p. 22)

«La petición de Unión Valenciana para que las Cortes valencianas soliciten la devolución de la Dama de Elche al municipio ilicitano no se debatirá en un pleno de las Cortes sino que se discutirá en comisión [...]

»Igual suerte correrá una petición de AP, concretamente del diputado Martínez Roda, solicitando la denominación de origen para la paella valenciana. [...]»

(*Levante*, 10-9-87, p. 4)

«Los partidarios de que la Administración amamante a los artistas como si de la loba de Rómulo y Remo se tratase se lamentan de que el mercado que ha de imponer la "selección natural" es injusto. [...] Es lógico, pues, que el pueblo le de la espalda a quien le da la espalda al pueblo. Los artistas autodenominados de vanguardia hacen arte para sí mismos, anulando cualquier posibilidad de comunicación con el receptor de arte, léase ciudadano. Todo se reduce a mostrar la percepción íntima del artista, prescindiendo de forma casi insultante de quien luego ha de emocionarse y por añadidura enamorarse y por añadidura comprar o exigir que compren la obra en cuestión [...].»

(J.S. Carrascosa, *Las Provincias*, 10-9-87, p. 22)

«En la España de 1987, el Gobierno socialista como hicieron los antiguos emperadores romanos, sigue ofreciendo pan y circo a unas masas que han perdido la dignidad de regir sus destinos en favor del Estado.

»Ha llegado el momento, si la derecha lo permite, de forjar una sociedad autorregulada. El rechazo del estado del bienestar debe traducirse en devolver poderes a los ciudadanos, restaurando el libre juego de la regla de derecho en el seno de una sociedad desreglamentada. En la sociedad autorregulada, la iniciativa pertenece a la sociedad.»

(C. Gimeno Gascón, regidor per AP a la ciutat de València, *Las Provincias*, 10-9-87, p. 5)

«Desde los albores del izquierdismo, como ideario y sistema político de liberación de los pueblos, secularmente oprimidos por el feudalismo y la autocracia dominante, se ha distinguido y destacado como principio fundamental del mismo la idea y teoría del internacionalismo, la supresión de fronteras, la sintetización del idioma, o unión esperantista, y la condena de los nacionalismos, tanto naturales como artificiales o políticos.

»En la mente de muchos, de algunos, que, por cierto, son demasiados, se empollan, quizás por vaciedad ideológica, preferencias exacerbadas hacia una u otra lengua, que han suplantado a las ideas, las reivindicaciones y a los objetivos de verdadera liberación del hombre, de la opresión, de la miseria y de la incultura, cuestiones que, a pesar de tanto galgo y podenco, sobre etnias y raíces regionalistas, todo sigue por dentro igual.

»La proliferación de nacionzuelas no produce más que inútil demagogia, y no se pasa de ahí. Sin obtenerse ningún resultado que eleve al ciudadano de su secular precariedad; tanto si vivimos en una nación tradicional como en diecisiete, resurgidas como el ave Fénix de las cenizas de un pasado más medieval y retrógado aún. Y eso debiera avergonzar a algunos que se creen progresistas del pluralismo.

»Las lenguas, las etnias, las culturas, las raíces, tomado todo con particularismo, es como un condumio, sucedáneo de una verdadera ideología liberalizadora y progresista, que abotarga la mente de muchos "istas", de viejos y nuevos "ismos". Obsérvese, sino, ese empecinado enfrentamiento entre los señores Escrivà i Furió.

»Los cuales están apegados a estos sucedáneos como atrapamoscas colgantes; por no entender la confraternidad social y de los pueblos, y no tener en cuenta que no vale para nada distinguirse como gallego, vasco, castellano, andaluz, catalán, valenciano, gandiense o valenciano de capital. Ya que es estrecho ser "mira obligo" y egocéntrico, y "discutidores en balde y en mala pata".»

(Manuel Escorial, Secció de cartes al Dr., *Levante*, 12-9-87, p. 20)